

10 (1933) |||

Kat. komp.

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

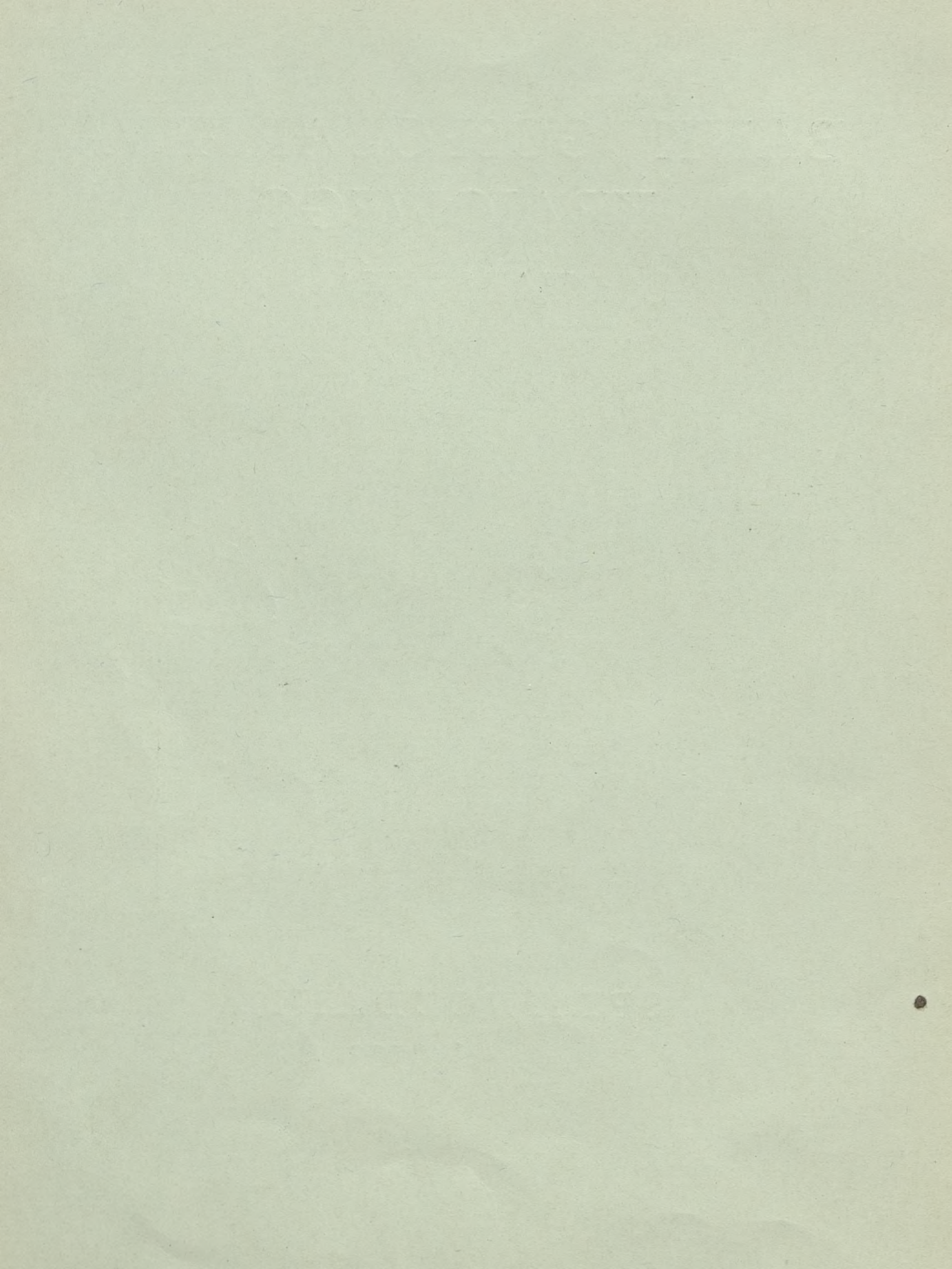
WARSZAWA

SPRAWOZDANIE

za rok 1933

ROK X

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

SPRAWOZDANIE

BANKU GOSPODARSTWA

KRAJOWEGO

za rok 1933

ROK X

Biblioteka Jagiellońska

1002641566

WARSZAWA

1 9 3 4

85887

SPRAWOZDANIE

BANKU GOSPODARSTWA

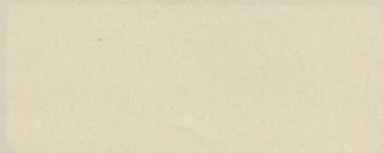
KRAJOWEGO

~~65812
10~~

443111

III

10(1933)

ZAKŁADY GRAFICZNE E. i Dr-a K. KOZIAŃSKICH W WARSZAWIE, KRAKOWSKIE-PZEDMIEŚCIE 66.

Akc. Nr. 3217 35/34
A.

BANK GOSPODARSTWA KRAJOWEGO

CENTRALA W WARSZAWIE

ALEJA JEROZOLIMSKA 1

ODDZIAŁY:

1. BIAŁA (Bielsko)	10. LWÓW
2. BIAŁYSTOK	11. ŁÓDŹ
3. BYDGOSZCZ	12. ŁUCK
4. DROHOBYCZ	13. POZNAŃ
5. GDYNIA	14. RADOM
6. KATOWICE	15. RÓWNE
7. KOŁOMYJA	16. STANISŁAWÓW
8. KRAKÓW	17. TARNÓW
9. LUBLIN	18. WILNO
19. WŁOCŁAWEK	
-

Rada Nadzorcza Banku^{*)}

PREZES RADY:
Dr. Roman GÓRECKI

WICEPREZES RADY:
Stefan STARZYŃSKI

CZŁONKOWIE RADY:

Franciszek DOLEŻAL
Wiceminister Przemysłu i Handlu

Inż. Karol KASIŃSKI
Wiceminister Rolnictwa i Reform Rolnych

Inż. Józef GALLOT
b. Wiceminister Komunikacji

Władysław KORSAK
Wiceminister Spraw Wewnętrznych

Wincenty JASTRZEBSKI
Wiceminister Skarbu

Inż. Eugenjusz KWIATKOWSKI
b. Minister Przemysłu i Handlu

Wacław JĘDRZEJEWICZ
Wiceminister Skarbu

Dr. Eugenjusz PIESTRZYŃSKI
Wiceminister Opieki Społecznej

Kazimierz ROŻNOWSKI
b. Wiceminister Skarbu

Komisarz Rządowy

Stefan RYBAŁTOWSKI

ZASTĘPCY KOMISARZA RZĄDOWEGO:

Witold PAWŁOWICZ
Marjan STĘPNIEWICZ

*) Skład w dniu 31 grudnia 1933 r.

Zarząd Banku

PREZES BANKU:

Dr. Roman GÓRECKI

WICEPREZES BANKU:

Stefan STARZYŃSKI

NACZELNY DYREKTOR BANKU:

vacat

ZASTĘPCA NACZELNEGO DYREKTORA BANKU:

Inż. Jerzy DRECKI

DYREKTORZY:

Dr. Leon BARYSZ

Dr. Tadeusz GARBUSIŃSKI

Dr. Marjan CHECHLIŃSKI

Józef KOZUCHOWSKI

Dr. Zygmunt WASSERAB

Komisja Rewizyjna*)

PRZEWODNICZĄCY:

Dr. Wiktor MARYNOWSKI

CZŁONKOWIE:

Artur ALLAND

Marjan STRUMIŁŁO

Wacław DRABAREK

Lucjan ZADROWSKI

Tadeusz PIENKOWSKI

Dr. Stefan ŻUROWSKI

*) Skład w dniu 31 grudnia 1933 r.

S P I S R Z E C Z Y.

str.

I.

OGÓLNE POŁOŻENIE GOSPODARCZE W ROKU 1933.	9
---	---

II.

DZIAŁALNOŚĆ BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO W ROKU 1933.

Uwagi ogólne	27
1. Dział emisyjny (pożyczki w listach zastawnych, obligacjach komunalnych, bankowych i budowlanych)	29
2. Dział operacyj bankowych	36
A) Kapitały obrotowe	36
B) Kredyty gotówkowe	39
a) kredyty budowlane	40
b) kredyty dla instytucyj i przedsiębiorstw państwowych	49
c) kredyty dla przedsiębiorstw należących do koncernu Banku Gospodarstwa Krajowego	49
d) kredyty dla samorządów	51
e) kredyty dla komunalnych kas oszczędności i spółdzielni	52
f) kredyty dla gospodarstwa prywatnego	53
C) Gwarancje i akceptacje	55
3. Sprawy administracyjno - organizacyjne	56
4. Komisja Rewizyjna	56

III.

OBJAŚNIENIA DO BILANSU, BILANSE I R-KI STRAT I ZYSKÓW ZA ROK 1933.

1. Objąśnienia do bilansu za rok 1933	57
2. Bilans B. G. K. z dnia 31.XII. 1933 r.	70
3. Rachunek strat i zysków B. G. K. za rok 1933	74
4. Protokół posiedzenia Komisji Rewizyjnej B. G. K. z dnia 10-go lutego 1934 r.	76
5. Bilans Funduszu Emerytalnego Urzędników i Sług Banku Gospodarstwa Krajowego z dnia 31.XII. 1933 r.	77
6. Rachunek wydatków i dochodów Funduszu Emerytalnego za rok 1933	77

SPIS ZESTAWIENI STATYSTYCZNYCH.

1. Zestawienie kredytów gotówkowych i emisyjnych z końcem lat 1924—1933	28
2. Stan pożyczek emisyjnych i emisji B. G. K.	30
3. Podział pożyczek emisyjnych udzielonych po koniec 1933 roku na kategorie kredytobiorców i grupy województw	32
4. Podział pożyczek emisyjnych w gotówce udzielonych po koniec 1933 r., na kategorie kredytobiorców i grupy województw	34
5. Podział pożyczek emisyjnych w gotówce udzielonych w ciągu 1933 r. na kategorie kredytobiorców i grupy województw	34
6. Pożyczki w listach zastawnych i obligacjach udzielone przez B. G. K. do dnia 31 grudnia 1933 r. z podziałem według wysokości kwot	35
7. Podział wkładów według ich rodzajów	38
8. Zestawienie lokat Skarbu Państwa oraz wkładów z podziałem na kategorie wkładców	38
9. Podział wkładów według Oddziałów	39
10. Zestawienie kredytów gotówkowych za lata 1924—1932 oraz poszczególne miesiące 1933 roku	41
11. Stan kredytów gotówkowych z dnia 31 grudnia 1933 roku z podziałem na Oddziały B. G. K.	42
12. Ogólne zestawienie kredytów gotówkowych B. G. K. według poszczególnych kategorii kredytobiorców z dnia 31 grudnia 1933 roku	43
13. Środki finansowe przeznaczone na akcję kredytowo-budowlaną w r. 1933	45
14. Wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na akcję kredytowo-budowlaną w roku 1933	45
15. Podział kredytów budowlanych przyznanych w ciągu r. 1933 według Oddziałów	46
16. Podział kredytów budowlanych przyznanych w ciągu r. 1933 na kategorie kredytobiorców	46
17. Zestawienie ilości mieszkań i izb sfinansowanych przez B. G. K. w ciągu 1933 roku	47
18. Podział kredytów budowlanych przyznanych po koniec 1933 roku według kategorii kredytobiorców	47
19. Program inwestycyjno-parcelacyjny na rok 1933	49
20. Podział kredytów dla Komunalnych Kas Oszczędności według ich rodzajów	52
21. Podział kredytów dla spółdzielni według ich rodzajów	53
22. Podział kredytów dla Komunalnych Kas Oszczędności i spółdzielni na grupy województw	53

1801-1802 and in 1803 a treaty was signed between the United States and France which gave the United States the Louisiana Territory. This territory was a vast area of land between the Mississippi River and the Rocky Mountains. It was discovered by the French explorer, Jacques Cartier, in 1498. The territory was named Louisiana in honor of King Louis XIV of France. In 1763, France ceded the territory to Great Britain as a result of the Seven Years' War. In 1803, the United States purchased the territory from France for \$15 million. This purchase doubled the size of the United States and opened up new lands for settlement and agriculture. The Louisiana Purchase is considered one of the most important events in the history of the United States.

The Louisiana Purchase was a significant event in the history of the United States. It doubled the size of the country and opened up new lands for settlement and agriculture. The purchase was made for \$15 million, which was a large sum of money at the time. The territory was named Louisiana in honor of King Louis XIV of France. The purchase was a result of the Seven Years' War, which ended in 1763. France ceded the territory to Great Britain. In 1803, the United States purchased the territory from France for \$15 million. This purchase is considered one of the most important events in the history of the United States.

I.

OGÓLNE POŁOŻENIE GOSPODARCZE W 1933 R.

Rok ubiegły cechowało mniejsze niż w poprzednich latach natężenie przesilenia gospodarczego we wszystkich częściach świata, aczkolwiek główne trudności, leżące na drodze do poprawy sytuacji, nie zostały jeszcze usunięte. Spadek produkcji, obrotów i cen odbywał się w znacznie mniejszych rozmiarach, przyczem w wielu krajach został prawie całkowicie zahamowany, a w innych dała się nawet zauważyć wyraźna poprawa w drugiej połowie roku ubiegłego. Objawy polepszenia były zresztą ściśle zlokalizowane w poszczególnych krajach, stanowiąc przeważnie wynik raczej gospodarczej akcji rządów poszczególnych państw niż zasadniczą poprawę konjunktury.

Brak zaufania i współdziałania w stosunkach międzynarodowych stanowił główną zaporę w walce z przesileniem gospodarczym. Rok ubiegły nietylko nie przyniósł pod tym względem poprawy, lecz przeciwnie — pogłębił i rozszerzył atmosferę niepewności. Próby nawiązania współpracy międzynarodowej na terenie gospodarczym nie powiodły się; w szczególności zwołana w czerwcu ub. roku wszechświatowa konferencja gospodarcza w Londynie nie dała żadnych widocznych wyników. Deprecjacja dolara, jak również polityka gospodarcza Rzeszy Niemieckiej, wpływały ujemnie na kształtowanie się międzynarodowych obrotów kapitałowych i towarowych, które wykazały dalszy spadek. Wśród powszechnego zamieszania walutowego dodatnim momentem było zawarcie między państwami europejskimi, utrzymującymi nienaruszoną walutę złotą, układu w sprawie wzajemnej pomocy banków biletowych. Powstanie t. zw. „bloku złotego”, w skład którego wchodziły banki biletowe Belgji, Francji, Holandji, Polski, Szwajcarii i Włoch, wywarło dodatni wpływ na sytuację walutową tych krajów, wzmacniając zaufanie społeczeństwa do swojej waluty i wywierając tem samem korzystny wpływ na proces kapitalizacji.

Jednym z najbardziej istotnych warunków poprawy gospodarczej świata pozostaje nadal konieczność rozwikłania aktualnych problemów finansowych, do których należy problem międzynarodowych długów i międzynarodowego obiegu kapitałów. Rok ubiegły przyniósł częściowe załatwienie problemu długów międzynarodowych w sensie korzystnym dla dłużników, którzy wskutek deprecjacji walut uzyskali zmniejszenie ciężaru dłużnego. Pozostało jednak jeszcze wiele zagadnień, których pomyślne rozwiązanie zależy od dobrowolnego porozumienia się stron, a zwłaszcza od racjonalnego ustosunkowania się państw wierzycielskich do państw dłużniczych. Zahamowanie swobodnego obrotu kapitałów, powodując niekorzystne kształtowanie się bilansów płatniczych krajów biernych kapitałowo, prowadzi w wyniku, jak to wskazuje doświadczenie lat ostatnich, do podsycania tendencji autarkicznych oraz upadku handlu międzynarodowego, co bynajmniej nie zwiększa możliwości płatniczych państw dłużniczych.

Polska znajdowała się w roku ubiegłym pod silnym wpływem wydarzeń międzynarodowych, jednak dzięki przewidującej i konsekwentnej polityce Rządu zdołała znacznie złagodzić ujemne skutki tych wydarzeń.

Rząd Polski z całą stanowczością pozostał na swem stanowisku unikania jakichkolwiek eksperymentów walutowych i zdołał zapomocą wypróbowanych i niezawodnych środków polityki finansowej zapobiec zarówno nadmiernemu naciskowi na rezerwy kruszcowo-walutowe Banku Polskiego w dziedzinie bilansu płatniczego, jako też zapewnić równowagę budżetu państwowego. Należy przytem mieć na względzie, że stałość waluty polskiej została utrzymana bez wprowadzania jakichkolwiek ograniczeń w obrocie walutowym, który nadal pozostaje swobodnym.

Że usiłowania Rządu Polskiego uwieńczone zostały powodzeniem, przypisać należy wykazanym przez życie gospodarze Polski dużym zdolnościom przystosowania się do zmieniających się skutkiem kryzysu warunków. Stopniowe likwidowanie wybujałości życia gospodarczego, pozostałych z okresu przedkryzysowego, pozwoliło uniknąć gwałtownych wstrząsów i stwarzać równowagę między różnymi elementami gospodarczymi na nowych poziomach, osiąganych w miarę zanikania tendencji spadkowych.

Powyższy proces przystosowania się do nowych warunków obejmuje całokształt życia gospodarczego Polski: poczynawszy od gospodarki budżetowej Państwa, poprzez gospodarkę samorządów i innych instytucyj prawa publicznego, dotarł on do wszystkich przedsiębiorstw prywatnych i nie pominął warstw pracowników umysłowych, robotników, emerytów, inwalidów wojennych i osób, korzystających ze świadczeń społecznych. W wypadkach, gdy dla przeprowadzenia tego procesu okazało się niewystarczającym samo porozumienie zainteresowanych czynników, wkroczało ustawodawstwo z konieczną w tej dziedzinie ostrożnością, stwarzając jednolite normy prawne, bądź to dla zawierania dobrowolnych układów, bądź też dla stosowania ulg przy regulowaniu zaległych zobowiązań; tam zaś, gdzie ustawodawstwo poczęło bezpośrednio regulować konkretnie stosunki między wierzycielem i dłużnikiem, był w miarę możności brany w specjalną opiekę zarówno prywatny krajowy kapitalista jako też kapitalista zagraniczny (jak n. p. posiadacze obligacyj i listów zastawnych).

Przyjęta w Polsce ewolucyjna metoda rozwiązywania trudności gospodarczych spowodowanych kryzysem, w połączeniu z nieuszczuplaniem pretensyj wierzycielskich, sprzyjała wewnętrznej kapitalizacji, która ujawnia się we wzroście wkładów i zwwyżce kursów papierów wartościowych. Objaw ten uznać należy za specjalnie pożądanym, pozwala on bowiem na obniżanie kosztów kredytu tak krótko- jak i długoterminowego, przez co tembardziej ułatwia spłatę zobowiązań.

Proces przystosowawczy w zakresie budżetu państwowego uzewnętrznił się w nowych oszczędnościach, które pozwoliły na zredukowanie wydatków państwowych o dalsze kilka procent w porównaniu z rokiem 1932. Rzeczywiste wydatki w roku 1933/34, jak również wydatki preliminowane na rok 1934/35, są więcej niż o $\frac{1}{4}$ niższe aniżeli w roku budżetowym 1929/30, kiedy osiągnęły najwyższy dotąd poziom. Dopiero gdy dalsza znaczniejsza redukcja wydatków musiałaby być połączona ze szkodą dla działalności Państwa i rozwoju życia gospodarczego, Rząd sięgnął do innego źródła, z którego dotąd na cele budżetowe nie korzystał, t. j. do kredytu wewnętrznego, przystępując do emisji biletów skarbowych oraz Pożyczki Narodowej.

Imponujący wynik subskrypcji Pożyczki Narodowej stanowi wymowne świadectwo wysokiego zrozumienia potrzeb Państwa przez całe społeczeństwo, które przez powszechny udział w subskrypcji dało dowody wielkiego zaufania do polityki Rządu. Emisja pożyczki na sumę

120 milj. zł. została w ciągu tygodnia niemal trzykrotnie pokryta, wskutek czego termin zapisów został skrócony. Rząd przyjął całą sumę subskrybowaną i w tym celu podniósł sumę emisji do 350 milj. zł. Wpływy z Pożyczki Narodowej zabezpieczają nie tylko pokrycie niedoborów budżetowych do końca bieżącego roku budżetowego, lecz również częściowo w roku przyszłym.

Uzyskawszy dzięki wynikom Pożyczki Narodowej większą swobodę ruchów na odcinku budżetowym, Rząd mógł przystąpić do prac nad reformą podatkową, mającą na celu z jednej strony usunięcie nadmiernych obciążeń, z drugiej zaś — zapewnienie Skarbowi lepszego wpływu sum należnych. Wśród ważniejszych ulg podatkowych, udzielonych życiu gospodarczemu, wymienić należy stopniową obniżkę stawek podatku przemysłowego, która weszła w życie w roku ubiegłym. Szczególnie w dziedzinie likwidowania zaległości podatkowych, zwłaszcza zaległości rolnictwa, zastosowano w szerokiej skali rozłożenie zaległych należności skarbowych na długotnie, dochodzące do 10 lat spłaty, a w razie stwierdzenia rzeczywistych trudności płatnika stosowano zniżki i indywidualne ulgi. Wielkie ułatwienie w tym zakresie stanowi ustawa upoważniająca Skarb Państwa do przejmowania gruntów na pokrycie niektórych należności pieniężnych Państwa. Zarządzenie to posłuży jednocześnie do wzmożenia akcji parcelacyjnej i przyczynić się może choć częściowo do zmniejszenia przeludnienia i bezrobocia na wsi.

W zakresie ochrony rezerw kruszcowo-walutowych, zabezpieczających stałość waluty, Bank Polski, mimo zwiększonej zdolności emisyjnej, prowadził nadal oględną działalność kredytową, wskutek czego obieg banknotów utrzymał się na niezmiennym poziomie. Polityka ta, przy współdziałaniu innych zarządzeń, mających na celu przeciwdziałanie odpływowi rezerw kruszczowych, przyczyniła się do zamknięcia bilansu obrotów towarowych z zagranicą nadwyżką wywozu, umożliwiającą pokrycie zobowiązań wobec zagranicy z tytułu bieżącej obsługi pożyczek zagranicznych oraz przekazanie korzyści majątkowych od kapitałów zagranicznych w Polsce pracujących. Polska bowiem, mimo że w latach 1931 i 1932 została dotknięta silnym odpływem kapitałów zagranicę, należy nadal do tych nielicznych państw dłużniczych, które nie zawiesiły obsługi długów zagranicznych, z wyjątkiem międzyrządowych długów wojennych, których spłata została wstrzymana zresztą we wszystkich niemal państwach, nie wyłączając krajów wierzycielskich. Przechodząc w odpowiednim czasie na czysto złote pokrycie obiegu i zmniejszając zapas posiadanych dewiz, Bank Polski uniknął uszczuplenia swoich rezerw pokrycia w związku ze spadkiem kursu dolara oraz trwającą zniżką innych walut.

Szereg posunięć w dziedzinie handlu zagranicznego miał jako zadanie z jednej strony zaktywizowanie bilansu obrotów towarowych z zagranicą w celu zabezpieczenia dopływu walut, z drugiej zaś ochronę wytwórczości krajowej. Najważniejszym krokiem na tem polu było wprowadzenie w życie z dniem 11 października ub. r. nowej taryfy celnej i przeprowadzenie na jej podstawie rewizji naszych traktatów handlowych z zagranicą. Celem podtrzymania eksportu towarów utrzymane zostały zwroty ceł od wywozu artykułów rolnych i szeregu artykułów przemysłowych oraz przyznane ulgi taryfowe w przewozach na eksport. Zadaniem polityki komunikacyjnej i handlowej było nadal zastępowanie zbędnego pośrednictwa zagranicznego w handlu i ułatwianie większej aktywności kupiectwa krajowego.

Nie ustały również wysiłki nad rozwojem handlu morskiego. W Gdyni utworzona została strefa wolnocłowa, celem ułatwienia obrotów handlowych bezpośrednich i tranzytowych; uruchomione zostały nowe bezpośrednie linje okrętowe i powiększona ilość jednostek polskiej floty handlowej. Pod koniec roku podjęto również próbę uzgodnienia współpracy między obu portami polskimi przez zawarte w październiku r. ub. porozumienie portowe polsko-gdańskie.

Zwiększenie obrotów gospodarczych i wzrost działalności przemysłu, jaki się zaznaczył w roku ubiegłym we wszystkich prawie krajach, był w dużej mierze wynikiem działalności inwestycyjnej rządów, które zapomocą zwiększonych inwestycji publicznych dążyły do przyspieszenia ożywienia gospodarczego. W miarę posiadanych szczyplych środków również Rząd polski starał się pobudzić zwiększony ruch inwestycyjny, celem podniesienia obrotów oraz przeciwdziałania kurczeniu się zatrudnienia przemysłu i wzrostowi bezrobocia. W tym celu utworzony został w marcu 1933 r. Fundusz Pracy, wyposażony w osobne środki, z których udziela kredytów i zasiłków na uzasadnione gospodarczo roboty publiczne i zatrudnienie bezrobotnych. Fundusz ten uruchomił do końca 1933 r. ok. 61 milj. zł., a na przyszły rok budżetowy przewidziane są wydatki na sumę 90 milj. zł. Obok Funduszu Pracy powołany został do życia Fundusz Inwestycyjny, który będzie czerpał środki finansowe z dotacyj Skarbu Państwa oraz dochodów z przeprowadzonych przezeń inwestycji. Źródłem dotacyj państwowych będzie emisja bonów Funduszu Inwestycyjnego, których maksymalna suma określona została na 100 milj. zł.

Założeniem zainicjowanej przez Rząd działalności inwestycyjnej jest przyciągnięcie do lokat rzeczowych kapitałów prywatnych, które wobec niepewności innych form lokacyjnych ulegały często nieproduktywnej tezauryzacji. W tem dążeniu akcja rządowa ma już do zanotowania poważny sukces, osiągnięty w roku ubiegłym na terenie popierania drobnego budownictwa mieszkaniowego. Na rok budżetowy 1934/35 przewidziane są w ramach budżetu i z funduszków pozabudżetowych Państwa wydatki inwestycyjne w łącznej wysokości około 320 milj. zł., w tem kredyty na cele budowlane na sumę trzy razy wyższą niż w roku poprzednim, co niewątpliwie przyczyni się do dalszego wzmożenia ruchu budowlano-inwestycyjnego. Obok pomocy finansowej przewidziane zostały ustawowo liczne ulgi i zwolnienia od podatków i opłat dla inwestowanych kapitałów.

Ponieważ wzajemny stosunek między cenami artykułów rolnych i cenami artykułów przemysłowych wykazywał nadal dużą rozpiętość na korzyść tych ostatnich, Rząd dążył wszelkimi dostępnymi mu środkami do zmniejszenia tej szkodliwej rozbieżności. Celem przeciwdziałania spadkowi cen artykułów rolnych, przeprowadzały Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe zwiększone zakupy interwencyjne zbóż.

Żeby powstrzymać nadmierną podaż zbóż po zbiorach, Bank Polski uruchomił, podobnie jak w poprzednich latach, znaczniejsze kredyty na rejestrowy zastaw zboża, przyczem odsetki od tego kredytu, w drodze dopłat ze Skarbu Państwa, zostały obniżone. Kroki te nie zdołały wprawdzie podnieść cen artykułów rolnych, ze względu na ich wysoką zależność od wahań cen międzynarodowych, pozwoliły jednak utrzymać ceny zbóż wewnątrz kraju w odpowiednim stosunku do cen zagranicą. Jednocześnie, drogą ulg taryfowych i usuwania zbędnego pośrednictwa w handlu przez koncentrowanie obrotów głównie na giełdach zbożowych, starano się zmniejszać rozpiętość między ceną otrzymywaną przez rolnika a płaconą przez ostatniego nabywcę wzgl. konsumenta.

Akcja obniżki cen artykułów przemysłowych miała na celu z jednej strony obniżenie kosztów produkcji, z drugiej zaś przeciwdziałanie nadmiernemu poziomowi cen wyrobów skartelizowanych. W tym celu Rząd skorzystał ze swych uprawnień ustawowych w odniesieniu do niektórych podstawowych artykułów, przeprowadzając w roku ubiegłym m. in. zniżkę cen węgla i cementu. Wielkie znaczenie w tym zakresie posiada wydana w roku ubiegłym ustawa kartelowa, upoważniająca Ministra Przemysłu i Handlu do rozwiązania umów kartelowych, jeżeli działalność kartelu zostanie przez sąd kartelowy uznana za szkodliwą dla

gospodarstwa narodowego. Na podstawie tych uprawnień został rozwiązany w ub. roku szereg umów kartelowych w przemyśle cementowym oraz kartel karbidowy.

Główny jednak wysiłek Rządu na polu walki z kryzysem musiał być skoncentrowany w kierunku zmniejszenia ciężaru obsługi długów, zwłaszcza w zakresie zadłużenia rolnictwa. Zadanie to spełniły przede wszystkim cztery następujące akty ustawodawcze: 1) ustawa konwersyjna z grudnia 1932 r., określająca oprocentowanie emisyjnych pożyczek ziemskich na $4\frac{1}{2}\%$, przy pożyczkach miejskich na 5% — $5\frac{1}{2}\%$, z jednoczesnym wprowadzeniem 3-letniego okresu karencji oraz przedłużeniem okresu amortyzacyjnego dla pożyczek ziemskich naogół do 55 lat, przy pożyczkach miejskich od 33 lat do $50\frac{1}{2}$ lat, a w stosunku do obligacji komunalnych Banku Gospodarstwa Krajowego do $49\frac{1}{2}$ lat; 2) ustawa z 1933 r. o ulgach w zakresie oprocentowania i terminów spłaty wierzytelności hipotecznych, obniżająca oprocentowanie do 6% rocznie; 3) ustawa o urządach rozjemczych dla spraw kredytowo-rolnych, wprowadzająca możliwość obniżenia oprocentowania krótkoterminowych zobowiązań prywatnych rolnictwa do $4\frac{1}{2}\%$ w stosunku rocznym oraz 4) utworzenie Banku Akceptacyjnego, mającego za zadanie ułatwienie konwersji krótkoterminowych zobowiązań rolnictwa wobec instytucji kredytowych oraz upłynnienie środków tych instytucji, zaangażowanych w kredycie rolniczym. Akcepty tego Banku, wydawane na podstawie zawartych układów konwersyjnych, mają bowiem prawo redyskonta w Banku Polskim. Bank Akceptacyjny powstał jako spółka akcyjna z kapitałem 12 milionów złotych, na który złożył się Skarb Państwa, Bank Polski, Bank Gospodarstwa Krajowego oraz Państwowy Bank Rolny. Skarb Państwa udzielił gwarancji do wysokości 30% ogólnej sumy zobowiązań Banku, pozatem zobowiązał się do pokrywania połowy strat kapitałowych, jakie układające się instytucje mogą ponieść na układach konwersyjnych (do maksymalnej sumy ogólnej 75 milj. zł.).

Ułgi, jakie przyniosły ustawy konwersyjne w zakresie kredytu długoterminowego oraz prywatnych długów hipotecznych życiu gospodarstwu, a zwłaszcza rolnictwu, obliczone zostały przez Ministerstwo Skarbu w przybliżeniu na $\frac{1}{4}$ miljarda złotych w stosunku rocznym, przyczem zmniejszenie obciążenia rolnictwa dochodzi prawie do 200 milj. zł. czyli do ok. 40% poprzedniej rocznej obsługi długów.

* * *

Budżet Państwa. Rok budżetowy 1932/33, zakończony 31 marca 1933 r., zamknięty został po stronie wydatków sumą 2.244 milj. zł., po stronie dochodów zaś sumą 2.002 milj. zł. Mimo zarządzeń oszczędnościowych, które zredukowały wydatki do 92% sumy preliminowanej, okres ten zamknięty został niedoborem w wysokości 242 milj. zł., który znalazł pokrycie w posiadanych przez Skarb Państwa rezerwach.

Preliminarz budżetowy na rok 1933/34 przewidywał wydatki w sumie 2.458 milj. zł., dochody zaś w wysokości 2.059 milj. zł. Wykonanie budżetu za pierwsze trzy kwartały bieżącego roku budżetowego, t. j. za okres od 1 kwietnia do 31 grudnia 1933 r., przyniosło deficyt na sumę 193 milj. zł. wobec 151 milionów w analogicznym okresie roku poprzedniego. Niedobór ten pokryty został, zgodnie z zapowiedzią Rządu przy uchwalaniu budżetu, częściowo z posiadanych jeszcze przez Skarb Państwa rezerw, głównie zaś przy pomocy operacji finan-

sowych. W tym celu Rząd przystąpił z wiosną roku ubiegłego do emisji biletów skarbowych, dyskontowanych przy stopie $4\frac{1}{2}\%$ dla biletów 3-miesięcznych oraz 6%, a później 5% dla 6-miesięcznych. Według ustawy suma biletów, znajdujących się w obiegu nie może przekraczać 200 milj. złotych. Z końcem roku ubiegłego suma biletów w obiegu wynosiła 108,4 milj. zł. Skarb Państwa traktuje bilety jako środek pokrycia chwilowych niedoborów kasowych, czyli jako czynnik wyrównujący tylko sezonowe wahania w kształtowaniu się wpływów skarbowych. Stąd też bilety nie mogły służyć jako pokrycie realnych deficytów budżetowych, powstałych na tle konjunkturalnej depresji i należało znaleźć bardziej odpowiednie środki do zrównoważenia budżetu.

Jako najbardziej właściwy środek Rząd obrał pożyczkę wewnętrzną, ogłaszając w jesieni ub. roku subskrypcję 6% Pożyczki Narodowej w kwocie 120 milj. zł. Kurs emisyjny pożyczki wynosił 96, spłata jej ma nastąpić jednorazowo po 10 latach t. j. w 1943 r. Zapisy na pożyczkę osiągnęły w ciągu kilku dni około 340 milj. zł., wskutek czego Rząd podwyższył sumę emisji do 350 milj. zł., przeznaczając całą subskrybowaną sumę na pokrycie niedoborów budżetowych w roku 1933/34 i 1934/35.

Budżet uchwalony przez ciała ustawodawcze na rok 1934/35 wynosi po stronie dochodów 2.136 milj. zł. (wraz z pozostałą częścią Pożyczki Narodowej w kwocie 175 milj. zł.), a po stronie wydatków 2.184 milj. zł. Preliminarz zamyka się zatem nadwyżką wydatków w sumie 48 milj. zł. Wobec zaznaczającej się poprawy sytuacji gospodarczej kraju oraz zatrzymania w ostatnim czasie spadku dochodów skarbowych, a nawet wzrostu wpływów z niektórych źródeł powyżej sum z roku poprzedniego, przewidywaną sumę dochodów uważać należy za realną, jako opartą na rzeczywistych wpływach z bieżącego roku budżetowego. Z tego samego względu nie należy przewidywać również zwiększenia wydatków, a raczej te ostatnie w wyniku prowadzonej nadal przez Rząd akcji oszczędnościowej mogą się jeszcze zmniejszyć.

Stan długów Państwa, obliczony na dzień 1 stycznia 1934 r., wynosił 4.174 milj. zł., z czego na długi wewnętrzne przypada 630 milj. zł., a na długi zagraniczne 3.544 milj. zł. W porównaniu ze stanem z przed roku, suma długów wewnętrznych, po potrąceniu dokonanych w ciągu roku spłat, podniosła się o 90 milj. zł., wskutek wypuszczenia biletów skarbowych. Natomiast długi zagraniczne spadły o 970 milj. zł., zarówno wskutek dokonanych spłat jak i zmian kursowych niektórych walut, na które opiewały sumy dłużne. Polska w dalszym ciągu spłacała wszystkie swoje długi, zarówno zagraniczne jak i wewnętrzne, z wyjątkiem długów wojennych, zajmując co do tych ostatnich podobne stanowisko jak większość pozostałych dłużników, którzy również zawiesili narazie obsługę długu wojennego, częściowo lub w całości, w związku z zawieszeniem reparacyj.

Położenie walutowe. Międzynarodowa sytuacja walutowa doznała w roku ubiegłym dalszego bardzo silnego wstrząsu, wskutek odstąpienia Stanów Zjednoczonych od parytetu złota. Trwające w wyniku tego załamania silne wahania najważniejszych walut świata nie odbiły się jednak na walucie polskiej, która doznała nawet w ciągu ub. roku poważniejszego wzmocnienia, bez uciekania się do jakichkolwiek zarządzeń restrykcyjnych. Przyłączając się wraz z Francją, Belgią, Holandją, Szwajcarią i Włochami do państw „bloku złotego” w lipcu 1933 r., Polska zmanifestowała swą wolę unikania wszelkich eksperymentów walutowych, co przyczyniło się do dalszego wzmocnienia zaufania ludności do własnej waluty oraz poprawiło sytuację złotego na terenie międzynarodowym. Trwający jeszcze w pierwszej połowie 1933 r. nacisk na rezerwy kruszcowo-walutowe Banku Polskiego, w drugim półroczu

nie tylko ustał, lecz zaznaczył się nawet zwiększony przyływ złota do Banku Polskiego. Żeby uniknąć strat wskutek wahań kursowych walut zagranicznych, służących przedtem obok złota jako pokrycie obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań, zostały odnośne postanowienia statutu Banku Polskiego zmienione w ten sposób, że od marca 1933 r. zaliczane jest do pokrycia tylko złoto, przyczem minimalne pokrycie ustalone zostało na 30% obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań, pomniejszonych o 100 milj. zł. Poprzednio obowiązywało pokrycie w wysokości 40%, z czego $\frac{1}{4}$ stanowić mogły dewizy wzgl. waluty wymienne na złoto.

Zawieszenie wymienialności banknotów dolarowych na złoto i spadek kursu dolara wpłynął na wyzbywanie się przez publiczność dolarów, w dużej mierze nabywanych przez Bank Polski, a zwiększone przejściowo zakupy monet złotych sprowadzanych z zagranicy w ostatnich miesiącach ustały prawie zupełnie. Również tendencje tezauryzacyjne stopniowo zanikały, co oddziaływało korzystnie na ruch wkładów w instytucjach finansowych.

Wycofywanie kapitałów zagranicznych z Polski, które w ciągu poprzednich dwóch lat było jedną z głównych przyczyn trudności gospodarczych, ustało niemal zupełnie, gdyż większość zobowiązań zagranicznych została zlikwidowana już w poprzednich latach. Stan zobowiązań banków polskich wobec zagranicy, pomniejszony o wiarytelności, obniżył się z 165 milj. zł. w końcu 1932 r. do 138 milj. zł. w końcu 1933 roku, czyli o 27 milionów, wobec zmniejszenia się o 94 miliony w 1932 r. oraz 211 milj. zł. w 1931 r.¹⁾ W dużej mierze spadek ten przypisać należy różnicom kursowym, w związku z trwającym od 1931 r. spadkiem funta szterlinga oraz spadkiem dolara w 1933 r. Jednocześnie przybrała większe rozmiary repatriacja polskich papierów wartościowych z zagranicy, zachęcona wyższem kształtowaniem się kursów w kraju niż zagranicą.

Kredyty towarowe, udzielone Polsce przez zagranicę, zmniejszyły się w następstwie spadku zagranicznych obrotów handlowych, co zostało jednak częściowo zrównoważone zmniejszeniem wiarytelności polskich wobec zagranicy.

Mimo panującego zastoju na międzynarodowych rynkach kapitałowych uzyskały Polskie Koleje Państwowe pożyczkę w Londynie w wysokości 1.980 tys. funtów na elektryfikację warszawskiego węzła kolejowego. Pozatem z kredytów sezonowych, większych niż w latach poprzednich, korzystały niektóre instytucje prywatne. Fakty te świadczą o wzroście zainteresowania Polską wśród zagranicznych sfer finansowych.

Największe pozycje rozchodowe polskiego bilansu płatniczego w 1933 r. stanowiły przede wszystkim obsługa państwowych długów zagranicznych, która wynosiła 126,1 milj. zł., z czego ok. 45 milionów przypadało na spłatę kapitału a reszta na odsetki, a pozatem zakup złota zagranicą, przeznaczonego na rynek prywatny. Przywóz złota na rynek prywatny wynosił w 1933 r. 95 milj. zł., był zatem o 50 milionów mniejszy niż w roku poprzednim.

Omówione poprzednio pozycje rozchodowe obrotu płatniczego, jakoteż stosunkowo nieznaczny odpływ kredytów zagranicznych z przemysłowych przedsiębiorstw krajowych, zostały po-

¹⁾ Liczby powyższe obejmują rachunki korespondentów i wkładów w bankach państwowych i prywatnych wraz z większymi domami bankowymi.

kryte częściowo przewyżką wywozu nad przywozem, częściowo zaś zmniejszeniem rezerw kruszcowo-walutowych Banku Polskiego. Saldo dodatnie handlu zagranicznego w 1933 r. dla całego polskiego obszaru celnego (łącznie z Gdańskiem) wyniosło bowiem 133 milj. zł. Odpływ złota i dewiz z Banku Polskiego osiągnął ok. 80 milj. zł. (po uwzględnieniu zakupu złota zagranicą i dewiz), co w porównaniu z latami poprzednimi oznacza znaczniejszą poprawę. Odpływ rezerw kruszcowo-walutowych wynosił bowiem w 1932 r. 197 milj. zł., w 1931 r. 161 milj. zł., a w 1930 r. nawet 255 milj. zł.¹⁾ Stan zapasów samego złota w Banku Polskim obniżył się jednak w ciągu ub. roku tylko o 26,6 milj. zł. do 476 milj. zł., co pozwoliło na utrzymanie pokrycia obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań na znacznie wyższym poziomie od wymaganego przez statut minimum. Pokrycie obiegu wynosiło bowiem w końcu 1933 r. 40,79% czyli o 10,79 punktów ponad wymaganą przez statut Banku normę najniższą. Kurs złotego na giełdach zagranicznych w ostatnim kwartale ub. roku wszędzie wykazywał tendencję zwykłą.

Obroty walutowe na giełdach pieniężnych, w porównaniu z rokiem poprzednim, uległy silnemu zmniejszeniu. W szczególności spadły obroty banknotami, osiągając na giełdzie warszawskiej zaledwie 0,5 milj. zł. wobec 6,5 milionów w 1932 r. Spadek ten jest następstwem wyeliminowania dolara z obrotów gospodarczych, w związku z zawieszeniem jego wymienialności na złoto. Obroty dewizami zmniejszyły się z 571 milj. zł. do 507 milj. zł. W przeciwieństwie do sytuacji w latach ubiegłych, najwięcej tranzakcyj dewizowych zawartych zostało w walucie francuskiej, na którą przypadło 40% ogólnej sumy obrotów, podczas gdy w walucie dolarowej, która dotychczas zajmowała pierwsze miejsce, zostało dokonanych tylko 22% obrotów.

Ogólny obieg pieniężny w Polsce zwiększył się w roku ubiegłym o 20,4 milj. zł., wynosząc na dzień 31 grudnia 1933 roku 1.345,6 milj. zł. Z sumy tej na bilety Banku Polskiego przypadło 1.004,0 milj. zł., na monety srebrne zaś i bilon łącznie 342 milj. zł.

Rynek pieniężny i kapitałowy. Na stan rynku pieniężnego oddziaływało w pierwszej połowie ub. roku, obok trudności ogólno-gospodarczych, również odstąpienie Stanów Zjednoczonych od waluty złotej i zawieszenie wymienialności dolara na złoto. Spadek wkładów, który w tym okresie wystąpił w prywatnych instytucjach bankowych, przedstawiał tylko w części rzeczywisty odpływ, w dużej zaś mierze był on wynikiem przeliczenia wkładów dolarowych podług obniżonego kursu waluty amerykańskiej. Od połowy roku sytuacja uległa wyraźnej poprawie, odpływ wkładów ustał zupełnie, a pod koniec roku ogólny stan wkładów zaczął wzrastać. Korzystniejszy ruch wkładów oraz postępy akcji konwersyjno-oddłużeniowej przyczyniły się do wzrostu płynności instytucyj finansowych, pozwalając na stopniowe rozszerzanie działalności kredytowej. Zawieszenie wymienialności banknotów dolarowych na złoto miało ten dodatni skutek, że usunęło istniejącą w Polsce szkodliwą dwuwalutowość i wyeliminowało walutę amerykańską prawie zupełnie z obrotów gospodarczych. Ucieczka od dolara przyczyniła się do wzrostu lokat w wartościach realnych, a pozatem wpłynęła ożywiająco na rynek lokacyjny, wywołując, zwłaszcza pod koniec roku, znaczniejszą poprawę kursów papierów procentowych.

¹⁾ Liczby powyższe nie uwzględniają skupu złota przez Bank Polski na rynku wewnętrznym.

Ruch wkładów w ciągu ubiegłego roku był następujący (w milj. zł.):

Instytucje	1932	1		3	
	31.12	31.3	30.6	30.9	31.12
Bank Polski	196,3	120,1	126,0	122,3	224,5
Bank Gospodarstwa Krajowego . .	261,1	272,1	254,4	231,4	236,8
Państwowy Bank Rolny	61,7	60,9	68,5	74,0	97,1
Banki komunalne	63,8	68,3	68,4	68,7	72,1
Banki akcyjne	527,5	502,1	460,5	463,5	449,7
Oddz. zagranicznych banków ake. .	52,6	51,1	50,6	48,6	50,7
Pocztowa Kasa Oszczędności . . .	622,9	594,4	621,5	661,7	713,5
Kasy oszczędności	627,9	648,0	643,6	629,1	611,1
Spółdzielnie kredytowe	306,5	300,4	293,8	296,5	286,3
Centr. Kasa Spółek Rolniczych . .	4,0	3,7	3,7	4,3	4,2
Razem	2.724,3	2.621,1	2.591,0	2.600,1	2.746,0
B. G. K. Lokaty Skarbu Państwa . .	483,6	473,8	485,3	506,7	531,9
P. B. R. Lokaty Skarbu Państwa . .	48,2	47,9	47,6	47,0	45,7
P. B. R. Fundusze rząd. administr. .	478,6	496,4	547,1	554,3	548,5
Razem	1.010,4	1.018,1	1.080,0	1.108,0	1.126,1
Ogółem	3.734,7	3.639,2	2.671,0	3.708,1	3.872,1

Bibli. Jag.

Silniejszy spadek wkładów nastąpił zatem w ciągu ub. roku w bankach akcyjnych. Był on jednak słabszy, zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim jak zwłaszcza z 1931 r., wynosił bowiem w 1933 r. około 78 milj. zł. wobec 85 milionów w 1932 r. i 408 milj. zł. w 1931 r. Obniżenie się stanu wkładów w kasach oszczędności i w spółdzielniach kredytowych, w ciągu ub. roku wywołane zostało w dużej mierze, podobnie jak to miało miejsce również w bankach akcyjnych, spadkiem wartości lokat dolarowych w instytucjach oszczędnościowych, głównie w południowych i wschodnich województwach, gdzie waluta dolarowa była dość popularna. Jednocześnie z przeliczeniem tych wkładów podług obniżonego kursu dolara znaczna ich część zamieniona została na wkłady złotowe, wskutek czego stosunek wkładów dolarowych do ogólnej sumy wkładów znacznie się obniżył. Według obliczeń Banku Polskiego wynosił on bowiem w końcu 1933 r. dla wszystkich instytucyj akredytowanych w instytucji emisyjnej 17,4% wobec 30,6% na początku roku.

Spadek wkładów w wyżej wymienionych instytucjach został z nadwyżką wyrównany wzrostem wkładów w innych instytucjach finansowych, głównie w Pocztowej Kasie Oszczędności, tak, że łączny stan wkładów był w końcu 1933 r. o 22 milj. zł. wyższy niż przed rokiem. Dzięki dużemu przyrostowi wkładów w P. K. O., ogólny stan wkładów oszczędnościowych wzrastał w ub. roku nadal mimo obniżenia się ich sumy w kasach oszczędności i spółdzielniach kredytowych.

Trwający od końca 1930 r. spadek działalności kredytowej banków został w roku ubiegłym zahamowany i ogólny stan kredytów krótkoterminowych zaczął się zwiększać. Przyczynił się do tego wzrost kredytów dyskontowych Banku Polskiego, który w końcu 1933 r. udzielił kredytów na sumę o 117 milj. zł. większą niż przed rokiem. Stan kredytów w bankach państwowych i komunalnych nie wykazał większych zmian, natomiast w bankach akcyjnych nastąpił spadek operacyj kredytowych. Rozwój działalności kredytowej wszystkich instytucyj w zakresie kredytów krótkoterminowych oraz pożyczek gotówkowych średnio i dłu-

goterminowych — z wyjątkiem kas oszczędności i spółdzielni kredytowych — był następujący (w milj. zł.):

Instytucje	1932	1	9	3	3
	31.12	31.3	30.6	30.9	31.12
Kredyty krótkoterminowe¹⁾					
Bank Polski	699,7	701,1	777,7	827,1	816,7
Bank Gospodarstwa Krajowego . .	206,3	232,0	219,1	212,2	209,7
Państwowy Bank Rolny	103,5	96,1	97,1	98,0	106,2
Banki komunalne	60,8	63,2	64,1	64,2	62,6
Banki akcyjne	684,6	686,2	625,2	593,6	596,2
Oddz. zagranicznych banków akc. .	92,9	90,2	92,1	83,5	85,4
Pocztowa Kasa Oszczędności . . .	17,7	21,7	22,8	23,2	22,2
Centr. Kasa Spółek Rolniczych . .	18,7	18,9	19,0	18,3	16,9
Razem	1.884,2	1.909,4	1.917,1	1.920,2	1.915,9
Inne kredyty					
B. G. K. Kredyty gotówkowe średnio- i długoterminowe	119,1	119,6	117,1	116,5	116,9
B. G. K. Kredyty w dziale operacyj ze Skarbem Państwa	618,4	643,4	600,2	633,0	651,1
P. B. R. Pożyczki z funduszy rządo- wych i administrowanych	420,7	447,5	497,8	496,6	500,8
Razem	1.158,1	1.210,5	1.215,1	1.246,1	1.268,8
Ogółem	3.042,3	3.119,9	3.132,2	3.166,3	3.184,7

Łączny stan kredytów udzielonych przez banki akcyjne, wraz z oddziałami banków zagranicznych, działających na terenie Polski, obniżył się zatem w ciągu ub. roku o 96 milj. zł. W ciągu roku banki spłacały nadal część swoich zobowiązań wobec zagranicy oraz zmniejszyły swe zadłużenie z tytułu redyskonta w Banku Polskim, gdyż wobec małych obrotów gospodarczych podaż odpowiedniego materiału dyskontowego była często niedostateczna. Wskutek tego stosunek redyskonta do zdyskontowanych weksli obniżył się w ciągu roku ubiegłego z 49,4% do niecałych 48%. W silniejszym stopniu niż portfel wekslowy spadły kredyty w rachunkach otwartych, obniżając się o 12% przy 10% spadku dyskonta; pożyczki zaś terminowe wykazały nieznacznąwyżkę, o przeszło 2%. Wskutek tych zmian udział kredytów wekslowych w ogólnej sumie kredytów krótkoterminowych, udzielonych przez banki akcyjne, zwiększył się z 41% w końcu 1932 r. do 42% w końcu 1933 r.

Płynność banków poprawiła się, zwłaszcza pod koniec roku, do czego przyczyniła się już w pewnej mierze akcja konwersyjna prowadzona przy pomocy Banku Akceptacyjnego, umożliwiająca instytucjom finansowym upłynnienie części swych wierzytelności wobec dłużników — rolników. Rentowność banków nie wykazała natomiast żadnej poprawy; stan procen-

¹⁾ Po odliczeniu redyskonta.

tów i prowizyj w łącznym bilansie brutto 47 banków akcyjnych i 7 większych domów bankowych wynosił bowiem na koniec 1933 r. 47,1 milj. zł., co w stosunku do 60,3 milj. zł. z roku poprzedniego oznacza spadek o 22%, podczas gdy koszty handlowe obniżyły się tylko o 17%, z 62,3 milj. zł. do 51,6 milj. zł.

Suma pożyczek, udzielonych przez dwa banki państwowe z funduszy państwowych zwiększyła się o przeszło 100 milj. zł. Silny wzrost tych pożyczek w Państwowym Banku Rolnym był głównie wynikiem przeprowadzonej w połowie roku konwersji ok. 50 milj. zł. pożyczek w listach zastawnych na pożyczki gotówkowe z Funduszu Obrotowego Reformy Rolnej. W Banku Gospodarstwa Krajowego natomiast nastąpił przedewszystkiem wzrost kredytów udzielonych na budownictwo mieszkaniowe z Państwowego Funduszu Budowlanego.

Na ogólny stan wypłacalności ujemnie wpływały również w ub. roku trudności finansowe rolnictwa, co nie przeszkodziło jednak, że inne gałęzie gospodarcze, poza rolnictwem, wywiązywały się lepiej ze swoich zobowiązań niż w roku poprzednim. Dzięki temu stosunek weksli protestowanych do sumy weksli płatnych obniżył się w średniej rocznej do 9,2% z 12,6% w roku 1932. Na poprawę sytuacji przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych wskazuje również mniejsza ilość upadłości. W roku ubiegłym sądy ogłosiły bowiem 301 upadłości wobec 549 upadłości w 1932 roku oraz 769 w 1931 r.

Poprawa na rynku pieniężno-kredytowym, jaka zaznaczyła się zwłaszcza w drugiej połowie ub. roku, oraz silna pozycja walutowa umożliwiły dalsze kroki w kierunku potaniania kosztów kredytu krótkoterminowego. Z dniem 26 października ub. r. obniżona została stopa dyskontowa Banku Polskiego z 6 do 5%, a stopa lombardowa z 7% do 6%. W ślad za tą obniżką nastąpiła redukcja procentów płaconych od wkładów. Maksymalna granica oprocentowania wkładów w komunalnych kasach oszczędności została określona rozporządzeniem Ministra Skarbu z dnia 30 listopada ub. roku na 5½%, a dla spółdzielni, gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych oraz dla mniejszych kas oszczędności na 6½%. W ten sposób rozbieżne dotąd w poszczególnych instytucjach stawki procentowe zostały dla kas i spółdzielni ujednostajnione. Banki państwowe obniżyły oprocentowanie wkładów oszczędnościowych w złotych z 5% na 4%, a wkładów w złotych w zlocie z 4% na 3%; procenty od innych wkładów złotych zostały obniżone w bankach państwowych o ½%, od dolarowych zaś o 1%. W bankach prywatnych nastąpiła obniżka oprocentowania wkładów oszczędnościowych do 5%, a innych wkładów złotych przeciętnie o ½%. Procenty od wkładów w walutach obcych zostały zredukowane przeciętnie o 1% i są obecnie średnio o 1½%—2% niższe niż przy wkładach złotych. Po dokonaniu tych obniżek najniższe stawki od wkładów płacić będą banki państwowe. Obniżka oprocentowania wkładów przeprowadzona została jako akcja wstępna do dalszego potaniania kredytów bankowych. W bankach państwowych nastąpiła w ślad za tem niższa stawek procentowych od kredytów o 1 do 1½ punktu z początkiem 1934 r. Również w bankach prywatnych stopa procentowa od udzielonych kredytów krótkoterminowych została w końcu ub. roku nieznacznie obniżona.

W związku z ustawą konwersyjną z grudnia 1932 r. działalność instytucyj kredytu długoterminowego ograniczała się do prac nad przeprowadzeniem konwersji unormowanej w szczególności rozporządzeniami wykonawczymi do tej ustawy z lutego 1933 r. Z tego powodu wstrzymane zostało udzielanie nowych pożyczek emisyjnych, co w związku z amortyzacją pożyczek dawnych, a pozatem wskutek spadku walut zagranicznych, na które opiewa część emisji, pociągnęło za sobą silniejszy spadek ogólnej sumy kredytów

emisyjnych. Stan emisji listów zastawnych i obligacji w poszczególnych instytucjach ilustruje następujące zestawienie:

Instytucje	1931	1932	1 9 3 3			
			31.3	30.6	30.9	31.12
w m i l j o n a c h z ł o t y c h						
Bank Gospodarstwa Krajowego . . .	792,2	837,8	836,7	829,7	828,1	823,2
Państwowy Bank Rolny	338,1	334,7	333,6	284,8	283,6	283,0
3 towarzystwa kredytowe ziemskie .	548,5	551,6	566,9	512,0	468,7	446,1
13 towarzystw kredytowych miejskich	325,3	332,7	331,0	329,1	326,4	325,0
4 banki hipoteczne i 2 banki komunal.	158,8	156,2	158,8	143,9	135,6	126,8
Tow. Kredytowe Przemysłu Polskiego	50,1	48,0	48,8	45,4	40,4	41,5
Ogółem	2.213,0	2.261,0	2.275,8	2.144,9	2.082,8	2.045,6

Nowych pożyczek na niewielką sumę w 4½% listach zastawnych udzielił jedynie P. Bank Rolny, w związku z prowadzoną akcją parcelacyjną na cele oddłużeniowe. Znaczniejszy spadek stanu emisji tego Banku pochodzi z wymienionej już poprzednio zamiany około 50 milj. zł. kredytów w listach zastawnych na pożyczki gotówkowe z funduszy państwowych. Również Bank Gospodarstwa Krajowego udzielił tylko kilka nowych pożyczek emisyjnych, na łączną sumę kilkuset tysięcy złotych. Amortyzacja pożyczek dawnych była jednak znacznie większa, wskutek czego ogólny stan emisji Banku obniżył się o 15 milj. zł.

Wzrastające rozluźnienie rynku pieniężno-kapitałowego, dzięki przyływowi nowych kapitałów do obrotu, dotąd w dużej mierze stezauryzowanych, mogło być wykorzystane dla operacji kredytowych Skarbu Państwa głównie na cele budżetowe, a częściowo również na zainicjowanie działalności inwestycyjnej w celu zmniejszenia bezrobocia. O emisji biletów skarbowych i Pożyczki Narodowej wspomnieliśmy powyżej przy omawianiu budżetu Państwa. Na cele zwiększenia robót publicznych, finansowanych przez Fundusz Pracy, rozpoczął Skarb z końcem ub. r. emisję bezprocentowych premjowych bonów Funduszu Inwestycyjnego, narazie do sumy 10 milj. zł., amortyzowanych drogą tygodniowych losowań.

Pod wpływem kształtowania się ogólnego położenia gospodarczego oraz zmiennej tendencji na giełdach zagranicznych obroty giełdowe papierami wartościowymi oraz kursy papierów ulegały w ciągu roku większym wahaniom. Po przejściowym ożywieniu się obrotów papierami lokacyjnymi na początku roku, kursy walorów kształtowały się w pierwszym półroczu naogół zniżkowo, a obroty w drugim kwartale osłabły. Kursy papierów podlegających konwersji obniżyły się przeważnie do poziomu, który przywrócił dawną rentowność, a papiery opiewające na walutę dolarową wykazywały wahania, stosownie do zmian wartości dolara. Jednak w drugim półroczu, w miarę zaznaczającego się odprężenia na rynku pieniężnym, dała się zauważyć, podobnie jak na giełdach zagranicznych, poprawa kursów przede wszystkim polskich papierów notowanych zagranicą, które często miały na giełdach polskich kursy wyższe niż zagranicą. Za nimi zwyżkowały stopniowo prawie wszystkie pozostałe papiery o stałym oprocentowaniu, notowane na giełdach polskich.

W ogólnej sumie obroty giełdowe papierami o stałym oprocentowaniu na giełdzie warszawskiej spadły z 76,2 milj. zł. w 1932 r. do 70,6 milj. zł. w 1933 r. Około 68% obrotów papierami lokacyjnymi przypada na pożyczki państwowe (w 1932 r. 58%), wśród których pierwsze miejsce zajmuje 7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r. Ponadto większych transakcyj dokonywano 5% pożyczką konwersyjną oraz dwiema pożyczkami premjowymi, a mianowicie 3%

budowlaną i 4% dolarową. Na listy zastawne przypadają w roku ubiegłym 28% sumy obrotów wobec 37% w 1932 r., na obligacje zaś i inne papiery tylko 4%. Kursy listów zastawnych i obligacyj banków państwowych pozostały w ciągu całego roku niezmienione, wynosząc 94 za 100 dla walorów 8% oraz 83,25 dla papierów 7%; zaś listy i obligacje innych instytucji zwyżkowały, częściowo nawet dość znacznie. Na rynku akcyjnym, wobec malej dochodowości przedsiębiorstw nastąpił również spadek obrotów, które na giełdzie warszawskiej wynosiły w roku ubiegłym zaledwie 7,5 milj. zł. wobec 8,7 milionów w 1932 r. Około 73% tej sumy przypada na akcje bankowe, wśród których większe tranzakcje przeprowadzano jedynie akcjami Banku Polskiego.

Równocześnie spadła silnie ilość nowozakładanych spółek akcyjnych oraz suma podwyżek kapitałów w spółkach istniejących. W ciągu 1933 r. założono 17 nowych spółek akcyjnych krajowych o łącznym kapitale zakładowym 31,1 milj. zł. wobec 37 spółek z 48,3 milj. zł. kapitału w roku poprzednim. Powiększenie kapitałów akcyjnych zaś przeprowadzono w 26 spółkach na sumę 17,1 milj. zł., w 1932 r. natomiast w 49 spółkach na łączną sumę 96,5 milj. zł. Nowoemitowane akcje przy podwyższeniach kapitałów służyły przeważnie na konwersję wierzytelności kredytowych na udziały w kapitale akcyjnym przedsiębiorstw. Zmniejszenia kapitałów akcyjnych dokonane zostały w 22 spółkach krajowych na sumę 47,4 milj. zł. wobec 11 obniżek na łączną sumę 37,1 milj. zł. w 1932 r.

Rolnictwo. Na ogólny stan gospodarczy Polski oddziaływało ujemnie również w ub. roku trudne nadal położenie rolnictwa. Z pośród bowiem poszczególnych gałęzi gospodarczych największe nasilenie kryzysu panowało w dalszym ciągu w produkcji rolniczej. Jeżeli rok ubiegły przyniósł już pewną poprawę produkcji i obrotów w dziale przemysłu, to sytuacja rolnictwa nie uległa zmianie na lepsze — mimo prowadzonej na szeroką skalę akcji konwersyjno-oddłużeniowej. Położenie bowiem rynków artykułów rolnych kształtowało się nadal wybitnie niekorzystnie. Ceny z b ó ż, zgodnie z tendencją rynków międzynarodowych, zwyżkowały wprawdzie w pierwszym półroczu, po żniwach jednak gwałtownie się obniżyły, stabilizując się w ostatnich miesiącach na poziomie przeważnie niższym niż przed rokiem.

Eksport zbóż był znacznie większy niż w poprzednim roku, uzyskiwane jednak na rynkach zagranicznych ceny uległy poważnej zniżce. W ciągu 1933 r. wywieziono ogółem 822 tys. tonn czterech głównych zbóż wobec 596 tys. tonn w roku poprzednim; wartość tego wywozu spadła natomiast o przeszło 5 milj. zł., wynosząc w ub. roku zaledwie 107 milj. zł. W końcu roku sprawozdawczego zostało zawarte porozumienie z Niemcami w sprawie wywozu żyta, przewidujące m. in. regulowanie cen wywozowych przez centralne organizacje handlowe w obu krajach.

Porównanie zbiorów i wyników handlu zagranicznego dla czterech głównych zbóż podaje poniższe zestawienie (w tys. tonn):

Z B I O R Y					SALDO HANDLU ZAGRANICZNEGO Nadwyżka: wywozu+, przywozu—				
Lata	pszenica	żyto	owies	jęczmień	Lata ¹⁾	pszenica	żyto	owies	jęczmień
1927	1.662,6	5.887,1	2.138,9	1.275,9	1927/28	—224,0	— 96,6	— 14,2	+ 64,7
1928	1.611,7	6.110,2	2.497,7	1.527,2	1928/29	— 67,4	+ 56,1	— 4,3	+186,3
1929	1.792,5	7.009,8	2.953,1	1.659,8	1929/30	— 26,3	+297,1	+ 67,3	+256,9
1930	2.240,5	6.958,1	2.347,6	1.463,9	1930/31	+ 82,2	+276,1	+ 6,4	+127,1
1931	2.264,9	5.702,6	2.309,5	1.475,7	1931/32	+ 56,7	+106,4	+ 2,8	+142,7
1932	1.346,4	6.110,5	2.390,8	1.400,8	1932/33	+ 16,9	+288,3	+ 15,9	+161,4
1933	1.860,0	6.390,0	2.450,0	1.380,0	1933/34 ²⁾	— 14,8	+231,5	+ 2,9	+106,9

¹⁾ Okres od sierpnia do lipca roku następnego.

²⁾ Okres od sierpnia 1933 do stycznia 1934.

Poważne zwiększenie zbioru pszenicy — o 38,0% — znajduje wytłoczenie w wyjątkowo złym urodzaju w 1932 r., spowodowanym klęską rdzy zbożowej. Żyta zebrano o 4,6% więcej niż w 1932 r., owsa zaś o 2,5% więcej; tylko zbiór jęczmienia zmniejszył się o 1,4%.

W związku ze wzrostem wywozu zbóż saldo obrotów ziemiopłodami z zagranicą, czynne dla Polski w odniesieniu do żyta, jęczmienia i owsa, zwiększyło się dość silnie; tylko wywóz pszenicy wykazuje saldo ujemne, co znajduje swe wytłoczenie w niskich cenach pszenicy na rynkach zagranicznych, przy których wywóz tego zboża naogół się nie opłacał.

Położenie w dziale produkcji hodowlanej było mniej korzystne niż w roku poprzednim wskutek nowych utrudnień w wywozie, jak również zmniejszenia zapotrzebowania ze strony rynku wewnętrznego. Wartość wywiezionego bydła rogatego osiągnęła zaledwie 1,3 milj. zł. (w 1932 r. 3,2 milj. zł.), a wywóz nierogaczyny zmniejszył się również blisko o połowę, wynosząc zaledwie 12,2 milj. zł. wobec 22,8 milj. zł. w roku poprzednim. Jednocześnie spadła wartość wywozu przetworów mięsnych, a mianowicie bekonów z 72,2 do 66,6 milj. zł. i szynek z 14,9 do 7,4 milj. zł. Ceny bydła, a zwłaszcza trzody chlewnej, po pewnej poprawie w pierwszej połowie roku, zniżkowały w drugim półroczu dość silnie, utrzymując się jednak na poziomie nieco wyższym niż w końcu 1932 r. Pogłowie zwierząt gospodarskich wykazało w roku sprawozdawczym dalszy spadek, przyczem zmniejszenie to było dla bydła rogatego nieco większe niż w roku 1932, wynosząc 5,1% wobec poprzednich 3,5%, pogłowie nierogaczyny natomiast obniżyło się tylko o 1,5%, podczas gdy w roku 1932 spadek wynosił przeszło 20%.

W dziale produkcji nabiałowej sytuacja wykazała również pewne pogorszenie, ceny bowiem zarówno jaj jak i masła były niższe, a eksport uległ silnym ograniczeniom. Wywóz masła był niewielki, wynosząc pod względem wartości kwotę 4,5 milj. zł. wobec 3,9 milionów w roku poprzednim, wartość wywozu jaj obniżyła się natomiast w silnym stopniu, a mianowicie do 33,6 milj. zł. wobec 56,6 milj. zł. w 1932 r.

Przemysł. Trwający od 1930 r. spadek wytwórczości przemysłowej został w roku ubiegłym zahamowany, a w szeregu działów zaznaczył się, zwłaszcza w drugim półroczu, wzrost produkcji i obrotów. Te korzystne zmiany w przemyśle zostały spowodowane przede wszystkim rozszerzeniem zbytu wyrobów przemysłowych na rynku wewnętrznym, w niektórych zaś gałęziach — jak w hutnictwie żelaznym i przemyśle drzewnym — także wzrostem eksportu. Wskaźnik produkcji przemysłowej był począwszy od maja wyższy niż w poprzednim roku, osiągając w ostatnich miesiącach poziom o przeszło 20% wyższy niż przed rokiem. Rozwój wskaźników był w okresie ostatnich czterech lat następujący¹⁾:

Rok	Ogólny	Produkcja dóbr wytwórczych	Produkcja dóbr spożycia
1929	99,5	98,4	95,9
1930	82,6	78,1	80,2
1931	69,7	58,8	72,1
1932	53,7	41,9	61,6
1933	55,4	45,6	61,7

¹⁾ Wskaźniki obliczane przez Instytut Badania Konjunktur Gospodarczych i Cen do podstawy 1928=100 z wyeliminowaniem wahań sezonowych.

Przytoczone liczby potwierdzają, że w silniejszym stopniu wzrosła produkcja dóbr wytworzonych, która zaczęła się zwiększać już w pierwszych miesiącach ub. roku, podczas gdy zwyżka w dziale dóbr spożycia wystąpiła dopiero około połowy roku.

Górnictwo węglowe odczuwało większe trudności w eksporcie, wskutek wzmożonej konkurencji węgla angielskiego, zwłaszcza w krajach bałtyckich i skandynawskich. Jednak dzięki zdobyciu nowych rynków zbytu wywóz węgla został utrzymany na poziomie tylko o 6% niższym, wynosząc 9,7 milj. tonn. Ponieważ sprzedaż na rynek wewnętrzny, głównie wskutek wzrostu zapotrzebowania przemysłu, utrzymała się z małą nadwyżką w wysokości zeszłorocznej (15,3 milj. tonn), wydobywanie węgla było w ub. roku tylko o 5% mniejsze niż w 1932 roku. Produkcję ropy naftowej cechowała pewna stabilizacja na poziomie zeszłorocznym; zbyt przetworów naftowych, tak na rynku krajowym jak i zagranicą, nieco się zwiększył, co przyczyniło się do lekkiej poprawy zatrudnienia przemysłu rafineryjnego.

W korzystniejszym położeniu niż w 1932 r. znalazło się hutnictwo żelazne, wykazując wzrost wytwórczości prawie o połowę. W związku bowiem z większymi inwestycjami zapotrzebowanie żelaza na rynku wewnętrznym podniosło się o 18%, do 189 tys. tonn, wywóz zaś wyrobów hutniczych — głównie dzięki większym dostawom do Rosji — wzrósł dwukrotnie, do 273 tys. tonn. Natomiast wytwórczość cynku, w związku z utrudnionym eksportem i niskimi cenami tego metalu, spadła o 2,5%.

Poniższe zestawienie obrazuje rozmiary wytwórczości górnictwo-hutniczej w okresie ostatnich siedmiu lat (w tys. tonn):

Wyszczególnienie	1926	1928	1930	1932	1933
węgiel kamienny	35.747	40.616	37.506	28.835	27.339
ropa naftowa	796	743	663	557	551
sole potasowe	208	342	306	299	299
surówka żelazna	327	684	478	199	306
stal	788	1.438	1.237	564	833
wyroby walcowane	562	1.048	904	404	592
cynk	124	162	174	85	83

Wzrost zatrudnienia przemysłu przetwórczego, zaznaczający się prawie powszechnie, zwłaszcza od połowy roku, oparty był z wyjątkiem przemysłu drzewnego wyłącznie na zwiększonej konsumpcji wewnętrznej. Przemysł włókienniczy, po zakończonym strajku robotników, wkroczył już w maju w okres silniejszego ożywienia, które przetrwało do końca roku. W związku ze zwiększoną produkcją wzrósł przywóz wełny i bawełny prawie o 20%, a wytwórczość przędzy była o ok. 14% większa niż w roku poprzednim. Wartość wywozu wyrobów włókienniczych i odzieży spadła jednak o 30%, do 56,9 milj. zł., mimo, że ilościowo wywóz ten pozostał bez większych zmian. Silniejszym jeszcze ograniczeniem uległ przywóz wyrobów włókienniczych, który obniżył się prawie o 40%, do 52,7 milj. zł. Jednocześnie z ożywieniem w przemyśle włókienniczym nastąpiła poprawa zatrudnienia w przemyśle odzieżowym i skórniczym. W związku z lepszym zbytem przemysłu włókienniczego i odzieżowego, wzrosła również wytwórczość w niektórych działach przemysłu chemicznego, jak n.p. produkcja jedwabiu sztucznego, barwników, ekstraktów garbarskich. Zbyt nawozów sztucznych pogorszył się w sezonie wiosennym, zmuszając zwłaszcza fabryki nawozów fosforowych do utrzymywania niskiego stanu produkcji. W okresie jesiennym natomiast zapotrzebowanie nawozów wzrosło dość silnie, zwłaszcza w odniesieniu do nawozów potasowych.

Ruch budowlano-inwestycyjny osiągnął większe rozmiary niż w roku poprzednim, pociągając za sobą wzrost zatrudnienia w całym szeregu przemysłów pracujących dla budownictwa. Szczególnie skutecznym i celowym okazało się popieranie, zapomocą kredytów publicznych oraz różnych ulg, drobnego budownictwa mieszkaniowego na potrzeby własne, które wobec taniości materiałów budowlanych i robocizny stanowi w obecnym czasie bardzo korzystną lokatę drobnych kapitałów. Dzięki zmianie zasad kredytowania zdołano zapomocą stosunkowo niewielkich kredytów państwowych, rozdzielonych na drobne budownictwo przez Bank Gospodartwa Krajowego, zatrudnić w budownictwie wielokrotnie wyższe kapitały prywatne i rozwinąć, zwłaszcza w drugiej połowie roku, stosunkowo silny ruch budowlany w całym kraju. Znaczne odciążenie dla rynku pracy stanowiło również poważne zwiększenie robót publicznych, głównie finansowanych przez Fundusz Pracy. Wzmoczone inwestycje budowlane wywarły korzystny wpływ przede wszystkim na położenie przemysłu mineralnego i drzewnego, zapewniając im lepsze warunki zbytu. Tej ostatniej gałęzi przysła z pomocą również poważna poprawa konjunktur eksportowych, powodując wzrost wywozu drzewa i materiałów drzewnych prawie o 30%, oraz sprowadzając znaczną zwwyżkę cen. Położenie przemysłu metalowo-maszynowego natomiast, prócz polepszenia w dziale elektrotechnicznym oraz wyrobów dla budownictwa, nie doznało większej poprawy. Na niskim poziomie utrzymała się również wytwórczość przemysłu spożywczego, którego zbyt się kureczył pod wpływem malejącej zdolności konsumcyjnej ludności, zwłaszcza na wsi. Spożycie cukru w kraju zmniejszyło się w roku 1932/33 o ok. 6% do 279 tys. tonn, wywóz cukru został ograniczony prawie o połowę do 108 tys. tonn, a produkcja w kampanji 1933/34 w wysokości ok. 310 tys. tonn była o przeszło 17% mniejsza.

W miarę wzrostu wytwórczości zwiększała się liczba robotników zatrudnionych w przemyśle. Przez pierwsze trzy miesiące była ona jeszcze niższa niż przed rokiem; począwszy zaś od drugiego kwartału zaczęła wzrastać dość silnie, dochodząc do najwyższego poziomu w ciągu roku w miesiącu październiku, kiedy stan zatrudnionych w górnictwie, hutnictwie, większych zakładach przemysłowych oraz przy robotach publicznych wynosił 671 tysięcy wobec 640 tysięcy przed rokiem. Pod koniec roku wystąpił jak corocznie sezonowy spadek stanu zatrudnionych do 547 tysięcy w grudniu, gdy w tym samym czasie 1932 r. liczba ta wynosiła 496 tysięcy.

Stan bezrobotnych, zarejestrowanych w Państwowych Urzędach Pośrednictwa Pracy jako poszukujących zatrudnienia, spadł z najwyższego poziomu 280 tysięcy w marcu do 202 tysięcy we wrześniu; odtąd zaczął wzrastać, dochodząc w końcu roku sprawozdawczego do 343 tysięcy, a zatem do liczby o 123 tysiące wyższej niż w końcu 1932 r. Wyższy niż w poprzednim roku stan bezrobocia nie był jednak wywołany spadkiem liczby zatrudnionych w przemyśle, gdyż w końcu ub. roku była ona wyższa niż w 1932 r. Wzrost liczby bezrobotnych jest m. in. objawem silnego przyrostu naturalnego ludności w Polsce, który powoduje duży przyływ nowych rąk do pracy. Ze względu na ograniczone skutkiem kryzysu rozmiary wytwarzania i obrotów tych kilkaset tysięcy nowych sił nie znajduje w całości zatrudnienia i obciąża częściowo rynek pracy tembardziej, że ostatnio nietylko został całkowicie zamknięty silny w latach pomyślnej konjunktury ruch emigracyjny, lecz ponadto znaczna liczba robotników polskich powrócić musiała do kraju, utraciwszy zatrudnienie zagranicą.

Obroty handlowe i ceny. Obroty handlowe po silnym stałym spadku w kilku poprzednich latach cechowało dążenie do stabilizacji mniejwięcej na poziomie z poprzedniego roku. W okresie letnim oraz wczesną jesienią wystąpiło w niektórych działach dość wyraźne zwiększenie

sprzedaży, które jednak ustąpiło w ostatnim kwartale, zwłaszcza w handlu detalicznym. Stan ładunków kolejowych pozostał jednak wyższy niż w 1932 r. W stosunku całorocznym przeciętny dzienny naładunek na kolejach polskich, łącznie z obszarem W. M. Gdańska oraz z przesyłkami przyjętymi z zagranicy i tranzytem, wynosił w 1933 r. 10.620 wagonów wobec 10.465, w roku poprzednim. Wzrost naładunku przypada wyłącznie na przewozy wewnątrz-krajowe, które wzrosły z 7.155 wagonów przeciętnie dziennie w 1932 r. do 7.268 wagonów w r. 1933. Natomiast wysyłka zagranicę nieco zmalała, mimo silniejszego wywozu drzewa.

Ruch spadkowy cen był znacznie słabszy niż w poprzednich latach i pod koniec roku ceny hurtowe wykazywały tendencję do stabilizacji. Ogólny wskaźnik cen hurtowych obniżył się przy dość częstych wahaniach o ok. 4%, przyczem tak artykuły rolne jak i przemysłowe spadły prawie w tym samym stosunku. Wskutek tego duża rozpiętość między cenami rolnymi i przemysłowymi, na korzyść tych ostatnich, nie uległa większej zmianie. Ruch wskaźników cen w ostatnich czterech latach w stosunku do podstawy 1927=100 był następujący:

W s k a ź n i k i	1930	1931	1932	1933
Ogólny wskaźnik cen hurtowych	76,2	66,4	56,1	53,8
artykuły rolne	63,2	57,2	44,8	43,0
artykuły przemysłowe	89,0	74,0	65,7	63,3
Ogólny wskaźnik cen detalicznych ¹⁾	97,6	81,6	71,3	66,5
artykuły rolne	88,6	70,9	59,5	59,8
artykuły przemysłowe	106,8	91,7	83,3	73,4
Ogólny wskaźnik kosztów utrzymania ¹⁾	93,8	83,3	73,2	70,2

Silniejszym zatem od zniżki cen hurtowych był spadek wskaźnika cen detalicznych w Warszawie, które obniżyły się prawie o 7%, podczas gdy wskaźnik kosztów utrzymania wykazał prawie ten sam odsetek spadku jak ceny hurtowe.

Handel zagraniczny. Obroty handlowe Polski z zagranicą wykazały, zgodnie z ewolucją handlu światowego, znacznie mniejszy spadek niż w poprzednich trzech latach. Łączna wartość wymiany towarowej z zagranicą obniżyła się tylko o 8% wobec przeszło 40% spadku w 1932 r., przyczem przywóz zmniejszył się niewiele, gdyż o 4%, wywóz zaś—wskutek dal-szego zaostrzenia ograniczeń przywozowych we wszystkich prawie krajach—spadł silniej, bo o 11,4%. Zmiany w handlu zagranicznym Polski w ostatnich latach obrazuje następujące zestawienie (w milj. zł.):

R o k	Przywóz	Wywóz	Saldo
1930	2.246	2.433	+187
1931	1.468	1.878	+410
1932	862	1.084	+222
1933	827	960	+133

W wywozie spadła najsilniej (o 22%) wartość artykułów spożywczych. Wywóz surowców i półfabrykatów obniżył się słabiej, gdyż o 7%. Najmniejszy zaś spadek wykazał wywóz wy-

¹⁾ w Warszawie

robów gotowych, który zmalał tylko o 2,6%. Inne natomiast przesunięcia nastąpiły po stronie przywozu. Dość poważnie zwiększył się bowiem import surowców i półfabrykatów (o przeszło 8%), przy jednoczesnym silnym spadku wartości przywozu wyrobów gotowych (o 14,3%). Przywóz artykułów spożywczych zmniejszył się wartościowo o 13,6%.

Pod względem kierunków handlu zagranicznego nastąpiło w ubiegłym roku dalsze przesunięcie się naszych obrotów z krajów środkowo-europejskich do zachodniej i północno-zachodniej części Europy, a pozatem do Rosji. Ograniczeniu uległy również stosunki handlowe z państwami skandynawskimi i bałtyckimi, głównie w wywozie, który się zmniejszył na rzecz wywozu angielskiego, posiadającego uprzywilejowane warunki na tych rynkach, zagwarantowane ostatnio Anglii w umowach handlowych z krajami północnymi. Pierwsze miejsce w wywozie z Polski utrzymała Anglja, za nią idą Niemcy, zaś trzecie miejsce zajęła Rosja zamiast Czechosłowacji, która spadła na siódme miejsce po Austrii, Holandji i Francji.

W związku z powyższymi zmianami kierunków handlu zagranicznego wzrósł udział przewozu morskiego w sumie obrotów, przewyższając w ub. roku przewozy drogą lądową, zarówno co do ilości jak i pod względem wartości. Ilościowo przeszło bowiem w 1933 r. 69%, wartościowo zaś 53% ogólnych obrotów towarowych Polski z zagranicą przez porty w Gdyni i Gdańsku. Łączna suma przywozu i wywozu w obu portach wzrosła o ok. 6% do 11,3 milj. tonn, z czego na Gdynię przypadało 6,1 milj. tonn czyli o 17,5% więcej niż w 1932 r. na Gdańsk zaś 5,2 milj. tonn wobec 5,5 milionów w roku poprzednim. Do lepszych wyników portu gdyńskiego przyczyniły się niskie opłaty portowe oraz wzrastające jego znaczenie jako portu tranzytowego, głównie dla Czechosłowacji, a pozatem także dla Austrii, Węgier i Rumunji. W końcu roku, po zawarciu porozumienia między Polską a Gdańskiem, na podstawie którego opłaty w Gdańsku uległy obniżce, poprawiły się warunki rozwojowe również tego portu.

* * *

Położenie gospodarcze Polski cechował w końcu roku sprawozdawczego stan pewnej równowagi i ustalania się warunków gospodarczych na osiągniętym w ciągu tego roku, co prawda niskim, poziomie. Jednak samo zatrzymanie ruchu zniżkowego i kureczenia się procesów gospodarczych uważać należy za duży sukces, który pozwala wierzyć w dalszą poprawę. Rozwój ten wskutek ciężkich ran, zadanych gospodarstwu narodowemu przez czteroletnie przesilenie, nie będzie zapewne ani szybki ani łatwy, gdyż Polska, która w oparciu o własne siły jako metodę wyjścia z kryzysu obrała deflację, wkraczać może w okres ożywienia tylko stopniowo, w miarę narastania sił gospodarczych od wewnątrz i przy uzgodnieniu warunków rozwojowych wszystkich czynników.

II.

DZIAŁALNOŚĆ BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO.

Rok 1933 nie przyniósł w działalności Banku Gospodarstwa Krajowego poważniejszych zmian. Aczkolwiek bowiem w poszczególnych działach operacyj Banku nastąpiły pewne przesunięcia, to jednak ogólna suma tych operacyj utrzymała się prawie na niezmienionym poziomie z końca roku 1932.

Podkreślić jednak należy, że obroty Banku wzrosły w ciągu roku 1933 bardzo znacznie, bo o 2,3 miljarda zł., osiągając po jednej stronie księgi głównej ogólną sumę 15,3 miljarda zł. Wzrost wykazała również ogólna suma bilansowa Banku, która łącznie z pozycjami inkasa, gwarancyj i akceptacyj powiększyła się o 6,1 milj. zł. do 2.167 milj. zł.

Kapitały własne Banku wzrosły o dalsze 2 miliony zł. do 221 milionów zł. głównie w związku z podziałem czystego zysku za rok 1932. Kapitały obrotowe działu handlowego bilansu uległy pewnemu zmniejszeniu, które jednakowoż zostało w całości wyrównane zwiększeniem się środków w dziale operacyj ze Skarbem Państwa. Ogólna suma wkładów zmniejszyła się w ciągu roku sprawozdawczego z 261,1 milj. zł. do 236,8 milj. zł. Salda kredytowe banków wzrosły o 7,1 milj. zł. do 47,8 milj. zł. W związku z upłynieniem części aktywów działu handlowego zmniejszyło się dość znacznie wykorzystanie redyskonta weksli w Banku Polskim, dzięki czemu stan redyskonta był w dniu 31 grudnia 1933 r. o 19,4 milj. zł. niższy niż w końcu roku 1932, wynosząc 59,7 milj. zł. Lokaty Skarbu Państwa łącznie z rachunkami specjalnymi w dziale operacyj ze Skarbem Państwa zwiększyły się o 32,8 milj. zł. do 651,2 milj. zł., kompensując w ten sposób spadek środków obrotowych działu handlowego. W rezultacie ogólna suma środków obrotowych Banku pozostała prawie niezmieniona.

Przechodząc do omówienia działalności kredytowej Banku, należy zaznaczyć że w związku z ogólnymi warunkami gospodarczymi musiała ona ograniczyć się do skromnych rozmiarów. Toteż poza administracją kredytami dawniej udzielonemi, nowych pożyczek udzielił Bank stosunkowo niewiele. Pożyczek emisyjnych prawie zupełnie Bank nie udzielał ze względu na sytuację na rynku papierów wartościowych wytworzoną ustawą konwersyjną z 20-go grudnia 1932 r. Postanowienia tej ustawy wykonał Bank całkowicie w ciągu roku sprawozdawczego, osiągając pod tym względem pierwsze miejsce wśród instytucyj długoterminowego kredytu w Polsce. W dziale pożyczek gotówkowych bardzo żywą działalność prowadził Bank jedynie w zakresie finansowania budownictwa mieszkaniowego. W innych bowiem rodzajach pożyczek gotówkowych musiał się Bank ograniczać do tych możliwości, jakie wytwarzał ruch kapitałów obcych w Banku. Mając do dyspozycji głównie pieniądz krótkoterminowy, udzielał Bank pożyczek tylko na krótkie terminy.

W działalności kredytowej kierował się Bank w dalszym ciągu swymi programowymi założeniami, t. zn. kredytów udzielał przedewszystkiem na cele o charakterze publicznym i tym odcinkom gospodarstwa narodowego, które z natury rzeczy powinny być obsługiwane finansowo przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Dzięki temu nastawieniu — szczególnie w odniesieniu do kredytów krótkoterminowych — suma kredytów krótkoterminowych, udzielona na cele publiczne, wynosiła według stanu z końca 1933 roku 152,5 milj. zł., gdy w końcu roku 1927 suma ta wynosiła zaledwie 27,8 milj. zł. W roku 1927 stanowiło to 12,6% ogólnej sumy kredytów krótkoterminowych, a w roku 1933 już 56,6%. Suma zaś kredytów krótkoterminowych na cele prywatne wynosiła w 1927 roku 192,5 milj. zł., t. j. 87,4%, a w roku 1933 spadła do 116,7 milj. zł., czyli do 43,4% sumy kredytów krótkoterminowych. Nawet w ogólnej sumie wszystkich kredytów gotówkowych, tak krótko- jak średnio- i długoterminowych, wynoszących w końcu 1927 roku 636,1 milj. zł., a w końcu 1933 roku 1.037,3 milj. zł., kredyty na cele publiczne wynosiły 42% w roku 1927, a w roku 1933 wynoszą już 65,3%. Kredyty natomiast na cele prywatne wynosiły w 1927 roku 58%, a w końcu roku 1933 wynoszą już tylko 34,7%.

Ogólna suma kredytów Banku Gospodarstwa Krajowego utrzymała się w roku 1933 dokładnie na tym samym poziomie, co w roku poprzednim, wynosząc zarówno w końcu 1932 jak i 1933 roku 1.861 milj. zł. W związku z całkowitem prawie wstrzymaniem w roku sprawozdawczym działalności emisyjnej Banku oraz przejściem na formę pożyczek emisyjnych w gotówce, zmniejszyły się pożyczki w listach zastawnych i obligacjach skutkiem dalszej amortyzacji o 14,6 milj. zł. do 823,2 milj. zł. Zmalały również kredyty gotówkowe działu handlowego o 18,3 milj. zł. do 386,2 milj. zł. Natomiast kredyty w dziale operacyjnym ze Skarbem Państwa wzrosły o 32,8 milj. zł. do 651,1 milj. zł.

Spadek kredytów w dziale handlowym dotyczy pożyczek zarówno krótko- jak i długoterminowych. Pierwsze zmniejszyły się o 16,1 milj. zł. do 269,3 milj. zł., co przypada głównie na rachunki bieżące i weksle zdyskontowane, drugie zaś spadły o 2,2 milj. zł. do 116,9 milj. zł. głównie w związku ze zmniejszeniem się pożyczek budowlanych z funduszy własnych Banku.

Poniższe zestawienie, obrazujące ogólny stan kredytów Banku — z podziałem na gotówkowe i emisyjne w końcu lat 1924 do 1933 — stwierdza, że odsetek pożyczek gotówkowych wzrósł z 55% na 56% kosztem pożyczek emisyjnych, których odsetek spadł z 45% na 44%.

Rok	Ogólna suma kredytów w milj. zł.	Kredyty gotówkowe w milj. zł.	% sumy ogólnej	Kredyty emisyjne w milj. zł.	% sumy ogólnej
1924	163	96	59	67	41
1925	431	266	62	165	38
1926	646	440	68	206	32
1927	1.027	636	62	391	38
1928	1.331	747	56	584	44
1929	1.472	809	55	663	45
1930	1.750	1.015	58	735	42
1931	1.876	1.084	58	792	42
1932	1.861	1.023	55	838	45
1933	1.861	1.038	56	823	44

Portfel papierów wartościowych Banku zmniejszył się stosunkowo dość znacznie. Spadły przede wszystkim papiery procentowe o 7,6 milj. zł. do 21,6 milj. zł. Papiery procentowe własnej emisji zmalały o 3 milj. zł. do 48,7 milj. zł. Wzrósł tylko portfel udziałów i akcji o 1,4 milj. zł. do 34,2 milj. zł., co całkowicie stoi w związku z przystąpieniem Banku do kapitału zakładowego Banku Akceptacyjnego.

Stan zasobów gotówkowych Banku (kasa złotowa i walutowa, rachunek żyrowy w Banku Polskim i rachunek czekowy w P. K. O. oraz bony skarbowe) utrzymał się na poziomie zbliżonym do stanu z końca roku 1932, a mianowicie w wysokości 49,2 milj. zł. w porównaniu z 51 milj. zł. w roku 1932. Stanowi to 29% wkładów à vista łącznie z różnymi saldami kredytowymi, względnie 20,8% ogólnej sumy wkładów. W roku 1932 pogotowie kasowe wynosiło 31,1% w stosunku do wkładów à vista oraz 19,5% w stosunku do ogólnej sumy wkładów.

Czysty zysk Banku za rok 1933 jest niewiele mniejszy niż w roku poprzednim, wynosząc 2.566 tys. zł. w porównaniu z 2.846 tys. zł. w roku 1932. Wyniki te osiągnął Bank mimo dalszego stosowania różnego rodzaju ulg, udzielonych swym dłużnikom i mimo wydzielenia z ogólnych zysków Banku—podobnie jak to miało miejsce w ciągu lat poprzednich—jednego miliona złotych dla miast, spłacających t. zw. pożyczki ulenowskie.

W końcu roku sprawozdawczego obniżył Bank stawki procentowe, zarówno płacone od wkładów jak i pobierane od kredytów. Dzięki temu klienci Banku uzyskali dalsze obniżenie kosztu pożyczek gotówkowych, udzielonych przez Bank, wynoszące przeciętnie 1%, przy czym dla szeregu kredytów specjalnych stosuje Bank nadal oprocentowanie ulgowe.

Koszty handlowe Banku zmalały o 386 tys. zł. Efekt ten, osiągnięty mimo znacznego zwiększenia agend Banku, należy zawdzięczać dalszemu stosowaniu daleko idących oszczędności, tak w wydatkach rzeczowych, jak przede wszystkim w wydatkach osobowych.

Ponieważ w końcu roku 1929—jak to już zaznaczono w sprawozdaniu za rok 1931—zmieniony został układ bilansu Banku, przeto wszystkie ważniejsze zestawienia i tablice, podane w niniejszym sprawozdaniu, obejmują dane za cały czas istnienia Banku, t. j. od roku 1924. Dane te opierają się na przerobionych bilansach za lata 1924—1928 według obecnego jego układu i ułatwiają w ten sposób możliwość porównywania stanu obecnego z latami poprzednimi.

1. DZIAŁ EMISYJNY.

(POŻYCZKI W LISTACH ZASTAWNYCH, OBLIGACJACH KOMUNALNYCH, BANKOWYCH I BUDOWLANYCH).

Na działalność emisyjną Banku Gospodarstwa Krajowego w roku sprawozdawczym, wywarła decydujący wpływ ustawa z 20-go grudnia 1932 r. o obniżeniu oprocentowania i przedłużeniu okresów umorzenia (Dz. U. R. P. Nr. 115 poz. 950), uzupełniona rozporządzeniami wykonawczymi z dnia 6-go lutego oraz 22-go maja 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 7 poz. 46 i 47 oraz Nr. 39 poz. 314).

Jak już pisaliśmy w sprawozdaniu Banku za rok 1932, obniżono na ich podstawie oprocentowanie pożyczek emisyjnych, zarówno 8% jak 7%-ch, udzielonych na majątki ziemskie do wysokości 4,5% w stosunku rocznym, poczynając od zapadłości ratalnej przypadającej na koniec grudnia 1932 r. Oprocentowanie wszystkich innych rodzajów pożyczek emisyjnych, a mianowicie pożyczek hipotecznych na nieruchomości miejskie zarówno zwykłych jak i pochodzących z konwersji kredytów budowlanych, pożyczek komunalnych i przemysłowych, zmniejszono do wysokości 5,5% w stosunku rocznym, poczynając również od drugiej pół-

rocznej zapadalności ratalnej przypadającej na rok 1932. Przy pożyczkach pochodzących z konwersji gotówkowych kredytów budowlanych płaci dłużnik 3%, resztę zaś oprocentowania pokrywa Państwowy Fundusz Rozbudowy Miast.

Mimo obniżki oprocentowania pożyczek emisyjnych Bank Gospodarstwa Krajowego w myśl powyżej przytoczonej ustawy wypłaca pełny kupon od własnych emisji znajdujących się w posiadaniu osób i firm prywatnych zarówno w kraju jak i zagranicą. Obniżce uległy jedynie kupony od papierów stanowiących własność Skarbu Państwa względnie instytucyj państwowych oraz instytucyj prawa publicznego wymienionych w § 1 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 6-go lutego 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 7 poz. 47).

Przedłużono również okresy umorzenia pożyczek emisyjnych. Pożyczki hipoteczne na majątki ziemskie rozłożono bez względu na ich poprzedni okres umorzenia na lat 55. Dla pożyczek hipotecznych na nieruchomości miejskie, zarówno zwykłych jak i konwersyjnych, ustalono nowy okres umorzenia wynoszący maksymalnie lat 46 względnie 47, podobnie dla pożyczek komunalnych lat 46 i dla przemysłowych lat 20. Prace związane z wykonaniem powyższych postanowień trwały przez cały rok sprawozdawczy.

W związku z sytuacją na rynku papierów wartościowych wstrzymana została dalsza działalność emisyjna Banku. Zrealizowano jedynie w samym początku roku cztery pożyczki emisyjne na sumę pół miliona złotych, z czego przypada na majątki ziemskie 1 pożyczka na 200 tys. zł., na nieruchomości miejskie 1 pożyczka na 75 tys. zł. oraz na konwersję kredytów budowlanych 2 pożyczki na 225 tys. zł. Pozatem wszystkie rodzaje pożyczek emisyjnych Banku ulegały jedynie dalszej amortyzacji, skutkiem której stan emisji zmalał o 14,6 milj. zł. do 823,2 milj. zł. Przedstawia się on w dniu 31. XII. 1933 roku w sposób następujący, przyczem podajemy osobno stan pożyczek, osobno zaś stan emisji znajdujących się w obiegu ze względu na to, że oprocentowanie pożyczek nie pokrywa się już obecnie — w związku z utrzymaniem pełnej płatności kuponów od papierów, znajdujących się w posiadaniu osób i firm prywatnych—z oprocentowaniem emisyj.

Pożyczki emisyjne Banku Gospodarstwa Krajowego:

4½% pożyczki w list. zast. na majątki ziemskie	zł.	57.947.608,—
5½% pożyczki w list. zast. na nieruchomości miejskie	„	45.177.388,40
5½% pożyczki w list. zast. pochodzące z konwersji kredytów budowlanych	„	178.290.991,60
5½% pożyczki w obligacjach budowlanych	„	31.708.500,—
5½% pożyczki w obligacjach bankowych	„	23.014.614,—
5½% pożyczki w obligacjach komunalnych zlot.	„	331.035.869,83
5½% pożyczki w obligacjach komunalnych dolar. S. III	„	42.546.522,—
8% pożyczki w obligacjach komunalnych dolar. S. I i II	„	85.226.754,—
Razem	zł.	794.948.247,83
Pożyczki emisyjne b. Polskiego Banku Krajowego	„	28.275.433,41
O g ó ł e m	zł.	823.223.681,24

Emisje Banku Gospodarstwa Krajowego:

4½% listy zastawne	zł.	57.947.608,—
5½% listy zastawne	„	156.509.270,—
7% listy zastawne	„	51.791.118,—
do przeniesienia	zł.	266.247.996,—

	z przeniesienia	Zł. 266.247.996,—
8%	listy zastawne	„ 15.167.992,—
5½%	obligacje budowlane	„ 30.639.500.—
8%	obligacje budowlane	„ 1.069.000,—
5½%	obligacje bankowe	„ 22.152.658,—
7½%	obligacje bankowe	„ 861.956,—
5½%	obligacje komunalne złot.	„ 296.856.854,—
7%	obligacje komunalne złot.	„ 20.645.539,83
8%	obligacje komunalne złot.	„ 13.533.476,—
5½%	obligacje komunalne dol. S. III	„ 42.546.522,—
8%	obligacje komunalne dol. S. I i II	„ 85.226.754,—
	R a z e m	Zł. 794.948.247,83
	Emisje b. Polskiego Banku Krajowego	„ 28.275.433,41
	O g ó ł e m	Zł. 823.223.681,24

Już w roku 1932 rozpoczął Bank udzielanie obok pożyczek w listach zastawnych i obligacjach również pożyczek emisyjnych w gotówce zabezpieczonych i splacalnych podobnie jak te pierwsze. Mogą one w każdej chwili być użyte za podstawę dalszych emisji Banku w razie zaistnienia odpowiednich po temu warunków. Była to też jedyna forma działalności długoterminowej, jaką Bank stosował w roku 1933. Rozmiary tej akcji były jednak ograniczone, tak że, jak to wynika z tablicy zamieszczonej na str 34 udzielił Bank 236 pożyczek tego rodzaju na 12,5 milj. zł. Należy jednak wziąć pod uwagę, że z kwoty tej przypada na konwersję kredytów budowlanych 12,1 milj. zł., na wszystkie zaś inne rodzaje pożyczek niecałe 400 tys. zł.

Pod względem notowań papierów emitowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego nie zaszły w ciągu roku sprawozdawczego żadne zmiany. Na giełdzie notowane były nadal, jak w latach ubiegłych, jedynie 8% listy zastawne, 7% listy zastawne II emisji, 8% obligacje komunalne i 7% obligacje komunalne II emisji oraz 8% obligacje budowlane I emisji, jednak tranzakcje zawierane na giełdzie dotyczyły wyłącznie papierów, które nie zostały skonwertowane w myśl ustawy z dnia 20-go grudnia 1932 r., a które znajdują się w obiegu na wolnym rynku. Emisyj natomiast skonwertowanych nie wprowadzono jeszcze na giełdę i plasowano je wyłącznie na t. zw. rynku kontrolowanym. Kursy papierów emitowanych przez B. G. K. utrzymywały się na giełdach krajowych w ciągu całego 1933 r. na niezmiennym poziomie, a mianowicie 83,25% dla 7% i 94% dla 8% emisyj, z wyjątkiem 8% obligacyj budowlanych notowanych stale po kursie 93%.

Płatność rat pożyczek emisyjnych doznała pewnego polepszenia. Było to w dużej mierze następstwem ulg płynących z ustaw konwersyjnych. Stosunek wpływów do wymagalności ratalnej za okres trzech ostatnich lat przedstawiał się w następujący sposób, po wyeliminowaniu rat pokrywanych przez Skarb Państwa.

W roku 1931 ogólna suma wymagalności wynosiła 44,9 milj. zł., na poczet czego wpłynęło 38,1 milj. zł., t. j. 85% wymagalności. W roku 1932 należności z tego tytułu wynosiły 42,1 milj. zł., a wpływy 30,5 milj. zł., t. j. 73%. W roku zaś 1933 wymagalności ratalne osiągnęły kwotę 28,1 milj. zł., natomiast wpływy 22,3 milj. zł., t. j. 80% w stosunku do należności Banku. Należy tu zaznaczyć, że w szczególności poprawiła się w porównaniu z rokiem poprzednim płatność rat pożyczek pochodzących z konwersji kredytów budowlanych, jak również rat pożyczek w obligacjach komunalnych.

W miarę możliwości uwzględniał Bank ciężkie położenie dłużników i w zgórą 700 sprawach przyznał ulgi w spłacie zaległości. Niezależnie od tego okazało się koniecznym wdroże-

Rodzaje pożyczek	Woj. Centralne			Woj. Wschodnie		
	ilość	złotych	%	ilość	złotych	%
Majątki ziemskie 4½% pożycz. w list. zast.	219	30.570.440	49,0	65	8.336.160	13,4
Nieruchomości miejskie 5½% pożycz. w list. zast.	266	26.840.460	50,0	46	3.360.740	6,2
Konwersja pożyczek budowlanych	3.092	166.344.000	74,2	180	5.008.100	2,2
5½% pożycz. w list. zast.	2.417	138.351.900		148	4.424.400	
5½% pożycz. w oblig. budowlanych	675	27.992.100		32	583.700	
Skarb Państwa 5½% pożycz. w oblig. komun.	2	146.200.000	100,0	—	—	
Powiaty	118	35.470.670	69,6	31	7.643.770	15,0
5½% pożycz. w oblig. komun.	92	26.779.520		13	2.250.800	
5½% pożycz. w oblig. komun. dol.	26	8.691.150		18	5.392.970	
Miasta	162	226.463.126	73,2	36	11.598.660	3,8
5½% pożycz. w oblig. komun.	144	109.163.800		34	9.459.300	
5½% pożycz. w oblig. komun. dol.	9	7.264.910		2	2.139.360	
8% pożycz. w oblig. komun. dol.	9	110.034.416		—	—	
Gminy wiejskie 5½% pożycz. w oblig. komun.	9	435.040	31,7	11	463.000	33,8
Inne Związki Komunalne	6	2.181.000	11,5	—	—	
5½% pożycz. w oblig. komun.	6	2.181.000		—	—	
5½% pożycz. w oblig. komun. dol.	—	—		—	—	
Przemysł 5½% pożycz. w oblig. bankowych	16	23.402.800	69,7	—	—	
Ogółem	3.890	657.907.536	73,1	369	36.410.430	4,0

ilość	Woj. Zachodnie		Woj. Południowe			R a z e m			
	złotych	%	ilość	złotych	%	ilość	złotych	%	%
66	15.459.960	24,8	52	7.954.240	12,8	402	62.320.800	100,0	6,9
251	11.231.924	20,9	261	12.286.982	22,9	824	53.720.106	100,0	6,0
572	18.445.500	8,2	1.332	34.445.200	15,4	5.176	224.242.800	100,0	24,9
444	16.298.000		1.205	31.161.700		4.214	190.236.000		
128	2.147.500		127	3.283.500		962	34.006.800		
—	—	—	—	—	—	2	146.200.000	100,0	16,2
11	2.809.560	5,5	27	5.007.690	9,9	187	50.931.690	100,0	5,7
10	2.453.000		20	3.180.320		135	34.663.640		
1	356.560		7	1.827.370		52	16.268.050		
52	44.005.700	14,2	62	27.244.230	8,8	312	309.311.716	100,0	34,3
46	37.765.900		51	20.692.440		275	177.081.440		
5	5.170.120		11	6.551.790		27	21.126.180		
1	1.069.680		—	—		10	111.104.096		
3	117.200	8,5	12	333.400	26,0	35	1.348.640	100,0	0,2
9	16.650.000	87,7	4	160.400	0,8	19	18.991.400	100,0	2,1
6	7.736.000		4	160.400		16	10.077.400		
3	8.914.000		—	—		3	8.914.000		
2	730.000	2,2	2	9.425.000	28,1	20	33.557.800	100,0	3,7
966	109.449.844	12,1	1.752	96.857.142	10,8	6.977	900.624.952	100,0	100,0

POŻYCZKI W LISTACH ZASTAWNYCH I OBLIGACJACH

udzielone do dnia 31 grudnia 1933 roku z podziałem według wysokości kwot

Wysokość pożyczek	Hipoteczne ziemskie			Hipoteczne miejskie			Skonwertowane budowlane			Komunalne			Przemysłowe			Ogółem		
	ilość	tys. zł.	%	ilość	tys. zł.	%	ilość	tys. zł.	%	ilość	tys. zł.	%	ilość	tys. zł.	%	ilość	tys. zł.	%
do 50 tys. zł.	81	2.583	4,2	583	12.169	22,7	4.490	79.033	35,3	68	2.239	0,4	—	—	—	5.222	96.024	10,7
od 51 do 100 tys. zł.	109	8.046	12,9	105	7.594	14,1	326	22.978	10,3	88	6.915	1,3	—	—	—	628	45.533	5,1
„ 101 „ 150 „	65	8.172	13,1	43	5.348	10,0	106	13.449	6,0	63	8.198	1,6	—	—	—	277	35.167	3,9
„ 151 „ 200 „	55	9.619	15,4	39	6.729	12,5	61	10.860	4,8	75	13.324	2,5	3	515	1,5	233	41.047	4,6
„ 201 „ 300 „	45	11.036	17,7	19	4.623	8,6	68	16.589	7,4	75	18.578	3,5	3	815	2,4	210	51.641	5,7
„ 301 „ 400 „	20	6.710	10,8	15	5.327	9,9	28	9.679	4,3	61	21.322	4,0	2	765	2,3	126	43.803	4,9
„ 401 „ 500 „	10	4.379	7,0	9	3.982	7,4	25	11.689	5,2	24	11.057	2,1	2	935	2,8	70	32.042	3,6
„ 501 „ 750 „	13	7.612	12,2	7	4.489	8,4	37	23.074	10,3	25	15.048	2,9	2	1.200	3,6	84	51.423	5,7
„ 751 „ 1.000 „	1	1.000	1,6	4	3.459	6,4	20	17.525	7,8	27	23.229	4,4	3	2.750	8,2	55	47.963	5,3
„ 1.001 „ 2.000 „	3	3.164	5,1	—	—	—	15	19.367	8,6	20	30.124	5,8	—	—	—	38	52.655	5,8
„ 2.001 „ 5.000 „	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	37.108	7,0	3	10.118	30,2	16	47.226	5,2
powyżej 5.000tys. zł.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16	339.641	64,5	2	16.460	49,0	18	356.101	39,5
Razem	402	62.321	100,0	824	53.720	100,0	5.176	224.243	100,0	555	526.783	100,0	20	33.558	100,0	6.977	900.625	100,0
Przeciętna	—	155	—	—	65	—	—	43	—	—	949 ¹⁾	—	—	1.678	—	—	129 ²⁾	—

UWAGA: Po wyeliminowaniu dwóch dawnych pożyczek w obligacjach komunalnych w wysokości 146.200 tys. zł., udzielonych Skarbowi Państwa przeciętna wyniesie: ad 1) 688 tys. „ 2) 108 „

nie kroków egzekucyjnych w dość dużej ilości wypadków, przyczem Bank był zmuszony w celu zabezpieczenia swych pretensyj nabyć w drodze licytacji 17 nieruchomości w tem 10 z pożyczek ziemskich, 2 z pożyczek miejskich i 5 z konwersyjnych.

Jednym z ważniejszych problemów, który nabral aktualności w roku sprawozdawczym, było zagadnienie konwersji zaległości ratalnych z pożyczek emisyjnych na podstawie ustawy z 27. X. 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 810). Opierając się na przepisach tej ustawy zahipotekował Bank wszystkie zaległości narosłe po dzień 29 października 1932 r. z równym stopniem pierwszeństwa co kapitał pożyczkowy. Pozatem stosował Bank w wypadkach zasługujących na uwzględnienie rozterminowanie wspomnianych zaległości przy pożyczkach ziemskich nawet do lat 40-tu przy jednoczesnem obniżeniu odsetek zwłoki do 6% w stosunku rocznym. Dla innych rodzajów pożyczek przyjęto okres rozterminowywania zaległości maksymalnie w granicach 20-tu lat.

2. DZIAŁ OPERACYJ BANKOWYCH.

A) KAPITAŁY OBROTOWE.

Kapitały własne Banku Gospodarstwa Krajowego wzrosły w ciągu r. 1933 o 2.053 tys. zł. do 221.047 tys. zł. głównie z powodu dopisania do rezerw części czystego zysku za rok poprzedni. Kapitał zakładowy Banku nie uległ zmianie, wynosząc podobnie jak w latach poprzednich 150 milj. zł.

Wkłady i lokaty Skarbu Państwa. Ogólna suma wkładów i lokat Skarbu Państwa wynosiła w końcu roku sprawozdawczego 768,7 milj. zł., t. zn. wzrosła w ciągu roku o 24 milj. zł. Cały ten wzrost przypada na lokaty Skarbu Państwa, które zwiększyły się głównie w związku z wpływami na Państwowy Fundusz Budowlany o 48,3 milj. zł. do 531,9 milj. zł. Wkłady natomiast spadły o 24,3 milj. zł. do 236,8 milj. zł.

Zmniejszenie się wkładów przypada prawie w całości na lokaty terminowe. Spadły one w porównaniu z końcem 1932 r. o 30 milj. zł. do 67,1 milj. zł. głównie na rachunku lokat w walucie obcej. Tłómaczy się to wycofywaniem z Banku wkładów dolarowych w związku z sytuacją tej waluty. Wkłady à vista utrzymały się na poziomie o 2,4 milj. zł. niższym niż w roku poprzednim t. j. w wysokości 156,4 milj. zł., podczas gdy różne salda kredytowe wykazały przyrost o 8 milj. zł. do 13,3 milj. zł. Z poszczególnych rodzajów wkładów natychmiast płatnych zmniejszyły się rki czekowe i walutowe, pierwsze o 2,8 milj. zł. do 94 milj. zł., drugie zaś o 2,2 milj. zł. do 3 milj. zł. Wkładki oszczędnościowe natomiast wykazały dalszy wzrost, osiągając kwotę 55 milj. zł. w porównaniu z sumą 53 milj. zł. z końca roku 1932. Rachunki komunalnych kas oszczędności zwiększyły się również z 3,7 milj. zł. do 4,4 milj. zł.

Z analizy zmian, jakie nastąpiły w poszczególnych kategoriach wkładców wynika, że spadek wkładów przypada na wszystkie ich rodzaje, przyczem w najwyższym stopniowo zmalały wkłady instytucyj samorządowych (o 10,9 milj. zł. do 14,5 milj. zł.) oraz instytucyj państwowych (o 7 milj. zł. do 74,5 milj. zł.) w mniejszej zaś mierze wkłady prywatne (o 3,8 milj. zł. do 129,7 milj. zł.) i prawno-publicznych zakładów ubezpieczeń (o 2,6 milj. zł. do 18,1 milj. zł.).

W ciągu pierwszych czterech miesięcy 1933 roku utrzymywały się wkłady Banku na poziomie wyższym niż w końcu roku ubiegłego. Spadek poniżej tego poziomu miał miejsce

w miesiącu maju, poczem stan wkładów utrzymuje się bez wielkich zmian do końca sierpnia.

Największy spadek wynoszący 24,4 milj. zł. a zatem odpowiadający prawie całorocznemu zmniejszeniu, przypada na miesiąc wrzesień. Dwa ostatnie natomiast miesiące 1933 roku przyniosły ponowny wzrost wkładów.

Z ogólnej sumy wkładów przypada na Zakład Centralny 115,6 milj. zł., t. zn. 48,8% w porównaniu ze 108,5 milj. zł. oraz 45,1% w roku 1932. Cały zatem spadek wkładów przypada na Oddziały. O największe sumy zmniejszyły się wkłady w Oddziałach: w Katowicach (—9 milj.) oraz we Lwowie (—11 milj.). Poważniejszy wzrost wykazują tylko Oddziały w Gdyni (+1 milj.) i Poznaniu (+2 milj.) Najwyższy procentowo spadek miał miejsce w Oddziale w Radomiu (z 8,5 milj. na 4,6 milj. t. zn. prawie o 50%).

Udział lokat Skarbu Państwa w ogólnej sumie wkładów i lokat wzrósł z 64,9% w końcu 1932 r. na 69,2% w końcu roku sprawozdawczego. Zwiększenie się lokat Skarbu Państwa o 48,3 milj. zł. do 531,9 milj. zł. należy przypisać poza wspomnianym już na początku Państwowym Funduszem Budowlanym, różnym lokatom, które wyniosły na koniec roku sprawozdawczego 149,1 milj. zł. w porównaniu ze 122,4 milj. zł. roku ubiegłego. Fundusze sanacyjne dla banków pozostały bez zmiany, natomiast fundusze ex re „Kooprolnej” zmalały o 7,7 milj. zł. do 32,7 milj. zł. równoległe z odpowiadającymi im kredytami.

Banki i redyskonto. Salda kredytowe banków zarówno loro jak i nostro zwiększyły się o 7,1 milj. zł. do 47,8 milj. zł. wyłącznie na rachunkach banków krajowych, zagraniczne bowiem zmalały o 3,8 milj. zł. Odstąpienie Stanów Zjednoczonych A. P. od waluty złotej wzmocniło ogólną niepewność na rynku dewizowym. Doprowadziło to do dalszego obniżenia stanu posiadania Banku na rachunkach nostro zagranicznych, czemu należy w głównej mierze przypisać dalszy spadek sald debetowych banków o 2,2 milj. zł. do 6 milj. zł. Spadek dolara nie był połączony dla Banku z żadnymi stratami, przeciwnie dał pewien zysk z tytułu różnic kursowych.

Z kredytów w bankach zagranicznych korzystał Bank w bardzo szczupłych rozmiarach, dzięki czemu ogólna ich suma zmalała w dalszym ciągu. Znaczne ożywienie miało miejsce w dziedzinie kredytów rembursowych i akceptacyjnych. Ogólna suma przekazów emigranckich, pochodzących przeważnie ze Stanów Zjedn. A. P., utrzymała się w dolarach na niezmiennym prawie poziomie.

Pomimo spadku wkładów zmniejszył Bank redyskonto w Banku Polskim o kwotę prawie taką samą jak w roku poprzednim, t. j. o 19,4 milj. zł. do 59,7 milj. zł. Było to możliwe zarówno w związku z dalszym zmniejszeniem się sumy kredytów działu handlowego, jak również w związku z upłynięciem portfeli papierów wartościowych na sumę 10,6 milj. zł., w tem własnej emisji 3 milj. zł. Wykorzystanie redyskonta wahało się w roku sprawozdawczym od 47 milj. zł. (marzec) do 69,7 milj. zł. (październik), podczas gdy w r. 1932 jego najniższy stan wynosił 73,2 milj. zł. (listopad), najwyższy zaś 91,7 milj. zł. (styczeń). Przez wszystkie prawie miesiące było ono od 20 do 30 milj. zł. niższe niż w roku poprzednim. Wobec stosunkowo nieznacznego skurczenia się portfela wekslowego stosunek procentowy redyskonta weksli portfelowych do portfela wekslowego uległ poważnej poprawie. Obracał się on w granicach od 33,4% (marzec) do 51,9% (październik) w porównaniu z 47,9% (luty) i 67,3% (lipiec) w roku poprzednim. Na koniec roku 1933 wyniósł on 44,1% wobec 57,2% w dniu 31. XII. 1932.

Podział wkładów według ich rodzajów (w tys. zł.)

D A T A	Wkłady ogółem	Wkłady à vista					Wkłady terminowe	Różne salda kredytowe
		Ogółem	r-ki czekowe	r-ki walutowe	wkładki oszczędności	r-ki bieżące K. K. O.		
31.XII. 1924 r.	67.168	25.923	24.517	537	869	—	41.020	225
31.XII. 1925 „	71.881	51.654	31.773	17.131	2.750	—	14.146	6.081
31.XII. 1926 „	150.991	94.354	78.643	11.423	4.288	—	53.434	3.203
31.XII. 1927 „	230.223	151.230	117.047	22.884	11.299	—	59.106	19.887
31.XII. 1928 „	325.267	180.710	137.385	17.155	19.206	6.964	136.253	8.304
31.XII. 1929 „	255.24	131.064	97.015	8.286	23.800	1.963	116.099	7.861
31.XII. 1930 „	243.142	116.848	69.610	10.282	34.991	1.965	103.681	22.613
31.XII. 1931 „	238.698	134.820	78.870	6.170	46.425	3.355	97.981	5.897
31.XII. 1932 „	261.108	158.735	96.795	5.173	53.030	3.737	97.156	5.217
31.I. 1933 „	271.285	164.285	101.169	4.370	54.721	4.025	102.112	4.888
28.II. „ „	270.542	159.382	96.403	4.169	54.536	4.274	107.167	3.993
31.III. „ „	272.095	152.277	90.544	3.821	53.783	4.129	114.965	4.853
30.IV. „ „	265.441	149.883	86.963	4.192	54.946	3.782	110.611	4.947
31.V. „ „	253.629	147.605	87.832	3.957	52.653	3.163	100.462	5.562
30.VI. „ „	254.379	157.114	92.572	7.968	52.075	4.499	90.332	6.933
31.VII. „ „	253.861	142.624	82.562	3.757	52.269	4.036	104.458	6.779
31.VIII „ „	255.718	148.099	88.501	3.471	51.966	4.161	100.481	7.138
30.IX. „ „	231.359	140.494	83.095	3.291	50.862	3.246	84.529	6.336
31.X. „ „	230.417	144.762	79.066	11.392	51.340	2.964	71.949	13.706
30.XI. „ „	232.922	151.532	91.444	3.421	52.960	3.707	64.749	16.641
31.XII. „ „	236.783	156.381	94.027	2.941	55.022	4.391	67.133	13.269

Zestawienie lokat Skarbu Państwa oraz wkładów z podziałem na kategorie wkładców

D A T A	Ogółem wkłady i lokaty w milj. zł.	Lokaty Skarbu Państwa		Wkłady w milionach złotych					
		w milj. zł.	w % sumy ogólnej	Razem	instytucyj państwowych	prawno-publ. wkładów ubezp.	instytucyj samorządowych	instyt. użyteczn. publicz.	instyt. i osób prywat.
31. XII. 1924 roku	69,5	2,3	3,3	67,2	—	—	—	—	—
31. XII. 1925 „	251,0	179,1	71,4	71,9	2,7	—	8,3	9,7	51,2
31. XII. 1926 „	468,1	317,1	67,7	151,0	56,5	—	16,3	22,1	56,1
31. XII. 1927 „	603,5	373,3	61,9	230,2	97,5	—	16,5	20,8	95,4
31. XII. 1928 „	713,3	388,0	54,4	325,3	115,4	—	63,2	30,1	116,6
31. XII. 1929 „	672,2	417,2	62,1	255,0	87,4	—	19,4	38,8	109,4
31. XII. 1930 „	752,3	509,2	67,7	243,1	59,9	23,5	14,5	—	145,2
31. XII. 1931 „	745,4	506,7	68,0	238,7	70,8	13,6	12,2	—	142,1
31. XII. 1932 „	744,7	483,6	64,9	261,1	81,5	20,7	25,4	—	133,5
31. I. 1933 „	755,2	483,9	64,1	271,3	89,6	23,3	27,9	—	130,5
28. II. „ „	755,8	485,3	64,2	270,5	84,3	23,3	29,0	—	133,9
31. III. „ „	745,9	473,8	63,5	272,1	85,5	20,9	25,9	—	139,8
30. IV. „ „	741,9	476,5	64,2	265,4	84,9	18,9	24,3	—	137,3
31. V. „ „	733,9	480,3	65,4	253,6	82,1	18,9	20,5	—	132,1
30. VI. „ „	739,8	485,4	65,6	254,4	81,7	16,9	19,6	—	136,2
31. VII. „ „	750,1	496,2	66,2	253,9	84,3	16,1	16,4	—	137,1
31. VIII. „ „	757,4	501,7	66,2	255,7	78,2	17,6	15,9	—	144,0
30. IX. „ „	738,0	506,7	68,7	231,3	56,7	13,7	15,6	—	145,3
31. X. „ „	743,4	513,0	69,0	230,4	57,4	13,3	13,9	—	145,8
30. XI. „ „	751,9	519,0	69,0	232,9	59,1	14,0	13,8	—	146,0
31. XII. „ „	768,7	531,9	69,2	236,8	74,5	18,1	14,5	—	129,7

Podział wkładów według Oddziałów (w tys. zł.)

Oddziały	Ogólna suma wkładów	W k ł a d y à v i s t a					Wkłady termino- we	Różne sald kredyto- we
		Ogółem	r-ki czekowe	r-ki walutowe	wkładki oszczędn.	r-ki bieżące K. K. O.		
Zakład Centralny	115.586	61.631	53.559	893	7.096	83	43.075	10.880
Oddział Białą	9.277	6.587	900	28	4.843	816	2.680	10
„ Białystok	3.746	2.815	1.373	1	1.416	25	872	59
„ Bydgoszcz	3.829	3.648	2.033	196	1.394	25	37	144
„ Drohobycz	2.939	2.937	1.939	9	949	40	—	2
„ Gdynia	4.766	4.486	1.993	1.185	1.263	45	26	254
„ Katowice	21.985	15.106	9.416	220	4.378	1.092	6.822	57
„ Kołomyja	514	483	119	—	305	59	31	—
„ Kraków	11.963	9.656	2.160	—	6.314	1.182	1.738	569
„ Lublin	3.954	3.680	783	—	2.890	7	197	77
„ Lwów	21.793	12.634	6.373	227	5.675	359	8.761	398
„ Łódź	13.014	12.409	5.136	9	7.145	119	384	221
„ Łuck	846	817	375	1	422	19	29	—
„ Poznań	8.243	8.009	4.362	114	3.409	124	58	176
„ Radom	4.603	2.835	1.154	1	1.587	93	1.660	108
„ Równe	1.472	1.345	425	6	871	43	43	84
„ Stanisławów	1.648	1.309	399	12	776	122	215	124
„ Tarnów	1.925	1.848	604	33	1.118	93	76	1
„ Wilno	3.647	3.174	757	6	2.406	5	406	67
„ Włocławek	1.033	972	167	—	765	40	23	38
Ogółem	236.733	156.381	94.027	2.941	55.022	4.391	67.133	13.269

B) KREDYTY GOTÓWKOWE.

Ogólna suma kredytów Banku Gospodarstwa Krajowego wynosiła w końcu r. 1933 dokładnie taką samą kwotę jak w dniu 31. XII. 1932, a mianowicie 1.861 milj. zł. Nastąpiły jednak pewne przesunięcia pomiędzy poszczególnymi rodzajami tych kredytów na korzyść pożyczek gotówkowych, które wzrosły o 15 milj. zł. do 1.038 milj. zł. Całe to zwiększenie przypada na kredyty w dziale operacyj ze Skarbem Państwa i stoi głównie w związku z dalszym rozwojem akcji Państwowego Funduszu Budowlanego. Pożyczki natomiast działu handlowego uległy ponownemu skurczeniu o 18,3 milj. zł. do 386,2 milj. zł. przyczem zmniejszenie to przypada zarówno na kredyty krótko-, jak i długoterminowe, w przeważającym jednakże stopniu na te pierwsze.

Kredyty krótkoterminowe spadły ogółem o 16,1 milj. zł. do 269,3 milj. zł. Największej redukcji uległy rachunki bieżące, a mianowicie o 8,4 milj. zł. do 117,1 milj. zł., następnie zaś weksle zdyskontowane o 5 milj. zł. do 126,2 milj. zł. Znacznie mniejszym, jeżeli chodzi o kwoty bezwzględne, jednakże większym, jeżeli chodzi o stosunek procentowy, był spadek pożyczek terminowych oraz weksli protestowanych. Pierwsze zmalały o 1,9 milj. zł. do 22,5 milj. zł., drugie zaś o 0,9 milj. zł. do 3,5 milj. zł. Cały spadek kredytów krótkoterminowych wynoszący 16,1 milj. zł. przypada na grupę instytucyj i przedsiębiorstw państwowych. W pozostałych grupach nastąpiły pewne stosunkowo nieznaczne przesunięcia, z których najważ-

niejszem jest zwiększenie się kredytów dla samorządów o 2,9 milj. zł. Ogólna suma kredytów krótkoterminowych wahała się w roku sprawozdawczym w granicach od 269 milj. do 282 milj. zł. Pierwszy i ostatni kwartał 1933 roku są okresami spadku tych kredytów, w pozostałych sześciu miesiącach wzrastają one, utrzymując się przeważnie na poziomie 280 milj. zł. Częściowym powodem tego był przejściowy wzrost operacyj dyskontowych w miesiącach czerweu, lipcu i sierpniu. Poza tym okresem utrzymywał się dyskont weksli łącznie z weksłami protestowanymi na stałym prawie poziomie 130 do 131 milj. zł. Pożyczki terminowe zmalały w ciągu pierwszych pięciu miesięcy 1933 r. do 21 milj. zł., na której to wysokości pozostały prawie bez zmiany po koniec sierpnia. W miesiącu wrześniu nastąpił ich wzrost do 24 milj. zł. w związku z uruchomieniem kredytu na rejestrowy zastaw zboża. W ciągu zaś dwu ostatnich miesięcy roku rozpoczął się ich ponowny spadek. Wykorzystanie kredytów w rachunkach bieżących było w ciągu roku nierównomierne. Ostatni jednak kwartał był okresem znacznego spadku. Stan zarówno operacyj dyskontowych jak i rachunków bieżących był w dniu 31. XII. 1933 najniższy w ciągu całego roku.

Stosunek weksli zaprotestowanych do płatnych był w ciągu wszystkich miesięcy z wyjątkiem czerwca i lipca niższy od tych samych miesięcy poprzedniego roku. Wahał się on w granicach od 2,27% (grudzień) do 5,75% (czerwiec i lipiec) w porównaniu z 8,21% (luty) i 3,18% (wrzesień) w roku 1932. W grudniu 1932 r. wynosił on 3,21%, w tym samym zaś miesiącu okresu sprawozdawczego 2,27%.

Kredyty krótkoterminowe w Zakładzie Centralnym zmniejszyły się o 9,7 milj. zł. reszta zaś spółki przypada na Oddziały, głównie Oddziały w Katowicach, Poznaniu i Stanisławowie.

Średnio- i długoterminowe pożyczki działu handlowego wyniosły w końcu 1933 roku 116,9 milj. zł. w porównaniu ze 119,1 milj. zł. roku poprzedniego. Cały ich spadek przypada przeważnie na kredyty budowlane z funduszy własnych, które zmalały o 3,4 milj. zł. do 13 milj. zł. głównie w związku z przeniesieniem kilku większych pożyczek na Państwowy Fundusz Budowlany. Inne rodzaje kredytów wykazują nieznaczny spadek z wyjątkiem pożyczek komunalnych, które wzrosły o 2,4 milj. zł. do 65,1 milj. zł.

Kredyty w dziale operacyj ze Skarbem Państwa wzrosły o 32,8 milj. zł. do 651,1 milj. zł., co przypada prawie w całości na pożyczki budowlane z Państwowego Funduszu Budowlanego. Poza tem zmiany na innych rachunkach dochodziły znacznych kwot, które się jednak wzajemnie wyrównują. I tak kredyty sanacyjne dla banków zmalały o 1,3 milj. zł. do 34,6 milj. zł., kredyty dla „Kooprolnej” i innych równoległe z odpowiadającymi im lokatami o 9,5 milj. zł. do 33,1 milj. zł. oraz rachunki specjalne na równi z temi samymi rachunkami w stanie biernym o 16,3 milj. zł. do 120,7 milj. zł. Zwiększyły się natomiast różne kredyty o 25,8 milj. zł. do 148,6 milj. zł. analogicznie do innych lokat po stronie biernej bilansu.

Przesunięcia jakie nastąpiły w poszczególnych grupach kredytobiorców, prowadzą się do następujących najważniejszych zmian: kredyty budowlane dla osób prywatnych i spółdzielni wzrosły o 25,5 milj. zł., kredyty dla samorządów o 10 milj. zł., zmniejszyły się zaś kredyty dla instytucyj i przedsiębiorstw państwowych o 10,1 milj. zł. oraz kredyty dla rolnictwa o 10,6 milj. zł. głównie w związku z likwidacją części kredytów dla „Kooprolnej”.

a) Kredyty budowlane.

Akcja kredytowo-budowlana Banku była prowadzona w roku sprawozdawczym w rozmiarach prawie takich samych, jak w roku poprzednim, jeżeli chodzi o środki, jakie były na ten

ZESTAWIENIE KREDYTÓW GOIÓWKOWYCH ZA LATA 1924 — 1932

oraz poszczególnie miesiące 1933 roku

(w tysiącach złotych)

D A T A	Ogólna suma kre- dytów go- tówkowych	K r e d y t y k r ó t k o t e r m i n o w e				K r e d y t y g o t ó w k . d ł u g o t e r m . bez pożyczek budowlanych			P o ż y c z k i b u d o w l a n e		
		Ogółem	weksle zdysk. i protest.	pożyczki termi- nowe	rachunki bieżące	Ogółem	w dziale handlo- wym	w dziale operacyj- ze Skar- bem Państwa	Ogółem	z fundu- szów własnych	z Państw. Fundu- szu Bu- dowla- nego
31. XII. 1924 r.	96.548	82.311	48.277	25.684	8.350	14.237	11.888	2.349	—	—	
31. XII. 1925 „	266.742	122.556	52.953	22.285	47.318	113.618	15.908	97.710	30.568	30.568	
31. XII. 1926 „	439.683	156.728	73.309	24.554	58.865	226.209	14.338	211.871	56.746	56.746	
31. XII. 1927 „	636.122	220.340	136.907	21.614	61.819	246.912	32.181	214.731	168.870	142.440	
31. XII. 1928 „	747.637	282.274	177.441	40.149	64.684	220.553	56.544	164.009	244.810	221.839	
31. XII. 1929 „	808.711	326.678	185.064	62.071	79.543	214.747	44.768	169.979	267.286	243.374	
31. XII. 1930 „	1.015.018	317.120	168.278	35.082	113.760	377.729	91.206	286.523	320.169	302.569	
31. XII. 1931 „	1.083.573	325.176	169.264	30.329	125.583	442.687	96.384	346.303	315.710	295.962	
31. XII. 1932 „	1.022.853	285.460	135.546	24.442	125.472	445.964	102.684	343.280	291.429	275.047	
31. I. 1933 „	1.020.634	282.202	133.499	23.041	125.662	446.872	102.875	343.997	291.560	275.140	
28. II. „ „	1.020.423	281.709	131.658	22.324	127.727	446.829	102.537	344.292	291.885	275.477	
31. III. „ „	1.041.920	278.959	130.533	21.481	126.945	470.330	103.219	367.111	292.631	276.238	
30. IV. „ „	986.498	273.174	131.050	22.332	119.792	420.640	103.075	317.565	292.684	276.260	
31. V. „ „	993.722	277.127	131.275	21.032	124.820	423.798	102.423	321.375	292.797	276.371	
30. VI. „ „	992.779	275.482	134.643	20.546	120.293	422.825	102.389	320.436	294.472	279.747	
31. VII. „ „	1.014.373	280.071	136.404	20.339	123.328	434.732	101.654	333.078	299.570	284.903	
31. VIII. „ „	1.023.798	279.133	136.579	20.967	121.587	441.734	103.188	338.546	302.931	288.250	
30. IX. „ „	1.030.384	280.945	131.244	23.541	126.160	441.761	102.843	338.918	307.678	294.044	
31. X. „ „	1.023.055	275.315	131.285	24.248	119.782	436.323	104.405	331.918	311.417	298.244	
30. XI. „ „	1.024.227	272.786	129.822	23.390	119.574	435.339	104.043	331.296	316.102	303.002	
31. XII. „ „	1.037.347	269.343	129.699	22.546	117.098	445.884	103.931	341.953	322.120	309.176	

STAN KREDYTÓW GOTÓWKOWYCH Z DNIA 31 GRUDNIA 1933 ROKU

z podziałem na Oddziały Banku Gospodarstwa Krajowego

(w tysiącach złotych)

O D D Z I A Ł Y	Ogólna suma kredytów gotówkowych	Kredyty krótkoterminowe					Kredyty gotówk. długotermin. bez pożyczek budowlanych			Pożyczki budowlane	
		Ogółem	weksle zdysk. i protest.	pożyczki termi-nowe	rachunki bieżące	Ogółem	w dziale handlo-wym	w dziale operacyj. ze Skarb. Państwa	Ogółem	z fundu-szów własnych	z fundu-szów państwo-wych
Zakład Centralny	742.322	150.428	68.915	8.859	72.654	420.327	87.682	332.645	171.567	4.341	167.226
Biała	4.310	4.160	2.308	898	954	150	—	150	—	—	—
Białystok	6.777	6.231	2.265	950	3.016	1	1	—	545	—	545
Bydgoszcz	11.892	9.141	1.254	2.819	5.068	352	—	352	2.399	—	2.399
Drohobycz	3.558	3.326	2.123	80	1.123	232	232	—	—	—	—
Gdynia	31.309	6.972	4.622	1.019	1.331	4.294	4.119	175	20.043	124	19.919
Katowice	18.992	9.867	4.765	605	4.497	2.760	—	2.760	6.365	224	6.141
Kolomyja	1.591	1.591	1.288	26	277	—	—	—	—	—	—
Kraków	23.471	4.039	2.017	834	1.188	3.040	401	2.639	16.392	1.645	14.747
Lublin	12.977	7.573	3.882	1.195	2.496	29	25	4	5.375	255	5.120
Lwów	64.379	25.619	15.652	57	9.910	11.830	10.399	1.431	26.930	4.287	22.693
Łódź	36.818	7.188	4.987	832	1.369	293	9	284	29.337	1.687	27.650
Łuck	2.201	2.201	1.345	356	500	—	—	—	—	—	—
Poznań	32.001	9.777	2.945	1.545	5.287	977	5	972	21.247	221	21.026
Radom	10.698	3.994	2.040	604	1.350	416	12	404	6.288	115	6.173
Równe	7.009	2.991	1.575	270	1.146	16	—	16	4.002	95	3.907
Stanisławów	5.524	2.198	1.413	15	770	6	1	5	3.320	—	3.320
Tarnów	3.360	3.360	2.470	122	768	—	—	—	—	—	—
Wilno	13.056	4.864	2.110	590	2.164	1.095	1.045	50	7.097	—	7.097
Włocławek	5.102	3.823	1.723	870	1.230	66	—	66	1.213	—	1.213
Ogółem	1.037.347	269.343	129.699	22.546	117.098	446.884	103.931	341.953	322.120	12.944	309.176

OGÓLNE ZESTAWIENIE KREDYTÓW GOTÓWKOWYCH B. G. K.

według poszczególnych kategorii kredytobiorców

z dnia 31 grudnia 1933 r.

(w tysiącach złotych)

KREDYTOBIORCY	Ogólna suma kredytów gotówko- wych	w % sumy ogólnej	Kredyty krótkoterminowe				Kredyty gotówkowe dlugoterm. działu handlowego	Kredyty w działu operacyj ze Skarbem Państwa
			Ogółem	weksle zdyskont. i protest.	pożyczki terminowe	rachunki bieżące		
I. Instytucje i przedsiębiorstwa państwowe	236.887	22,84	57.748	43.281	1.723	12.744	30.311	148.828
1. Instytucje państwowe:								
a) pożyczki budowlane	3.687	0,35	—	—	—	—	—	3.687
b) inne kredyty	161.880	15,61	31.497	18.500	1.400	11.597	371	130.012
2. Przedsiębiorstwa państwowe	71.320	6,88	26.251	24.781	323	1.147	29.940	15.129
II. Przedsiębiorstwa należące do koncernu B. G. K.	41.101	3,96	37.376	7.854	1.167	28.345	445	3.280
III. Samorządy	128.603	12,40	8.910	3.637	3.550	1.723	65.536	54.157
1. Urzędy samorządowe:								
a) pożyczki budowlane	52.521	5,06	—	—	—	—	1	52.520
b) inne kredyty	75.605	7,29	8.481	3.481	3.483	1.517	65.530	1.594
2. Przedsiębiorstwa samorządowe	477	0,05	429	156	67	206	5	43
IV. Spółdzielnie (bez kredytowych)	166.667	16,07	14.912	4.285	207	10.420	6.592	145.163
1. Rolniczo-handlowe	39.835	3,84	12.339	2.572	25	9.742	410	27.086
2. Budowlane i mieszkaniowe:								
a) na r-kach poż. budowlanych	119.611	11,53	—	—	—	—	5.374	114.237
b) na innych rachunkach	5.088	0,49	440	—	96	344	808	3.840
3. Inne	2.133	0,21	2.133	1.713	86	334	—	—
V. Instytucje finansowe	98.139	9,46	36.170	24.169	3.458	8.543	485	61.484
1. Banki akcyjne	68.133	6,57	7.255	1.496	—	5.759	464	60.414
2. Komunalne Kasy Oszczędności	18.544	1,79	18.394	14.859	2.776	759	—	150
3. Spółdz. kredyt. i oszczędn.-kredytowe	11.262	1,08	10.321	7.814	482	2.025	21	920
4. Inne instytucje finansowe	200	0,02	200	—	200	—	—	—
VI. Rolnictwo i hodowla	51.912	5,00	48.736	23.279	6.600	18.857	3.110	66
VII. Górnictwo	2.753	0,26	808	593	12	203	25	1.920
1. Węglowe	2.200	0,21	280	280	—	—	—	1.920
2. Naftowe	537	0,05	512	303	7	202	25	—
3. Inne	16	—	16	10	5	1	—	—
VIII. Przemysł	119.250	11,50	39.567	16.156	3.683	19.728	570	79.113
1. Hutniczy	10.414	1,00	3.943	3.421	—	522	—	6.471
2. Metalowy	2.335	0,23	1.530	656	—	874	5	800
3. Maszynowy i elektrotechniczny	4.415	0,43	4.402	1.357	317	2.728	13	—
4. Obróbki metali szlach. i wyrob. precyz.	1	—	1	—	—	1	—	—
5. Ceramiczny:								
a) przemysł zapraw wiążących	4.941	0,48	976	54	—	922	2	3.963
b) ceglarski	6.978	0,67	6.948	404	2.021	4.523	30	—
c) inny	1.685	0,16	754	253	337	164	—	931
6. Chemiczny:								
a) nawozów sztucznych	430	0,04	430	350	—	80	—	—
b) inny	1.708	0,16	1.369	668	176	525	339	—
7. Włókienniczy	35.342	3,41	3.119	1.886	6	1.227	1	32.222
8. Skórzany	715	0,07	714	127	43	544	1	—
9. Papierniczy	3.082	0,30	940	74	3	863	4	2.138
10. Drzewny	5.341	0,51	2.663	658	189	1.816	6	2.672
11. Spożywczy:								
a) cukrownictwo	10.929	1,05	2.003	1.938	—	65	—	8.926
b) gorzelnictwo	21.335	2,06	2.565	1.353	—	1.212	17	18.753
c) browarnictwo	744	0,07	716	301	35	380	28	—
d) młynarstwo	2.593	0,25	2.504	959	287	1.258	89	—
e) piekarstwo	2.465	0,24	225	8	34	183	3	2.237
f) inny przemysł spożywczy	1.097	0,11	1.097	180	—	893	—	—
12. Odzieżowy i galanteryjny	748	0,07	748	34	1	713	—	—
13. Poligraficzny	384	0,04	384	177	164	43	—	—
14. Budowlany	876	0,08	875	766	11	98	1	—
15. Gaz, woda i elektryczność	174	0,02	149	149	—	—	25	—
16. Inne przemysły	518	0,05	512	383	35	94	6	—
IX. Rzemiosło	568	0,05	568	154	226	188	—	—
X. Handel towarowy	12.280	1,18	8.449	4.083	332	4.034	16	3.815
1. Rolniczy	7.375	0,71	3.560	2.305	54	1.201	—	3.815
2. Inny	4.905	0,47	4.889	1.778	278	2.833	16	—
XI. Komunikacja i transport	2.348	0,23	1.066	29	555	482	—	1.282
XII. Różni	176.839	17,05	15.033	2.169	1.033	11.831	9.785	152.021
1. Instytucje społeczne:								
a) pożyczki budowlane	68.197	6,57	—	—	—	—	2.520	65.677
b) inne kredyty	5.834	0,56	4.822	1.171	439	3.212	549	463
2. Różni inni:								
a) pożyczki budowlane	78.104	7,54	—	—	—	—	5.049	73.055
b) inne kredyty	24.704	2,38	10.211	998	594	8.619	1.667	12.826
Razem	1.037.347	100,00	269.343	129.699	22.546	117.098	116.875	651.129

cel przeznaczone. Zakres jednak tej akcji był znacznie szerszy dzięki finansowaniu przeważnie drobnego budownictwa mieszkaniowego, a więc znacznie większej ilości kredytobiorców. Kredytów tego rodzaju udzielał Bank zarówno na budowę domów murowanych jak i drewnianych, z tem że kredyt Banku był udzielany do wysokości 50% kosztów budowy i nie przekraczał 4 tys. zł. na jeden budynek, z wyjątkiem Warszawy i Gdyni, gdzie mógł dochodzić do 5 tys. na dom. Podobnie jak w roku poprzednim udzielał Bank pożyczek na wykończenie dawniej finansowanych budowli jak również na budowle wskazane przez instytucje nabywające emisje Banku. Ponadto pośredniczył Bank w własnej akcji budowlanej zakładów ubezpieczeń społecznych. Akcja popierania drobnego budownictwa była przedmiotem szczególnej opieki i pomocy ze strony Rządu. Dzięki niej budujący uzyskali w roku 1933 szereg realnych ulg, mających na celu potaniecie kosztów budowy, jak obniżenie taryf przewozowych na materiały budowlane, cen cementu, węgla, ograniczenie formalności i zniżek opłat miejskich, rozszerzenie ulg ustawy z dnia 24 marca 1933 roku dla nowo-wznoszonych budowli. Ponadto kredytobiorcy korzystali z przeprowadzonej rozporządzeniem z dnia 31. III. 1933 ogólnej obniżki oprocentowania pożyczek budowlanych. W celu zainteresowania społeczeństwa drobnem budownictwem mieszkaniowem, jak również w celu ułatwienia tej akcji budującym rozpiął Bank w styczniu 1933 roku konkurs na wzorowe typy małych domków jednorodzinnych, wolnostojących. Z prac wyróżnionych przez Sąd Konkursowy opracowano w biurze technicznym Banku 24 typy w formie kompletnych planów roboczych, nie wymagających już osobnego zatwierdzenia ze strony władz miejskich.

²Stosownie do zasad ustalonych uchwałą Komitetu Ekonomicznego Ministrów z dnia 10 stycznia 1933 roku Bank ograniczył finansowanie drobnego budownictwa mieszkaniowego wyłącznie do większych miast i ich okolic podmiejskich.

Na cele kredytowania drobnego budownictwa przewidziana została na rok sprawozdawczy z funduszy państwowych kwota 14,5 milj. zł., którą rozdzielono w całości w formie kontyngentów kredytowych dla 218 miast. Z przydzielonych kontyngentów kredytowych na drobne budownictwo mieszkaniowe Bank udzielił w ciągu 1933 roku na domy murowane 2.631 pożyczek na sumę 9,3 milj. zł. oraz na domy drewniane 1.370 pożyczek na sumę 4,5 milj. zł., razem 4.001 pożyczek na sumę 13,8 milj. zł. Z pożyczek udzielonych w ciągu 1933 roku wybudowane zostało ogółem 4.335 domów, z czego 2.724 domów murowanych oraz 1.611 domów drewnianych. Ponieważ ogólny kosztorys domów murowanych wyniósł 49,5 milj. zł., a domów drewnianych 15,6 milj. zł., przeto suma kredytów Banku Gospodarstwa Krajowego w stosunku do ogólnej sumy kosztów budowy wynosi 18,9% dla domów murowanych oraz 28,4% dla domów drewnianych. Ogółem pomoc kredytowa Banku Gospodarstwa Krajowego umożliwiła wybudowanie w ciągu 1933 roku 28.337 izb, przy czem przeciętnie kredyt na izbę wyniósł zaledwie 486 zł.

Cyfry te wymownie świadczą, że akcja drobnego budownictwa mieszkaniowego jest w możności zainteresować i wciągnąć w budowę domów mieszkalnych bardzo znaczne fundusze własne budujących, gdyż ta forma zatrudnienia ich kapitałów jest dla nich bardzo korzystną lokatą. Podział według grup zawodowych, które wzięły udział w budowie małych domów, był następujący:

pracownicy umysłowi	2.549 osób	58,5%
pracownicy fizyczni i rzemieślnicy . .	765 „	17,4%
różni	1.021 „	24,1%
r a z e m	4.335 osób	100,0%

Niezależnie od pożyczek indywidualnych Bank uwzględniał potrzeby zbiorowego budownictwa małych domów robotniczych i pracowniczych przez przydział na ten cel osobnych kontyngentów. Budownictwo to, ważne z punktu widzenia obniżenia kosztów budowy i należytego zabudowania osiedli, było prowadzone na terenie m. stoł. Warszawy i okolic podmiejskich Warszawy oraz na terenie większych miast. Jednakże ze względu na niedostateczne przygotowanie do tego rodzaju budownictwa, jak też z powodu braku odpowiednich terenów prywatnych, który dopiero w 1934 roku wypełni parcelacja terenów państwowych, rezultaty tej akcji były stosunkowo nieznaczne. Na ogólną bowiem sumę zrealizowanych w ciągu 1933 roku pożyczek w wysokości 13,8 milj. zł. Bank udzielił na budowę domów w osiedlach zbiorowych zaledwie 1,1 milj. zł. Stan środków finansowych, jakimi Bank rozporządzał w roku sprawozdawczym z wyłączeniem budowlanej akcji własnej zakładów ubezpieczeń społecznych przedstawiał się następująco:

1) Fundusze Państwowe:

a) pozostałość kontyngentu na drobne budownictwo mieszkaniowe 1932r.	zł.	450.000,—
b) kontyngent 1933 r. na drobne budownictwo mieszkaniowe	zł.	14.000.000,—
c) fundusze budowlane o różnem przeznaczeniu (na indywid. budowie z zakupu list. zast. przez Zakł. Ubezpie. Społ., zwrot lokat, pozostałość z lat poprzednich, różne inne)	zł.	11.374.225,08
R a z e m	zł.	25.824.225,08

2) Fundusze własne Banku:	zł.	957.700,—
O g ó ł e m	zł.	26.781.925,08

Stopień wykorzystania tych środków ilustruje poniższe zestawienie:

Fundusze	Kwoty do dyspozycji	Pożyczek przyznano		
		ilość	kwota	%
Państwowy Fundusz Budowlany	25.824.225,08	4.387	24.368.980	94,7
Fundusze własne Banku	957.700,—	15	957.700	100,0
Ogółem	26.781.925,08	4.402	25.326.680	94,9

Wpływ z tytułu własnej akcji budowlanej zakładów ubezpieczeń społecznych, wyłącznej z powyższego zestawienia, wyniósł w ciągu 1933 roku 7.138.000 zł. Z sumy tej 3.888 tys. zł. przeznaczono na pokrycie pożyczek, które Bank udzielił jeszcze w roku 1932 nie otrzymawszy na ten cel odpowiednich funduszy. Pomimo że na finansowanie tej akcji w ciągu roku 1933 pozostało tylko 3.250 tys. zł. Bank przyznał jednak pożyczek na sumę 3.748 tys. zł. z tem, że różnica w wysokości 498 tys. zł. wpłynie w roku następnym.

Ogólna suma pożyczek budowlanych, przyznanych w ciągu 1933 roku łącznie z akcją własną zakładów ubezpieczeń społecznych, przedstawia się w Zakładzie Centralnym Banku i Oddziałach w sposób następujący:

Oddziały	Fundusze państwowe		Fundusze własne		R a z e m	
	ilość poż.	złotych	ilość poż.	złotych	ilość poż.	złotych
Białystok	184	486.050	—	—	184	486.050
Bydgoszcz	260	2.524.950	—	—	260	2.524.950
Gdynia	251	1.140.800	—	—	251	1.140.800
Katowice	177	481.850	—	—	177	481.850
Kraków	399	2.300.900	1	4.000	400	2.403.900
Lublin	116	454.300	2	15.000	118	469.300
Lwów	539	1.669.500	1	10.600	540	1.680.100
Łódź	326	1.657.400	—	—	326	1.657.400
Poznań	301	1.221.980	2	22.000	303	1.243.980
Radom	238	756.250	—	—	238	756.250
Równe	182	665.700	—	—	182	665.700
Stanisławów	210	691.250	—	—	210	691.250
Wilno	167	563.100	—	—	167	563.100
Włocławek	52	266.900	—	—	52	266.900
Razem Oddziały	3.402	14.880.930	6	51.600	3.408	14.932.530
Zakład Centralny	989	13.236.050	9	906.100	998	14.142.150
O g ó ł e m	4.391	28.116.980	15	957.700	4.406	29.074.680

Z ogólnej sumy 28.116.980 zł. pożyczek przyznanych w 1933 roku z funduszy państwowych, przypada na Zakład Centralny 47,07%, na Oddziały zaś 52,93%. Z Oddziałów najwyższą sumę kredytów przyznał Oddział w Bydgoszczy, następnie w Krakowie, Lwowie, Łodzi, Poznaniu i w Gdyni.

Podział kredytów budowlanych, przyznanych w 1933 roku, według kategorii kredytobiorców przedstawia się następująco:

Kredytobiorcy	Fundusze państwowe		Fundusze własne		R a z e m		w procentach
	ilość poż.	złotych	ilość poż.	złotych	ilość poż.	złotych	
Gminy	8	433.300	—	—	8	433.300	1,5
Spółdzielnie	69	6.289.400	6	863.600	75	7.153.000	24,6
Instytucje społeczne	35	3.627.900	—	—	35	3.627.900	12,4
Osoby prywatne	4.279	17.766.380	9	94.100	4.288	17.860.480	61,5
O g ó ł e m	4.391	28.116.980	15	957.700	4.406	29.074.680	100,0

Finansowane przez Bank w 1933 roku budowie dostarczyły następującej ilości mieszkań i izb:

Rodzaje mieszkań	Kontyngent 1933 roku na drobne budown. mieszkaniowe		Inne kontyngenty		R a z e m	
	ilość mieszkań	ilość izb	ilość mieszkań	ilość izb	ilość mieszkań	ilość izb
1-pokojowe bez kuchni	1.398	1.398	384	384	1.782	1.782
„ z kuchnią	2.357	4.714	407	814	2.764	5.528
2-pokojowe „	2.108	6.324	777	2.331	2.885	8.655
3-pokojowe „	1.578	6.312	374	1.496	1.952	7.880
4-pokojowe „	516	2.580	112	560	628	3.140
5 i więcej pok. z kuchnią	243	1.522	57	384	300	1.906
O g ó ł e m :	8.200	22.850	2.111	5.969	10.311	28.819

W porównaniu z rokiem 1932, w którym ilość izb, uzyskanych przy prawie tej samej ilości środków finansowych, wynosiła 12.091 — akcja kredytowo-budowlana Banku dostarczyła w roku 1933 przeszło dwukrotną ilość izb, a to dzięki skierowaniu jej głównie na finansowanie drobnego budownictwa mieszkaniowego.

Całość akcji kredytowo-budowlanej, prowadzonej przez Bank, za czas od roku 1924 do 31 grudnia 1933 roku przedstawia się następująco:

Stan kredytów przyznanych z Państwowego Funduszu

Budowlanego i funduszków własnych, wynosił w dn. 31.XII.

1932 roku pożyczek 14.480 na zł. 536.325.802,14
w 1933 roku przyznano „ 4.406 „ „ 29.074.680,—

Ogółem stan kredytów przyznanych po dzień 31 grudnia

1933 roku wynosił pożyczek 18.886 na zł. 565.400.482,14

Ilość izb, wybudowanych względnie budujących się, stanowi za cały okres akcji budowlanej Banku od 1924 do 1933 roku poważną liczbę 193.456 izb.

Z ogólnej sumy pożyczek budowlanych, przyznanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego po koniec roku sprawozdawczego, przypadają na poszczególne kategorie kredytobiorców następujące kwoty:

Kredytobiorcy	Fundusze państwowe		Fundusze własne		R a z e m		w procentach
	ilość poż.	złotych	ilość poż.	złotych	ilość poż.	złotych	
Fundusz Kwaterunku Wojskowego	1	2.500.000,—	—	—	1	2.500.000,—	0,44
Gminy	513	56.424.162,33	9	278.250,—	522	56.702.412,33	10,0
Spółdzielnie	1.690	208.225.590,—	180	23.953.700,—	1.870	232.179.290,—	41,1
Institucje społeczne i humanitarne	512	86.426.800,—	67	4.452.806,81	579	90.879.606,81	16,06
Osoby prywatne	14.948	162.717.267,64	966	20.421.905,36	15.914	183.139.173,—	32,4
O g ó ł e m	17.664	516.293.819,97	1.222	49.106.662,17	18.886	565.400.482,14	100,0

Stan bilansowy pożyczek budowlanych przedstawiał się w dniu 31.XII. 1933 roku w sposób następujący:

1) Pożyczki z Państwowego Funduszu Budowlanego:	
a) pożyczki budowlane	zł. 293.778.831,51
b) „ emisyjne w gotówce	„ 11.897.400,—
c) zasilki z P. F. B. dla specj. r-ku terenowego	„ 3.500.000,—
	zł. 309.176.231,51
2) Pożyczki z funduszków własnych B. G. K.	
	„ 12.943.680,30
	zł. 322.119.911,81

Stan pożyczek budowlanych zmniejsza się w miarę dokonywanych spłat, bądź w drodze konwersji na pożyczki emisyjne w listach zast. i obligacjach budowlanych, względnie też na pożyczki emisyjne w gotówce, które mogą stanowić podkład dla przyszłych emisji Banku.— bądź w razie niemożności przeprowadzenia konwersji z powodu przeszkód natury prawnej lub technicznej, w drodze spłaty gotówkowej w odpowiednio określonych ratach. Stan pożyczek emisyjnych, pochodzących z konwersji kredytów budowlanych wynosi na dzień 31. XII. 1933 roku zł. 209.999.491,60. Bliższe dane dotyczące stanu pożyczek konwersyjnych, znajdują się w dziale emisyjnym.

Jeżeli ponadto uwzględnić Fundusz Kwaterunku Wojskowego, który korzystał w Banku z kredytu obrotowego w wysokości 18,5 milj. zł. na budowę domów oficerskich i podoficerskich, to ogólna suma kredytów na cele budowlane, zarówno gotówkowych jak już skonwertowanych na emisyjne względnie emisyjne w gotówce wynosi zł. 550.619.403,41.

Uzupełnieniem przedstawionej powyżej działalności Banku w dziedzinie finansowania budownictwa mieszkaniowego była akcja terenowo-budowlana rozpoczęta w roku sprawozdawczym przez B. G. K. na podstawie uchwał Komitetu Ekonomicznego Ministrów z dnia 10 stycznia 1933 roku.

Zgodnie z zaleceniami tych uchwał zarządził Minister Skarbu otwarcie w Banku Gospodarstwa Krajowego z dniem 1 kwietnia 1933 roku „Specjalnego Rachunku Terenowego” i do rozpatrywania spraw związanych z administracją tego rachunku powołał „Komisję Specjalnego Rachunku Terenowego” pod przewodnictwem Prezesa Banku Gospodarstwa Krajowego, w której skład wchodzi delegaci zainteresowanych władz i instytucyj.

„Specjalny Rachunek Terenowy” przeznaczony jest na wydatki zwrotne, związane z parcellacją i urządzeniem terenów państwowych, odstępowanych na cele budowlano-mieszkaniowe, tudzież na zakup terenów nowych, potrzebnych dla prowadzenia planowej polityki terenowej. Jego podstawę finansową stanowią wpływy ze sprzedaży i dzierżawy gruntów państwowych oraz dotacje Skarbu Państwa.

W dalszem wykonaniu uchwał Komitetu Ekonomicznego Ministrów została zawarta w dniu 10 czerwca 1933 roku umowa między Skarbem Państwa i Bankiem Gospodarstwa Krajowego w sprawie przejmowania przez Bank w administrację terenów państwowych przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe.

Akcja terenowo-budowlana Banku Gospodarstwa Krajowego obejmuje przygotowanie gruntów państwowych do sprzedaży — zarówno pod względem prawno-administracyjnym jak i technicznym (zaopatrzenie w niezbędne urządzenia, jak ulice, wodociągi, kanalizacja, gaz, elektryczność — zależnie od warunków i potrzeb lokalnych) — a następnie sprzedaż parcel w po-

rozumieniu z Komitetami Rozbudowy. Poza tem wykonuje Bank wszelkie inne czynności, wynikające z prowadzenia administracji przekazanych mu terenów państwowych.

Akcję terenową prowadzi Bank w ścisłym porozumieniu z Ministerstwem Skarbu i Ministerstwem Spraw Wewnętrznych oraz zarządami odnośnych gmin miejskich. Przystosowanie terenów pod zabudowę następuje zasadniczo za pośrednictwem gmin miejskich, które otrzymują potrzebne na ten cel kredyty.

Program inwestycyjno-parcelacyjny na rok 1933, uchwalony przez „Komisję Specjalnego Rachunku Terenowego” w dniu 20 czerwca 1933 roku, a zatwierdzony przez Ministra Skarbu w dniu 14 lipca 1933 roku, obejmował miasta, w których brak tanich terenów budowlanych szczególnie dawał się odczuwać, i które w większym stopniu były dotknięte bezrobociem.

Wykonanie programu inwestycyjno-parcelacyjnego rozpoczęto już w roku sprawozdawczym i zakończone zostanie w ciągu pierwszego półrocza 1934 roku, poczem Bank przystąpi do sprzedaży parcel. Program ten i jego realizacja, w finansowaniu której, w szczególności kosztów robocizny, wziął udział również Fundusz Pracy, przedstawia się następująco:

PROGRAM INWESTYCYJNO-PARCELACYJNY NA ROK 1933

L. p.	Pożyczkobiorca wykonujący inwestycje	Obszar przeznaczony na parcelację w ha.	Ilość działek	Rodzaj inwestycji	Wysokość przyznanych przez B. G. K. pożyczek (w złotych)	
					ze „specjalnego r-ku terenowego”	z lokat Funduszu Pracy
1	Gmina m. WARSZAWY . .	19.8764	300	ulice, wodociągi, kanalizacja, linje tramwajowe	3.861.913	222.000
2	„ BIALEGOSTOKU	2.0686	24	ulice	21.000	5.500
3	„ BYDGOSZCZY .	7.0884	97	ulice, wodociągi, kanalizacja, elektryczność i gaz	130.000	100.000
4	„ CZĘSTOCHOWY .	4.2700	164	ulice, wodociągi	46.000	38.000
5	„ DĄBROWY GÓRN. ¹⁾	18.3270	181	ulice, wodociągi	—	—
6	„ KRAKOWA ²⁾ . .	5.5530	158	ulice, wodociągi, kanalizacja, elektryczność	—	—
7	„ POZNANIA . . .	9.4000	100	ulice, wodociągi, kanalizacja, gaz, elektryczność	250.000	90.000
8	„ TORUNIA . . .	8.0000	80	ulice, wodociągi, kanalizacja, gaz, elektryczność	100.000	100.000
9	„Tani Dom Własny” Sp. z ogr. odp. w W-wie	1.5273	27	ulice, wodociągi, elektryczność na terenie tego osiedla	41.700	—
10	„II. Osiedle Łączności” . .	22.3165	224	ulice, wodociągi na terenie Osiedla w Babicach pod Warszawą	287.000	192.000
11	Gmina m. GDYNI ³⁾	—	—	—	200.000	—
	R a z e m	98.4272	1.355		4.937.613	747.500

¹⁾ Inwestycje są finansowane bezpośrednio przez Fundusz Pracy.

²⁾ Pożyczki będą przyznane w 1934 r., gdyż gmina dotychczas nie wypełniła wstępnych warunków.

³⁾ Na dokonanie pomiarów m. Gdyni, założenie Biura Projektów i sporządzenie ogólnych planów zabudowania m. Gdyni.

Stosownie do uchwały Komitetu Ekonomicznego Ministrów z dnia 24. XI. 1933 roku akcja terenowo-budowlana będzie kontynuowana w ciągu 1934 roku, odnośny program parcelacyjno-inwestycyjny, zatwierdzony pismem Ministra Skarbu z dnia 23. XII. 1933 roku, przewiduje pod zabudowę dalszych 97 ha, kosztem około 2.800 tys. zł.

b) Kredyty dla instytucji i przedsiębiorstw państwowych.

Jak już wspomniano w rozdziale o kredytach gotówkowych, cały spadek krótkoterminowych pożyczek przypada na grupę instytucji i przedsiębiorstw państwowych. Jej zadłużenie z tytułu długoterminowych kredytów działu handlowego nie uległo większym zmianom, kredyty zaś administrowane przez Bank na rachunek Skarbu Państwa wzrosły o 7,3 milj. zł. Ogółem zatem spadek wyniósł 9 milj. zł. do 236,9 milj. zł. i był znacznie silniejszy niż w roku ubiegłym.

Z kwoty 236,9 milj. zł. przypada na instytucje państwowe 165,6 milj. zł., co oznacza w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszenie o 12,1 milj. zł., na przedsiębiorstwa zaś państwowe 71,3 milj. zł., t. j. o 3,1 milj. zł. więcej niż w końcu 1932 roku.

c) Kredyty dla przedsiębiorstw należących do koncernu Banku Gospodarstwa Krajowego.

Zaangażowanie Banku Gospodarstwa Krajowego w przedsiębiorstwach koncernowych spadło w roku 1933 w dalszym ciągu, zarówno jeżeli chodzi o udział Banku w kapitale zakładowym przedsiębiorstw jak i z tytułu udzielonych kredytów. Wzrost udziałów Banku o 1,4 milj. zł. do 34,2 milj. zł. przypada wyłącznie na akcje Banku Akceptacyjnego, w którego kapitale zakładowym, wynoszącym 12,5 milj. zł., wzięł Bank udział w wysokości 1,5 milj. zł. Udział Banku w innych przedsiębiorstwach zmalał przeto o nieznaczną kwotę. W ciągu roku sprawozdawczego sprzedał Bank szereg udziałów przejętych po b. Polskim Banku Krajowym. Pozatem prowadzi Bank pertraktacje w sprawie sprzedaży udziałów w dwu przedsiębiorstwach w Małopolsce oraz w dwu przedsiębiorstwach w województwach centralnych, przy czem jedno z przedsiębiorstw małopolskich zostało już z początkiem 1934 r. pozbyte. Jak zatem widać z powyższego, realizuje Bank konsekwentnie w dalszym ciągu swą politykę degażowania się z udziałów w przedsiębiorstwach przemysłowych. Bank posiada nieodpisane udziały w czterech zaledwie przedsiębiorstwach, z których trzy położone są na terenie w. m. Gdańska (British & Polish Trade Bank, Bank von Danzig inst. em., Gdański Monopol Tytuniowy na łączną sumę 12,8 milj. zł.) i odrzucają dywidendę, czwarte zaś stanowi Towarzystwo Eksploatacji Soli Potasowych (18,2 milj. zł.). Pozatem posiada Bank akcyj Banku Polskiego na sumę 1,7 milj. zł. oraz na sumę 1,5 milj. zł. akcyj Banku Akceptacyjnego. Udziały Banku we wszystkich innych przedsiębiorstwach — między innymi w Starachowickich Zakładach Górniczo-Hutniczych oraz w Stowarzyszeniu Mechaników Polskich z Ameryki — zostały już w latach poprzednich spisane do wysokości 1 zł. w stosunku do każdego przedsiębiorstwa.

Kredyty Banku dla przedsiębiorstw koncernowych zmalały o 1,1 milj. zł. do 41,1 milj. zł.

Działalność poszczególnych przedsiębiorstw należących do koncernu B. G. K. charakteryzowała w roku sprawozdawczym w dalszym ciągu dążność do przystosowania się do istniejących warunków drogą przeprowadzenia oszczędności w zakresie kosztów produkcji i zwiększenia w ten sposób wytwórczości i rentowności zakładów.

Spółka Akcyjna Eksploatacji Soli Potasowych obniżyła znacznie ceny na nawozy potasowe oraz rozwinęła silną akcję propagandową wśród drobnego rolnictwa w kierunku używania

tychże nawozów. Towarzystwo to musiało pokonywać duże trudności wynikające zarówno ze zmniejszonej siły nabywczej rolnictwa jak również wywołane spadkiem cen na rynku międzynarodowym, co powodowało nieopłacalność eksportu. Z powyższych przyczyn spółka zamknęła rok operacyjny stratą.

Towarzystwo Starachowickich Zakładów Górniczo-Hutniczych — aczkolwiek nie wypłaciło w tym roku dywidendy — utrzymało równowagę między wydatkami i dochodami, pomimo obniżenia cen na swoje wyroby i zmniejszenia faktury oraz pomimo przeprowadzenia niezbędnych inwestycji, spowodowanych koniecznością dostosowania się do wymogów rynku. Towarzystwo potrafiło równocześnie wydatnie zmniejszyć swoje zadłużenie w B. G. K.

Przemysł Chemiczny „Boruta” S. A. reprezentująca najpoważniejszy dział krajowej produkcji barwników i półproduktów syntetycznych, uzyskała w roku 1933 powiększenie swej faktury, a przez poprawę wydajności produkcji oraz uzupełnienia techniczne osiągnęła, mimo spadku cen na barwniki, dodatni wynik bilansowy. Spółka wprowadza obecnie na rynek cały szereg nowych produktów.

Zakłady Chemiczne „Grodzisk” S. A. przechodzi obecnie okres reorganizacji finansowej. Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki S. A., które znajduje się również w okresie reorganizacji finansowej, zdołało zwiększyć dość znacznie swą fakturę. Można zatem stwierdzić, że wysiłki w kierunku zwiększenia rentowności przedsiębiorstw należących do koncernu B. G. K. drogą dalszych oszczędności i usprawnienia produkcji i zbytu dały zadawalające naogół wyniki.

d) Kredyty dla samorządów.

Przy omawianiu przesunąć, jakie nastąpiły w finansowaniu przez B. G. K. różnych gałęzi życia gospodarczego wspomniano już, że kredyty gotówkowe dla samorządów wzrosły o 10 milj. zł. do 128,6 milj. zł.

Wzrost ten przypada na wszystkie prawie rodzaje kredytów. I tak kredyty krótkoterminowe, głównie dyskontowe, dla samorządów zwiększyły się o 2,9 milj. zł., średnio i długoterminowe działu handlowego o 2,3 milj. zł. oraz kredyty w dziale operacyj z Skarbem Państwa o 4,8 milj. zł. Te ostatnie są to w całości kredyty budowlane z Państwowego Funduszu Budowlanego, których ogólna suma udzielona samorządom wyniosła na koniec 1933 roku 52,5 milj. zł. w porównaniu z 47,7 milj. zł. w roku poprzednim.

W rozdziale poświęconym działalności emisyjnej Banku zaznaczono, że udzielanie pożyczek w obligacjach komunalnych zostało przez Bank wstrzymane ze względu na sytuację na rynku papierów wartościowych. Również kredyty realizowane w formie pożyczek emisyjnych w gotówce nie wykazują poważniejszego wzrostu. Udzielono bowiem tylko 1 pożyczkę komunalną miejską na 280 tys. zł. Tymczasem dawniej udzielone pożyczki emisyjne ulegały dalszej amortyzacji w związku z czem, mimo wzrostu pożyczek gotówkowych dla samorządów, ogólna ich suma łącznie z emisyjnymi nie wykazuje prawie żadnych zmian, wynosząc 486,6 milj. zł. w porównaniu z 485,7 milj. zł. w roku poprzednim. Na kwotę zł. 486,6 milj. zł. składają się pożyczki gotówkowe w wysokości 128,6 milj. zł., emisyjne bez pożyczek w obligacjach komunalnych dla Skarbu Państwa 339,5 milj. zł. oraz kredyty dla komunalnych kas oszczędności 18,6 milj. zł.

e) Kredyty dla komunalnych kas oszczędności i spółdzielni.

Kredyty udzielone przez Bank komunalnym kasom oszczędności mają głównie charakter kredytów redyskontowych. Natomiast niskoprocentowane kredyty lokacyjne na cele popierania rzemiosła, jak również kredyty zawiązkowe przeznaczone na zasilanie środków obrotowych

wych nowopowstających kas odgrywają coraz bardziej drugorzędną rolę. Stan tych kredytów zarówno przyznanych jak i wykorzystanych na koniec 1932 i 1933 roku przedstawia się następująco:

Rodzaje kredytów	31.XII.1932 r.			31.XII.1933 r.		
	Ilość kas	Kredyty w tys. zł.		Ilość kas	Kredyty w tys. zł.	
		przyznane	wykorzystane		przyznane	wykorzystane
Zawiazkowe	71	686	686	21	479	479
Rzemieślnicze	223	3.734	3.734	72	2.297	2.297
Redyskontowe	260	24.158	13.395	262	27.679	14.859
Różne	6	2.255	2.245	3	759	759
O g ó ł e m	—	30.833	20.060	—	31.214	18.394

Z powyższego zestawienia wynika, że pomimo wzrostu ogólnego stanu kredytów przyznanych o 381 tys. zł. kredyty wykorzystane zmalały o 1.666 tys. zł. Spadek ten dotyczy grupy kredytów lokacyjnych t. j. zawiązkowych i rzemieślniczych oraz różnych kredytów. Jedynie tylko w dziale kredytów redyskontowych dał się zaznaczyć wzrost o 1.464 tys. zł. Pochodzi to głównie z rozprowadzenia przez komunalne kasy oszczędności kwoty 2,5 milj. zł. przyznanych im przez Bank w formie redyskonta 6 miesięcznych weksli rzemieślniczych z żyrem instytucyj pośredniczących.

W związku ze spadkiem dolara dał się zauważyć w komunalnych kasach oszczędności zwłaszcza na terenie Małopolski poważny odpływ wkładów dolarowych. W swoich stosunkach z temi kasami kładł Bank nacisk na konieczność likwidacji przez nie dwuwalutowości w operacjach.

Specjalne umowy zawarte jeszcze w roku 1931 z szeregiem kas śląskich oraz małopolskich kontynuował Bank w dalszym ciągu. Polegają one na koncentracji w Banku wszystkich transakcyj kas wzamian za co mogą one korzystać ze specjalnych nisko oprocentowanych kredytów redyskontowych, lokacyjnych i lombardowych.

Ilość korespondentów, jakich Bank posiada pomiędzy komunalnymi kasami oszczędności, wzrosła w ciągu roku 1933 do 296. Z funkcyj swoich w tym charakterze wywiązują się kasy w sposób zadawalający. Ilość lustracyj przeprowadzonych przez Bank wyniosła 149, z czego 61 w komunalnych kasach oszczędności i 88 w spółdzielniach. W porównaniu z rokiem poprzednim oznacza to wzrost o 53 lustracje.

W dziale kredytów dla spółdzielni kredytowych i spóżywców, rozwój działalności Banku objął nietylko wszystkie rodzaje pożyczek, lecz również ilość finansowanych spółdzielni. Bank uwzględniał jedynie potrzeby spółdzielni zrzeszonych w następujących związkach rewizyjnych:

- 1) w Związku Spółdzielni Polskich w Warszawie,
- 2) w Związku Spółdzielni Zarobkowych i Gospodarczych w Poznaniu,
- 3) w Związku Stowarzyszeń Zarobkowych i Gospodarczych we Lwowie.
- 4) w Związku Żydowskich Towarzystw Spółdzielczych w Polsce w Warszawie,
- 5) w Powszechnym Związku na własnej pomocy opartych Spółdzielni we Lwowie,
- 6) w Związku Spółdzielni Spóżywców R. P. w Warszawie.

Spółdzielnie należące do dwóch ostatnich związków nie korzystają z kredytów w Banku bezpośrednio, lecz przez swoje Centrale.

Wysokość kredytów udzielonych przez Bank spółdzielniom kredytowym i spóżywców podaje poniższa tablica:

Rodzaje kredytów	31. XII. 1932 r.			31. XII. 1933 r.		
	Ilość spółdziel.	Kredyty w tys. zł.		Ilość spółdziel.	Kredyty w tys. zł.	
		przyznane	wykorzystane		przyznane	wykorzystane
Redyskonto weksli . . .	253	13.830	9.005	281	14.261	9.481
Pożyczki terminowe . . .	19	178	166	18	574	564
Rachunki bieżące . . .	16	1.734	1.619	77	2.122	2.055
R a z e m . . .	—	15.742	10.790	—	16.957	12.100

Na wzrost kredytów redyskontowych wpłynęły głównie kredyty sanacyjne przyznawane w formie 3 letnich pożyczek. Dotychczas akcją tą objęte zostało 17 spółdzielni kredytowych z Zachodnich Kresów na ogólną sumę 1.190 tys. zł. Kredyty te jednakże nie zostały wyczerpane w całości. Pozatem wykazany w ciągu 1933 roku wzrost kredytów dla spółdzielni objął rachunki bieżące na sumę 436 tys. zł. oraz pożyczki terminowe na kwotę 398 tys. zł. Ogólna suma kredytów udzielonych przez Bank wszelkiego rodzaju spółdzielniom łącznie z rolniczo-handlowymi oraz budowlano-mieszkaniowymi wyniosła w końcu 1933 roku 177,9 milj. zł.

Uwzględniając podział terytorjalny, kredyty dla komunalnych kas oszczędności i spółdzielni według ich stanu wykorzystania na koniec 1932 i 1933 roku podaje poniższe zestawienie:

Województwa	Komun. Kasy Oszczędn.		Spółdzielnie	
	31. XII. 1932 r.	31. XII. 1933 r.	31. XII. 1932 r.	31. XII. 1933 r.
	Centralne	2.496	2.283	3.998
Wschodnie	955	964	308	452
Zachodnie	10.120	8.089	2.081	2.584
Południowe	6.489	7.058	4.403	4.277
R a z e m	20.060	18.394	10.790	12.100

Z powyższej tablicy wynika, że spadek kredytów w komunalnych kasach oszczędności objął województwa Zachodnie i Centralne. Natomiast w dziale kredytów dla spółdzielni należy zanotować wzrost we wszystkich grupach województw z wyjątkiem południowych.

f) Kredyty dla gospodarstwa prywatnego.

Rolnictwo. — Udział rolnictwa w ogólnej sumie kredytów Banku jest stosunkowo niewielki. Z ogólnej kwoty 1.861 milj. zł. kredytów Banku przypada bowiem na kredyty rolnicze 200 milj. zł., w porównaniu z 211 milj. zł. w roku poprzednim. Udział rolnictwa w kredytach Banku zmniejszył się z 11,34% w 1932 r. na 10,75% w roku sprawozdawczym. Spadły przytem wszystkie rodzaje kredytów, jak to wynika z następującego zestawienia:

	31.XII.1932	31.XII.1933	Zmiany
	w m i l j o n a c h z ł.		
Rolnictwo	53,4	51,9	— 1,4
Spółdzielnie rolnicze	49,0	39,8	— 9,2
Handel rolny	7,4	7,4	—
Razem kredyty gotówkowe	109,8	99,1	—10,6
Pożyczki emisyjne	62,4	61,6	— 0,8
Kredyty gotówkowe dla przemysłu spożywczego	38,8	39,2	+ 0,4
	211,0	199,9	—11,1

Największy spadek, jaki wykazuje pozycja spółdzielni rolniczych, stoi w związku z ogłoszeniem upadłości Kooperacji Rolnej w marcu 1933 spowodu niedojścia do skutku układu sądowego z wierzycielami tej instytucji, pozostającej pod nadzorem sądowym od 1932 r. Przed ogłoszeniem upadłości Kooprolnej przejął Bank Gospodarstwa Krajowego za zgodą Sądu zadłużenia syndykatów w Kooprolnej na sumę 24,5 milj. zł., odpisując równocześnie 7,4 milj. zł. na mocy zezwolenia Ministra Skarbu, na który to cel zużył Bank część odpowiadającej tym kredytom lokaty Skarbu Państwa.

Z nowych kredytów rolniczych uruchomił Bank w roku sprawozdawczym — wzorem lat ubiegłych — jedynie kredyt na rejestrowy zastaw zboża w wysokości 5,5 milj. zł. dla ziemian województw centralnych i Wołynia. Kwota ta została prawie w całości zużyta.

Z ogólnej sumy kredytów rolnych przypada na t. zw. kredyty zbiorowe 26,8 milj. zł., na co się składają głównie różnego rodzaju kredyty żniwne i siewne, udzielone w latach ubiegłych i później skomasowane, w wysokości 18 milj. zł., następnie kredyty nawozowe rozproszone za pośrednictwem Kooprolnej na sumę 3,3 milj. zł., resztki kredytów ziemiańskich klęskowych na 0,3 milj. zł. oraz kredyty na rejestrowy zastaw zboża w wysokości 5,2 milj. zł. Kredyty rolnicze zbiorowe wynosiły w końcu roku poprzedniego 32,2 milj. zł., co oznacza spadek o 5,4 milj. zł.

Poza zwykłymi ulgami udzielanymi w formie prolongat zwrócił Bank w roku sprawozdawczym specjalną uwagę na jaknajdalej idące usprawnienie akcji wynikającej z ustawy o Banku Akceptacyjnym. Poinformował więc Bank przedewszystkiem wszystkich dłużników, w możliwie krótkiej i jasnej formie, zarówno o prawach z tej ustawy im przysługujących jak i obowiązkach z niej wynikających. Akcję tę przeprowadził Bank tak bezpośrednio w listach skierowanych wprost do dłużników, jak i za pośrednictwem centralnych instytucji ziemiańskich i ich oddziałów. Jednocześnie Bank zalecał, aby instytucje te zwróciły się z apelem do urzędów skarbowych i komunalnych o ułatwienie dłużnikom uzyskiwania wymaganych w trybie postępowania Banku Akceptacyjnego zaświadczeń.

Uważając, że intencją ustawy o Banku Akceptacyjnym jest okazanie dłużnikom rolnym jaknajbardziej istotnej pomocy, uznał Bank za możliwe przeprowadzenie układów indywidualnych w tych nawet wypadkach, gdy ze względu na nadmierne zadłużenie poszczególnych dłużników należności od nich przypadające nie podlegają konwersji w trybie Banku Akceptacyjnego.

Układy te opiewają zasadniczo na okresy trzyletnie z możliwością ewentualnych dalszych prolongat — z wymogami umiarkowanych spłat (w pierwszym i drugim roku po 10% kapitału) — i przy oprocentowaniu możliwie niskim, choć ze względu na brak w tych wypadkach pomocy Skarbu Państwa, nieco wyższem od ustalonego przez Bank Akceptacyjny.

Aby okazać pomoc dłużnikom nawet wyjątkowo słabym, których zadłużenie hipoteczne przekracza łącznie z należnościami uprzywilejowanymi 75% wartości szacunku nieruchomości, Bank skłonny jest także przystępować do układu indywidualnego z dłużnikami, dając im takie same warunki, jakie przewidziane są przez Bank Akceptacyjny przy zastosowaniu jedno-względnie dwuletniej karencji i stopy odsetkowej w wysokości 7½% rocznie.

Jeśli chodzi o wyniki zapoczątkowanej akcji to uznać należy, że przedstawiają się one zupełnie zadawalająco. Do końca bowiem roku ubiegłego zawarł Bank układy konwersyjne z 91 dłużnikami na ogólną sumę prawie 3 milj. zł. Dalszą akcją w tym kierunku prowadzi Bank w bieżącym roku. Należy przypuszczać, że po usunięciu różnych trudności technicznych i po przeprowadzeniu wymaganych ustawa formalności postęp tej akcji będzie znacznie szybszy i szerszy aniżeli to dotychczas mogło mieć miejsce.

Przemysł. Zadłużenie przemysłu prywatnego w Banku Gospodarstwa Krajowego utrzymało się na poziomie 119,3 milj. zł., t. j. zaledwie o 0,1 milj. zł. mniejszym niż w roku poprzednim. Pomiędzy poszczególnymi gałęziami przemysłu nastąpiły tylko nieznaczne przesunięcia. Należałoby tutaj wymienić spadek zadłużenia przemysłu hutniczego o 1,2 milj. zł. oraz drzewnego o 0,8 milj. przy równoczesnym wzroście zadłużenia przemysłu ceramicznego o 1,4 milj. zł. oraz włókienniczego o 1 milj. zł.

Ogólne zadłużenie przemysłu w Banku Gospodarstwa Krajowego nie uległo również żadnym zmianom, wynosząc zarówno na koniec 1932 jak i w roku sprawozdawczym około 380 milj. zł. Nastąpiły tylko pewne drobne przesunięcia pomiędzy poszczególnymi rodzajami kredytów. I tak pożyczki w obligacjach bankowych dla przemysłu zmalały skutkiem ich amortyzacji z 24,3 na 23 milj. zł. Pożyczki gotówkowe dla przemysłu prywatnego pozostały prawie bez żadnej zmiany. Pożyczki w obligacjach komunalnych dla przedsiębiorstw samorządowych przyjęto w powyższym obliczeniu w tej samej co w ubiegłym roku wysokości 153,3 milj. zł. Kredyty dla przedsiębiorstw przemysłowych należących do koncernu Banku również spadły, co zostało jednak prawie w całości wyrównane wzrostem pożyczek dla przedsiębiorstw przemysłowych państwowych.

Jeżeli chodzi o pozostałe gałęzie gospodarstwa prywatnego, to kredyty dla handlu towarowego innego niż rolny zmniejszyły się z 5,3 milj. zł. do 4,9 milj. zł. Kredyty dla komunikacji i transportu spadły o 0,9 milj. zł. do 2,3 milj. zł. Banki prywatne natomiast i inne instytucje finansowe otrzymały dalszą pomoc finansową ze strony Skarbu Państwa za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego. Zadłużenie ich zwiększyło się z 66,4 milj. zł. do 68,3 milj. zł. z czego przeszło 60 milj. zł. przypada na kredyty figurujące w dziale operacyj z Skarbem Państwa.

C) GWARANCJE I AKCEPTACJE

W roku 1933 dał się zauważyć ożywiony ruch w dziedzinie kredytów rebusowych i akceptacyjnych. W związku z tem wzrosły pozycje wierzycieli i dłużników za akceptacje o 1,9 milj. zł. do 7,7 milj. zł. Podobnie i ilość udzielonych przez Bank gwarancyj zwiększyła się z 7,4 milj. zł. do 11,2 milj. zł. Z tej formy pomocy finansowej Banku korzystają prawie wyłącznie instytucje oraz przedsiębiorstwa państwowe i koncernowe jak też i samorządy. Gwarancje i akceptacje dla pierwszej grupy wzrosły o 5,2 milj. do 19,7 milj. zł., dla samorządów zaś o 1 milj. zł. Z pozostałych grup gospodarczych z poważnej sumy korzysta tylko przemysł, a mianowicie 1 milj. zł. w porównaniu z 1,6 milj. zł. roku poprzedniego.

3. SPRAWY ADMINISTRACYJNO-ORGANIZACYJNE

Zmiany osobowe w Radzie Nadzorczej. W roku sprawozdawczym ustąpili z Rady Nadzorczej następujący członkowie: p. Inż. Antoni Olszewski, b. Minister Przemysłu i Handlu w związku z upływem kadencji oraz p. Dr. Adam Rose, Dyrektor Departamentu Ekonomicznego Ministerstwa Rolnictwa—wobec złożonej rezygnacji. Na miejsca opróżnione przez powyżej wymienionych oraz nieobsadzone w r. 1932 mianowani zostali członkami Rady Nadzorczej: p. Wacław Jędrzejewicz, b. Wiceminister Skarbu, obecnie Minister W. R. i O. P., p. Inż. Karol Kasiński, Wiceminister Rolnictwa, p. Inż. Eugenjusz Kwiatkowski, b. Minister Przemysłu i Handlu, Naczelny Dyrektor Zjednoczonych Fabryk Związków Azotowych, oraz p. Kazimierz Rożnowski, b. Wiceminister Skarbu, Prezes Izby Ubezpieczeń Społecznych.

Zmiany osobowe w Zarządzie. W okresie sprawozdawczym przeszedł na emeryturę Zast. Naczelnego Dyrektora p. Wacław Konderski.

Ilość personelu stale zatrudnionego w Banku zmniejszyła się w ciągu roku z 1.276 osób na 1.255 w końcu 1933 r. Zmniejszeniu uległa głównie liczba urzędników, których stan w końcu 1932 r. wynosił 973, w końcu zaś roku sprawozdawczego 958. Przyczyną tego zmniejszenia była przeprowadzona pod koniec roku sprawozdawczego redukcja mężatek. Stan służby uległ nieznacznej zmianie z 281 osób w końcu 1932 r. na 279. Poza powyżej wymienionymi grupami pracowników zatrudniał Bank w końcu 1933 r. dietarjuszów w liczbie 75 (w końcu 1932 r. 62), rekrutujących się z pośród bezrobotnych.

Oddziały Banku i działalność Inspektoratu. Bank Gospodarstwa Krajowego posiadał—tak jak i w latach poprzednich—19 Oddziałów prowincjonalnych, z których 14 załatwiała na miejscu sprawy związane z rozdziałem kredytów budowlanych. W roku sprawozdawczym otworzony został referat budowlany w Oddziale w Białymstoku. Kredyty długoterminowe, poza Centralą, były w bezpośredniej administracji w czterech Oddziałach Banku.

W związku ze zmianami na rynku pieniężnym Władze Banku uznały za możliwe rozszerzyć dotychczasowe kompetencje Kierowników Oddziałów, wskutek czego obsługa kredytowa, zwłaszcza w dziale dyskonta, zyskała na sprawności.

Inspektorat w dalszym ciągu przywiązywał dużą wagę do lustracji szczegółowych. Badany był stan majątku bankowego, administrowanego przez Oddziały, sprawdzano wykonywanie aktualnych zarządzeń Władz Banku, nadto specjalną uwagę zwracano na przebieg akcji windykacyjnej zamrożonych należności Banku. Równocześnie brana była pod uwagę strona organizacyjna oraz technika bankowa rewidowanych Oddziałów.

4. KOMISJA REWIZYJNA.

Powołana przez Ministra Skarbu Komisja Rewizyjna, jako statutowy organ nadzoru nad działalnością Banku, przeprowadziła—oprócz szczegółowego zbadania bilansu i rachunku strat i zysków za rok 1933, połączonego z rewizją poszczególnych działów pracy Centrali Banku—dokładną kontrolę działalności oddziałów w Białymstoku, Łodzi, Łucku, Radomiu, i Równem.

III.

OBJAŚNIENIA DO BILANSU ZA ROK 1933.

Ogólny obrót Banku Gospodarstwa Krajowego po jednej stronie księgi głównej, bez in-kasa i gwarancyj, wyniósł w ciągu 1933 roku 15.301.712 tys., zł. łącznie zaś z temi rachun-kami 15.645.206 tys. zł. W porównaniu z rokiem 1932 obrót Banku wykazuje dość znaczny wzrost, wynoszący 2.257 milionów zł. Z ogólnej sumy obrotu w roku 1933 na ważniejsze rachunki przypada:

	W i n i e n	M a
Kasa i sumy do dyspozycji	4.404.754 tys. zł.	4.403.639 tys. zł.
Waluty zagraniczne	61.419 „	64.351 „
Weksle zdyskontowane	479.380 „	484.356 „
Pożyczki terminowe	25.029 „	26.925 „
Dłużnicy w r-kach bieżących	363.206 „	380.719 „
Banki „loro” i „nostro” (kraj. i zagr.)	1.166.489 „	1.175.836 „
Rachunki czekowe	2.087.378 „	2.083.868 „
Rachunki walutowe	93.280 „	91.047 „
Wkładki oszczędnościowe	61.975 „	63.965 „
R-ki bieżące kom. kas oszczędności	153.844 „	154.517 „
Wkłady terminowe	209.008 „	178.988 „
Redyskonto weksli	290.690 „	271.299 „

Bank Gospodarstwa Krajowego zamknął rok 1933 **sumą bilansową** w wysokości zł. 2.166.633.629,42 (łącznie z inkasem i gwarancjami). Suma ta rozwijała się w latach 1924—1933 w sposób następujący:

R o k	Suma bilansowa	wskaznik wzrostu (1924 = 100)
1924	283.359.067,74	100
1925	773.942.219,60	273
1926	920.159.796,19	325
1927	1.425.215.415,23	503
1928	1.715.360.386,48	605
1929	1.830.839.331,48	646
1930	2.151.261.194,73	759
1931	2.183.365.642,07	771
1932	2.160.495.781,91	763
1933	2.166.633.629,42	765

Zestawienie powyższe wskazuje, że suma bilansowa, która w roku 1932 uległa po raz pierwszy od czasu istnienia Banku nieznacznemu zmniejszeniu, wykazuje w roku 1933 dalszy wzrost.

D Z I A Ł H A N D L O W Y.

S T A N B I E R N Y.

Poz. 1—3. Kapitał zakładowy i rezerwy:

	31.XII. 1932 r.	31.XII. 1933 r.	Zmiany
a) kapitał zakładowy	zł. 150.000.000.—	zł. 150.000.000.—	—
b) fundusz rezerwowy	,, 16.790.283,46	,, 17.359.505,80	+569 tys.
c) rezerwa walor. dla poź. hip. b. P.B.O. i b. Z. K. M. M.	,, 2.201.989,70	,, 2.186.009,67	— 16 ,,
d) rezerwa walor. dla wkładek oszczędn. ,,	158.032,87	,, 134.367,18	— 23 ,,
e) rezerwa ogólna	,, 28.793.443,05	,, 28.793.443,05	—
Razem	zł. 197.943.749,08	zł. 198.473.325,70	+530 tys.

Kapitał zakładowy Banku oraz rezerwa ogólna pozostały niezmiennione. Fundusz rezerwowy zwiększył się o 569 tys. zł. z powodu dopisania 20% czystego zysku za rok 1932 zgodnie z art. 13 rozp. Prez. R. P. z 3.XII. 1930 r. w sprawie Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz. U. R. P. Nr. 86 poz. 666). Pozostałe dwie rezerwy zmalały nieznacznie z powodu dalszych odpisów pożyczek hipotecznych, zwaloryzowanych na zbyt drobne kwoty, żeby ich ściąganie w drodze sądowej — w razie zalegania ze spłatą ze strony dłużnika — mogło się Bankowi opłacać.

Kwoty powyżej podane nie obejmują poważnej rezerwy dla papierów wartościowych własnej emisji, figurującej w poz. 17 stanu biernego bilansu i omówionej oddzielnie.

Poz. 4—6. Wkłady à vista, terminowe i różne salda kredytowe:

	31.XII. 1932 r.	%	31.XII. 1933 r.	%	Zmiany
Ogółem	zł. 261.108.530,17	100,0	zł. 236.782.918,95	100,0	—24.326 tys.
R-ki czekowe	,, 96.795.931,51	37,1	,, 94.028.838,22	39,7	— 2.767 ,,
R-ki walutowe	,, 5.173.420,64	2,0	,, 2.940.505,18	1,2	— 2.233 ,,
Wkładki oszczędnościowe	,, 53.030.576,80	20,3	,, 55.020.877,81	23,2	+ 1.990 ,,
R-ki bieżące K. K. O.	,, 3.737.005,26	1,4	,, 4.390.300.—	1,9	+ 653 ,,
Wkłady à vista ogółem	,, 158.736.934,21	60,8	,, 156.380.521,21	66,0	— 2.357 ,,
Lokaty term. w wal. kraj.	,, 62.068.075,07	23,8	,, 58.554.328,06	24,7	— 3.514 ,,
Lokaty term. w wal. obcej	,, 35.085.338,48	13,4	,, 8.579.027,26	3,7	—26.506 ,,
Wkłady terminowe ogółem	,, 97.153.413,55	37,2	,, 67.133.355,32	28,4	—30.020 ,,
Różne salda kredytowe ogółem ,,	5.218.182,41	2,0	,, 13.269.042,42	5,6	+ 8.051 ,,

Zmiany, jakie miały miejsce w stanie wkładów Banku w roku 1933 omówione zostały szczegółowo w drugiej części niniejszego sprawozdania.

Wymagalność wkładów terminowych według stanu z dnia 31.XII. 1933 roku obrazuje następujące zestawienie:

	Sumy w tys. zł.	%
Wkłady płatne w ciągu 1-go miesiąca	24.778	36,9
„ „ „ 2-go „	6.082	9,1
„ „ „ 3-go „	9.836	14,6
„ „ „ 4, 5 i 6 „	21.258	31,7
„ „ po 6 miesiącach	5.179	7,7
Wkłady terminowe ogółem	67.133	100,0

Poz. 7. Redyskonto weksli:

	31. XII. 1932 r.	31. XII. 1933 r.	Zmiany
Ogółem	zł. 79.094.249,13	zł. 59.702.870,69	—19.392 tys.
z tego: a) w walucie krajowej	„ 61.573.633,29	„ 48.107.965,56	—13.466 „
b) w walucie obcej	„ 17.520.615,84	„ 11.594.905,13	— 5.926 „

Platność weksli zredyskontowanych przedstawiała się w następujący sposób:

	Sumy w tys. zł.	%
Weksle płatne: w ciągu 1-go miesiąca	24.567	41,1
„ 2-go „	18.854	31,6
„ 3-go „	13.976	23,4
„ 4, 5 i 6 „	2.306	3,9
Ogółem	59.703	100,0

Stosunek procentowy redyskonta weksli portfelowych do portfela wekslowego przedstawia się na ultimo poszczególnych miesięcy 1933 roku w sposób następujący:

31. XII. 1932 r.	57,2%
31. I. 1933 r.	47,2%
28. II. „	39,2%
31. III. „	36,4%
30. IV. „	37,9%
31. V. „	49,0%
30. VI. „	43,3%
31. VII. „	43,8%
31. VIII. „	43,2%
30. IX. „	51,7%
31. X. „	51,9%
30. XI. „	50,8%
31. XII. „	44,1%

Poz. 8 i 9. Banki „loro“ i „nostro“:

	31. XII. 1932 r.	31. XII. 1933 r.	Zmiany
Ogółem	zł. 40.679.596,02	zł. 47.823.537,77	+ 7.144 tys.
z tego przypadło: na banki krajowe	„ 33.308.005,84	„ 44.291.119,55	+10.983 „
na banki zagraniczne	„ 7.371.590,18	„ 3.532.418,22	— 3.839 „

Z ogólnego stanu rachunków banków wynoszącego w dniu 31. XII. 1933 roku 47.824 tys. zł. przypadało na:

rachunki à vista	28.307 tys. zł. t. j.	59,2%
„ terminowe	19.517 „ „ „	40,8%

Wszystkie rachunki terminowe banków były płatne w ciągu pierwszego miesiąca.

Poz. 10. Przekazy na Bank zł. 910.962,07 w dniu 31. XII. 1933 r. stanowią kwoty zlecone Bankowi do wypłaty i jeszcze nie podjęte przez klientów.

Poz. 11. Wierzyciele hipoteczni zł. 32.586,42 (w dniu 31. XII. 1933 roku) są to długi ciężące na nieruchomościach będących własnością Banku. Na r-ku tym nie było w ciągu roku sprawozdawczego żadnej zmiany.

Poz. 12. Sumy przechodnie wzrosły w porównaniu z końcem roku 1932 o 5.127 tys. zł. do wysokości zł. 37.169.994,02. W sumie tej mieszczą się zwykle pozycje przejściowe i rozliczenia międzyokresowe.

Poz. 13. Odsetki na rok 1934 pobrane w ciągu roku sprawozdawczego wynoszą w dniu 31. XII. 1933 roku zł. 1.662.050,65.

Poz. 14 i 15. Saldo działu emisyjnego i saldo działu operacji ze Skarbem Państwa pokrywają się z pozycjami 25 i 28 stanu czynnego. Są to pozycje regulacyjne, zamykające poszczególne działy bilansu Banku.

Poz. 16. Czysty zysk za rok 1933 wynosi zł. 2.565.538,90 wykazując w porównaniu z rokiem 1932 zmniejszenie o 281 tys. zł.

Zysk ten został zgodnie z art. 13 rozp. Prez. R. P. z 3. XII. 1930 r. w sprawie Banku Gospodarstwa Krajowego Dz. U. R. P. Nr. 86 poz. 666 podzielony w następujący sposób:

1) 35% na specjalną rezerwę dla papierów proc. własnej emisji	zł.	897.938,62
2) 20% na fundusz rezerwowy	„	513.107,77
3) 10% na różne cele przewidziane w statucie	„	256.553,89
4) 35% t. j. reszta czystego zysku do rozporządzenia Rządu, jako udział Skarbu Państwa w zysku Banku	„	897.938,62
Razem . . .		zł. 2.565.538,90

S T A N C Z Y N N Y.

Poz. 1 — 3. Kasa i sumy do dyspozycji na rachunku żyrowym w Banku Polskim i rachunku czekowym w P. K. O., bony skarbowe oraz waluty zagraniczne wynoszą w dniu 31. XII. 1933 roku zł. 49.177.259,89 w porównaniu ze zł. 50.995.377,23 z końcem roku poprzedniego. Zasoby gotówkowe wykazały więc w porównaniu z końcem roku 1932 zmniejszenie o sumę 1.818 tys. zł. W stosunku do ogólnej sumy wkładów stanowią zasoby kasowe 20,8%, w stosunku zaś do sumy wkładów à vista i różnych sald kredytowych 29,0%.

Poz. 4. Papiery procentowe zmniejszyły się w ciągu roku 1933 o 7.643 tys. zł. do kwoty zł. 21.604.524,84.

Na portfel papierów procentowych składają się papiery państwowe w wysokości 5.272 tys. zł. oraz inne papiery na 16.333 tys. zł. Z pomiędzy papierów państwowych największą pozycję stanowi 10% pożyczka kolejowa, z innych zaś papierów przypada najwyższa suma na 4¹/₂% listy zast. P. B. R., poza którymi posiada B. G. K. pewne partje listów zastawnych towarzystw kredytowych ziemskich.

Poz. 5. Papiery procentowe własnej emisji znajdujące się w portfelu Banku, zmniejszyły się w porównaniu z końcem 1932 r. o 2.978 tys. zł. do kwoty zł. 48.695.738,68.

Poz. 6. Udziały w przedsiębiorstwach konsorcjalnych i akcje znajdujące się w portfelu Banku zwiększyły się w ciągu 1933 roku o 1.411 tys. zł. do sumy zł. 34.227.593,79. Wzrost ten przypada w całości na akcje Banku Akceptacyjnego, w którego utworzeniu Bank wziął udział.

Na portfel udziałów i akcji składają się akcje Tow. Eksploatacji Soli Potasowych, trzech przedsiębiorstw położonych na terenie w. m. Gdańska, Banku Polskiego oraz wspomnianego już Banku Akceptacyjnego. Poza tem w portfelu Banku znajdują się akcje i udziały w kilkunastu przedsiębiorstwach koncernowych — między innymi w Starachowickich Zakładach Górniczo-Hutniczych i Stowarzyszeniu Mechaników Polskich z Ameryki — oraz pozostałości papierów dywidendowych z lat poprzednich, z których każdy rodzaj figuruje w bilansie z wartością ewidencyjną jednego złotego.

Poz. 8—11. Kredyty krótkoterminowe wykazują w ciągu roku 1933 następujące zmiany:

	31.XII.1932 r.	31.XII.1933 r.	Zmiany
a) weksle zdyskontowane	zł. 131.204.895,37	zł. 126.228.748,80	— 4.976 tys.
b) „ protestowane	„ 4.340.717,84	„ 3.469.892,92	— 871 „
c) pożyczki terminowe i lokaty w K.K.O.	„ 24.442.479,63	„ 22.546.362,74	— 1.896 „
d) dłużnicy w r-kach bieżących	„ 125.472.359,72	„ 117.098.371,68	— 8.374 „
Razem	zł. 285.460.452,56	zł. 269.343.376,14	— 16.117 tys.

Zmiany, jakie miały miejsce w ciągu roku 1933 na poszczególnych rachunkach kredytów krótkoterminowych, omówione są szczegółowo w części II-iej niniejszego sprawozdania.

Płynność portfela wekslowego przedstawiała się w dniu 31.XII. 1933 r. następująco:

weksle płatne:	ilość sztuk	%	sumy w tys. zł.	%
w ciągu 1-go miesiąca	41.593	45,0	39.782	31,5
„ 2-go „	27.008	29,2	26.364	20,9
„ 3-go „	19.779	21,4	28.422	22,5
„ 4, 5 i 6 „	4.053	4,4	31.658	25,1
po sześciu miesiącach	2	—	3	—
Ogółem	92.435	100,0	126.229	100,0

W ciągu roku 1933 zdyskontowano weksli ogółem 418.959 sztuk na sumę 439.116 tys. zł. Podział tych weksli według terminów obiegu od dnia wystawienia do dnia płatności podaje poniższe zestawienie:

Terminy obiegu:	ilość sztuk	%	sumy weksli w tys. zł.	%
do 30 dni	9.416	2,3	6.099	1,4
„ 60 „	63.847	15,2	41.188	9,4
„ 90 „	278.641	66,5	221.288	50,4
„ 180 „	62.836	15,0	129.072	29,4
„ 360 „	3.798	0,9	41.353	9,4
powyżej 360 dni	421	0,1	116	—
Ogółem	418.959	100,0	439.116	100,0

Weksle o dłuższych terminach obiegu pochodzą głównie z transakcyj rolniczych.

Podział weksli zdyskontowanych w ciągu roku 1933 według wysokości kwot wekslowych przedstawia się następująco:

Wysokość odcinków:	ilość sztuk	%
poniżej 100 zł.	69.068	16,5
od 101 do 200 zł.	91.472	21,8
„ 201 „ 500 „	108.319	25,9
„ 501 „ 1.000 „	76.847	18,3
„ 1.001 „ 2.000 „	34.387	8,2
„ 2.001 „ 5.000 „	23.352	5,6
„ 5.001 „ 10.000 „	10.434	2,5
powyżej 10.000 zł.	5.080	1,2
Ogółem	418.959	100,0

Przeciętna wysokość odcinka wyniosła niewiele ponad 1.000. zł. Z zestawienia powyższego wynika jednak, że w portfelu Banku znajdują się przeważnie odcinki bardzo niskie, gdyż na weksle powyżej 1.000 zł. przypada zaledwie 17,5% ogólnej ilości sztuk.

Stosunek weksli zaprotestowanych do weksli płatnych przedstawiał się w ciągu poszczególnych miesięcy 1933 roku następująco:

Miesiące 1933 r.	weksle płatne w tys. zł.	weksle za- protest. w tys. zł.	stos. % weksli zaprotest. do płatnych
Styczeń	31.397	1.799	5,73
Luty	33.915	1.317	3,88
Marzec	52.062	1.618	3,11
Kwiecień	40.092	2.110	5,26
Maj	28.805	1.383	4,80
Czerwiec	45.090	2.594	5,75
Lipiec	41.735	2.399	5,75
Sierpień	32.757	965	2,95
Wrzesień	35.106	845	2,41
Październik	37.015	1.447	3,90
Listopad	28.731	942	3,28
Grudzień	46.457	1.055	2,27

Płynność pożyczek terminowych w dniu 31. XII. 1933 roku podaje poniższe zestawienie:

pożyczki płatne:	suma w tys. zł.	%
w ciągu 1-go miesiąca	9.907	44,0
„ 2-go „	4.215	18,7
„ 3-go „	2.324	10,3
„ 4, 5 i 6 mies.	2.959	13,1
powyżej 6 miesięcy	3.141	13,9
Ogółem	22.546	100,0

Poz. 12 i 13. Banki „loro“ i „nostro“:

	31. XII. 1932 r.	31. XII. 1933 r.	Zmiany
a) krajowe	zł. 509.510,34	zł. 334.393,08	— 175 tys.
b) zagraniczne	„ 7.657.347,69	„ 5.629.325,74	— 2.028 „
Razem	zł. 8.166.858,03	zł. 5.963.718,82	— 2.203 tys.

Poz. 14. Pożyczki komunalne wzrosły o 2.436 tys. zł. do wysokości zł. 65.052.548,41. W pozycji tej mieszczą się w głównej mierze średnioterminowe kredyty dla samorządów. Część z nich w wysokości 14.744 tys. zł. została skonwertowana na pożyczki emisyjne w gotówce, stanowiąc w ten sposób gotową podstawę dla przyszłych emisji Banku. Pozostała część w wysokości 50.308 tys. zł. jest również w przeważającej ilości wypadków przeznaczona do analogicznej konwersji.

Poz. 15. Pożyczki budowlane z funduszków własnych Banku spadły o 3.438 tys. zł. do kwoty zł. 12.943.680,30, głównie z powodu przejścia ich przez Państwowy Fundusz Budowlany. Pożyczki te są konwertowane na pożyczki emisyjne i korzystają wtedy na równi z pożyczkami z P. F. B. ze świadczeń Państw. Funduszu Rozbudowy Miast. Przejściowo ze względu na zawieszenie działalności emisyjnej Banku zamieniane są na pożyczki emisyjne w gotówce, figurujące w poz. 16 c.

Poz. 16. Pożyczki długoterminowe:

	31. XII. 1932 r.	31. XII. 1933 r.	Zmiany
a) na pokrycie zaległych odsetek budowl.	zł. 988.233,33	zł. 762.865,93	— 226 tys.
b) zwalor. b. instytucyj sfuzjonowanych	„ 4.381.556,73	„ 4.077.057,13	— 304 „
c) różne kredyty	„ 34.698.105,41	„ 34.039.193,72	— 659 „
Razem	zł. 40.067.895,47	zł. 38.879.116,78	— 1.189 tys.

Kredyty figurujące pod a) są to jak sama nazwa wskazuje skapitalizowane zaległości odsetkowe z pożyczek budowlanych. Pożyczki zwaloryzowane b. instytucyj sfuzjonowanych stanowią wierzytelności przejęte po b. Państw. Banku Odbudowy i b. Zakładzie Kredytowym Miast Małopolskich i są stopniowo likwidowane. Z pośród różnych kredytów największą pozycję stanowi kredyt dla Państwowych Zakładów Inżynierji oraz dla przejętej przez te zakłady firmy „Ursus”. Pozatem mieszczą się w tej pozycji pożyczki emisyjne w gotówce w wys. 1.058 tys. zł., z czego przypada na pożyczki ziemskie 47 tys. zł., miejskie 759 tys. zł., zaś na pożyczki pochodzące z konwersji kredytów budowlanych z funduszków własnych Banku 252 tys. zł.

Poz. 17 i 18. Nieruchomości i ruchomości nie wykazują większych zmian. Spadły one łącznie o 448 tys. zł. do sumy zł. 34.694.081,22 głównie z powodu odpisów amortyzacyjnych.

Poz. 19. Sumy przechodnie wynoszą z końcem roku 1933 zł. 15.649.205,93 t. j. o 1.223 tys. zł. więcej niż w dniu 31.XII.1932 roku. Obejmują one — podobnie jak pozycja 12 stanu biernego — zwykłe pozycje przejściowe oraz rozliczenia międzyokresowe.

D Z I A Ł E M I S Y J N Y.

S T A N B I E R N Y.

Poz. 17. Specjalna rezerwa dla papierów własnej emisji zwiększyła się w ciągu roku 1933 o zł. 1.522.880,11 do wysokości zł. 22.574.134,44. Wzrost ten powstał:

- a) z rozdziału czystego zysku za rok 1932 (35% zgodnie z art. 13 rozp. Prez. R. P. z 3. XII. 1930 r. w sprawie Banku Gospodarstwa Krajowego Dz. U. R. P. Nr. 86 pozycja 666) zł. 996.139,11
- b) z kwot uzyskanych w myśl § 17 statutu Banku z wpisowego, z zysków osiągniętych przez Bank przy skupie listów zastawnych i obligacyj przeznaczonych do umorzenia oraz dochodów z przedawnionych kuponów i wylosowanych listów zastawnych i obligacyj zł. 526.741.—

Podział powyższej rezerwy na poszczególne rodzaje emisji przedstawia się w porównaniu z końcem roku 1932 w sposób następujący:

	31. XII. 1932 r.	31.XII. 1933 r.	Zmiany
a) rezerwa dla listów zastawnych	zł. 5.157.983,51	zł. 5.559.552,62	+ 402 tys.
b) „ „ „ obligacyj komunalnych . . . „	13.724.779,01	„ 14.579.619,49	+ 855 „
c) „ „ „ „ kolejowych . . . „	1.069.867,90	„ 1.132.742,66	+ 63 „
d) „ „ „ „ budowlanych . . . „	219.522,64	„ 257.459,96	+ 38 „
e) „ „ „ „ bankowych . . . „	879.101,27	„ 922.768,21	+ 43 „
f) „ „ „ pożyczek emisyjnych w gotówce „	—	„ 121.991,50	+ 122 „
Razem	zł. 21.051.254,33	zł. 22.574.134,44	+ 1.523 tys.

Poz. 18. Listy zastawne i obligacje b. Polskiego Banku Krajowego zmniejszyły się w ciągu roku 1933 o 910 tys. zł. do sumy zł. 28.275.433,41. W poszczególnych rodzajach emisji miały miejsce następujące zmiany:

	31.XII. 1932 r.	31.XII. 1933 r.	Zmiany
a) listy zastawne	zł. 7.921.019,86	zł. 7.391.411,06	— 530 tys.
b) obligacje komunalne	„ 10.318.146,95	„ 10.057.830,35	— 260 „
c) „ „ „ „ kolejowe	„ 10.945.844,—	„ 10.826.192,—	— 120 „
Razem	zł. 29.185.010,81	zł. 28.275.433,41	— 910 tys.

Papiery powyższe są to zwaloryzowane i przejęte przez Bank Gospodarstwa Krajowego przedwojenne emisje b. Polskiego Banku Krajowego, jednej z instytucji szujonowanych. Ulegają one obecnie stałej i stopniowej likwidacji.

Poz. 19. Listy zastawne i obligacje emitowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego zmniejszyły się w roku sprawozdawczym o 13.699 tys. zł. Wobec wstrzymania przez Bank w roku sprawozdawczym działalności emisyjnej wszystkie rodzaje emisji Banku uległy zmniejszeniu na skutek ich dalszej amortyzacji, jak to wskazuje poniższe zestawienie:

	31. XII. 1932 r.	31. XII. 1933 r.	Zmiany
a) listy zastawne	zł. 284.003.188,—	zł. 281.415.988,—	— 2.587 tys.
b) obligacje komunalne	„ 468.440.306,30	„ 458.809.145,83	— 9.631 „
c) „ budowlane	„ 31.908.300,—	„ 31.708.500,—	— 200 „
d) „ bankowe	„ 24.295.376,—	„ 23.014.614,—	— 1.281 „
Razem	zł. 808.647.170,30	zł. 794.948.247,83	—13.699 tys.

Podział listów zastawnych według rodzajów pożyczek, na podkład których zostały one emitowane, przedstawia się następująco:

	31. XII. 1932 r.	31. XII. 1933 r.
a) na majątki ziemskie	zł. 58.602 tys.	zł. 57.948 tys.
b) na nieruchomości miejskie	„ 45.680 „	„ 45.177 „
c) z konwersji kredytów budowlanych	„ 179.721 „	„ 178.291 „
Razem	zł. 284.003 tys.	zł. 281.416 tys.

Poz. 20. Rachunek wylosowanych listów zastawnych i obligacji w obiegu podaje wartość wylosowanych papierów emisyjnych nieprzedłożonych jeszcze Bankowi do zapłaty. Suma ta wynosiła w dniu 31. XII. 1933 roku zł. 464.031,53, na co składały się:

a) wylosowane listy zastawne	zł. 308.205,58
b) „ „ obligacje komunalne	„ 121.873,95
c) „ „ „ budowlane	„ 100,—
d) „ „ „ kolejowe	„ 33.852,—
Razem	zł. 464.031,53

Poz. 21. Rachunek kuponów zapadłych w obiegu wykazuje w dniu 31. XII. 1933 r. stan zł. 321.656,13. Na sumę tę składają się kupony nieprzedłożone jeszcze Bankowi do zapłaty, a przypadające na następujące papiery:

a) kupony od listów zastawnych	zł. 107.439,26
b) „ „ „ obligacji komunalnych	„ 138.837,22
c) „ „ „ „ kolejowych	„ 74.791,60
d) „ „ „ „ bankowych	„ 588,05
Razem	zł. 321.656,13

Poz. 22. Saldo rachunku funduszu umorzenia listów zastawnych i obligacji wynosi zł. 1.738.989,73. Na rachunku tym figurują zasadniczo pozostałości z części kapitałowej rat pożyczek emisyjnych, opiekujące na kwoty drobniejsze niż wysokość poszczególnych odcinków emitowanych papierów. Powiększają one kwotę przeznaczoną na amortyzację papierów własnej emisji w okresie następnym. Wysoki stan tego rachunku tłumaczy się przypadającą na 31. XII. 1933 r. (termin płatności wylosowanych papierów) niedziela, w związku z czem nie przeniesiono żadnych kwot na rachunek wylosowanych listów zastawnych i obligacji,

ani też nie uskuteczniiono żadnych wypłat. Z funduszu tego na poszczególne rodzaje papierów przypadają następujące kwoty:

a)	fundusz na umorzenie listów zastawnych	zł. 1.516.952,54
b)	„ „ „ obligacyj komunalnych	„ 55.474,39
c)	„ „ „ „ kolejowych	„ 6.547,15
d)	„ „ „ „ budowlanych	„ 159.985,80
e)	„ „ „ „ bankowych	„ 29,85
Razem		zł. 1.738.989,73

Poz. 23. Fundusz na zapłatę kuponów od listów zastawnych i obligacyj wynosi w dniu 31.XII.1933 r. zł. 8.522.787,37. Są to zasadniczo kwoty wpłacone przez pożyczkobiorców w ratach wstępnych z tytułu odsetek płatnych zgóry aż do terminu zapadłości pierwszej raty amortyzacyjnej. Wysoki stan tego rachunku tłumaczy się przypadającą na 31. XII. 1933 r. (termin płatności kuponów od listów zastawnych i obligacyj budowlanych B.G.K.) niedzielą, w związku z czem nie przeniesiono żadnych kwot na rachunek kuponów zapadłych w obiegu, ani też nie uskuteczniiono żadnych wypłat. Rachunek ten dzieli się według poszczególnych rodzajów papierów emisyjnych w następujący sposób:

a)	od listów zastawnych	zł. 7.653.114,78
b)	od obligacyj budowlanych	„ 876.381,—
		zł. 8.529.495,78
c)	od obligacyj komunalnych	„ —6 708,41
Razem		zł. 8.522.787,37

Poz. 24. Rachunek rat przedterminowych wykazuje w dniu 31. XII. 1933 roku stan zł. 648.851,28. Na sumę tę składają się raty wpłacone przed terminem płatności i spłaty ponad plan umorzenia. Przypadają one na następujące rodzaje emisji:

a)	listy zastawne	zł. 607.178,44
b)	obligacje komunalne	„ 6.874,54
c)	„ budowlane	„ 34.798,30
Razem		zł. 648.851,28

Poz. 25. Wpływy na raty bieżące z pożyczek emisyjnych wyodrębniono w ciągu 1933 roku z różnych rachunków emisyjnych. Pozycja ta zmniejszyła się w porównaniu z 31.XII. 1932 roku o 3.769 tys. zł. do zł. 13.445.345,50. Nie pokrywa się ona z całym wpływem w ciągu roku bieżącego i odnosi jedynie do najbliższych zapadłości ratałnych.

Poz. 26. Różne rachunki emisyjne wynoszą w dniu 31.XII. 1933 roku zł. 11.553.200,91. Po wydzieleniu wpływów na raty bieżące z pożyczek emisyjnych ze stanu z dnia 31.XII. 1932 roku, rachunki te wzrosły w ciągu 1933 roku o 5.036 tys. zł. Obejmują one różnego rodzaju rozliczenia związane z płatnością rat pożyczek emisyjnych oraz obsługą papierów procentowych własnej emisji. Cały ich wzrost pochodzi z doksięgowania wszystkich należności Banku z tytułu rat pł. przed 29. X. 1932 r. cieszących się zabezpieczeniem hipotecznym na równi z resztą kapitału dłużnego (rozp. Prez. R. P. z 27.X. 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 94 poz. 810.).

Poz. 20 i 21. Pożyczki emisyjne b. Polskiego Banku Krajowego i pożyczki emisyjne Banku Gospodarstwa Krajowego (jak poz. 18 i 19 stanu biernego).

Poz. 22. Zaległe raty pożyczek emisyjnych wzrosły w ciągu roku 1933 o 7.438 tys. zł. do sumy zł. 37.921.760,18. Z ogólnej sumy rat przypadają na poszczególnego rodzaju pożyczki emisyjne następujące kwoty:

4½% pożyczki w listach zastawnych ziemskich	9.864 tys. zł.	
5½% „ „ „ „ miejskich	„ 3.931	„
5½% „ „ „ „ konwersyjnych	„ 4.190	„
5½% „ „ obligacjach budowlanych	„ 984	„
5½% „ „ „ bankowych	„ 2.988	„
5½% „ „ „ komunalnych złotych i dol. S. III.	„ 15.092	„
<hr/>		
Razem raty pożyczek emisyjnych B. K. G.	37.049 tys. zł.	
Razem raty pożyczek emisyjnych b. Pol. B-ku Krajowego	„ 873	„
<hr/>		
Ogólny stan rat pożyczek emisyjnych	37.922 tys. zł.	

Szczegółowe sprawozdanie o płynności rat i działalności egzekucyjnej podano w części II-ej sprawozdania.

Poz. 24. Różne rachunki emisyjne wynoszą w dniu 31.XII. 1933 r. zł. 10.168.219,35 w porównaniu ze zł. 7.365.676,20 w końcu roku poprzedniego. Posiadają one ten sam charakter co różne rachunki emisyjne w stanie biernym bilansu (poz. 26).

Poz. 25. Saldo w dziale handlowym — patrz poz. 14 stanu biernego.

DZIAŁ OPERACYJNY ZE SKARBEM PAŃSTWA.

S T A N B I E R N Y.

Poz. 27. Lokaty Skarbu Państwa zwiększyły się w roku sprawozdawczym o 48.273 tys. zł. do sumy zł. 531.914.768,27. Dzielą się one na następujące fundusze:

	31.XII.1932 r.	31.XII.1933 r.	Zmiany
a) fundusze budowlane	zł. 287.431.040,93	zł. 316.694.115,77	+ 29.263 tys.
b) „ „ sanacyjne dla banków	„ 32.676.679,23	„ 32.677.172,04	+ 1 „
c) „ „ ex re „Kooprolnej” i in.	„ 41.097.791,97	„ 33.428.782,65	— 7.669 „
d) różne lokaty	„ 122.436.683,31	„ 149.114.697,81	+ 26.678 „
<hr/>			
Razem	zł. 483.642.195,44	zł. 531.914.768,27	+ 48.273 tys.

Wyjaśnienie zmian, jakie nastąpiły na powyższych rachunkach znajduje się w części II-ej niniejszego sprawozdania.

Poz. 28. Rachunki specjalne. Rachunki te są prawie w całości odpowiednikiem poz. 27 stanu czynnego i zmalały w ciągu roku 1933 o 15.437 tys. zł. do zł. 119.329.372,57.

Poz. 26. Kredyty udzielone z lokat Skarbu Państwa uległy w ciągu roku 1933 następującym zmianom:

	31.XII.1932 r.	31.XII.1933 r.	Zmiany
a) kredyty budowlane z P. F. B.	zł. 275.047.409,22	zł. 309.176.231,51	+34.129 tys.
b) „ „ sanacyjne dla banków . . . „	35.892.526,08	„ 34.554.301,97	— 1.338 „
c) kredyty: 1) dla „Kooprolnej” . . . „	36.202.997,54	„ 28.535.636,47	— 7.667 „
2) dla innych „	11.456.263,70	„ 9.556.533,64	— 1 900 „
d) różne kredyty „	122.783.572,79	„ 148.617.531,11	+25.834 „
Razem	zł. 481.382.769,33	zł. 530.440.234,70	+49.058 tys.

Zmiany, jakie nastąpiły w powyższych rachunkach, omówiono szczegółowo w części II-iej niniejszego sprawozdania. Tutaj należałoby dodać że w punkcie a) mieszczą się również kredyty budowlane z P. F. B. skonwertowane na pożyczki emisyjne w gotówce. Wynoszą one w końcu 1933 r. 11.897 tys. zł.

Poz. 27. Rachunki specjalne wynosiły w dniu 31.XII. 1933 r. zł. 120.688.016,57, t. zn. spadły o 16.256 tys. zł. W pozycji tej mieszczą się tranzakcje stojące w związku ze specjalną pomocą dla przemysłu włókienniczego, instytucyj finansowych oraz gwarancje Skarbu Państwa wobec Banku. W stanie biernym odpowiada im poz. 28.

Poz. 28. Saldo w dziale handlowym — patrz poz. 15 stanu biernego.

POZYCJE POZABILANSOWE

Rachunek „Różnych za inkaso” w stanie biernym, względnie „Inkasa” w stanie czynnym, wykazują następujące salda na koniec lat 1932 i 1933:

31.XII.1932 r.	31.XII. 1933 r.
zł. 7.405.602,15	zł. 11.221.944,38

Rachunek „Udzielonych gwarancyj” w stanie biernym, względnie „Dłużników za gwarancje” w stanie czynnym, przedstawia się następująco:

31.XII.1932 r.	31.XII.1933 r.
zł. 14.379.470,17	zł. 17.616.918,81
w tem za poręką Skarbu Państwa . . . „	„ 7.748.100,—
	„ 6.042.050,—

Rachunek „Wierzycieli za akceptacje”, względnie „Dłużników za akceptacje” przedstawia się następująco:

31.XII.1932 r.	31.XII.1933 r.
zł. 5.837.129,58	zł. 7.694.032,45

D E P O Z Y T Y .

	wartość nominalna w różnych walutach		wartość nominalna w różnych walutach
Depozyty w skarbcu	1.194.433.772,36	Różni za depozyty	1.246.000.214,19
Depozyty u różnych	359.274.284,84	Depozyt własny („nostro”)	307.707.843,01
Razem	1.553.708.057,20	Razem	1.553.708.057,20

IV.

BILANS Z DN. 31. XII. 1933 R.

RACHUNEK STRAT I ZYSKÓW ZA R. 1933.

BILANS ORAZ RACHUNEK WYDATKÓW I DOCHODÓW FUNDUSZU EMERYTALNEGO
ZA ROK 1933.

B I L

Banku Gospodar

STAN CZYNNY.

z dnia 31.

	złotych	gr.
DZIAŁ HANDLOWY.		
1. Kasa, Bank Polski i P. K. O.	44.322.679	00
2. Bony skarbowe	4.035.000	00
3. Waluty zagraniczne	819.580	89
4. Papiery procentowe	21.604.524	84
5. Papiery procentowe własnej emisji	48.695.738	68
6. Udziały w przedsiębiorstwach konsorcjalnych i akcje	34.227.593	79
7. Wylosowane papiery wartościowe i płatne kupony	133.070	01
8. Weksle	126.228.748	80
9. Weksle protestowane	3.469.892	92
10. Pożyczki terminowe:		
a) na zastaw papierów wartościowych	251.234,13	
b) „ „ złota i srebra	1.050,00	
c) „ „ weksli	12.363.427,13	
d) „ „ towarów	6.406.019,57	
e) „ „ listów przewozowych	27.599,00	
f) „ „ warrantów	16.700,00	
g) lokaty w Komunalnych Kasach Oszczędności	3.480.332,91	
	22.546.362	74
11. Dłużnicy w rachunkach bieżących	117.098.371	68
12. Banki „Loro“:		
a) krajowe	248.857,79	
b) zagraniczne	84.068,68	
	332.926	47
13. Banki „Nostro“:		
a) krajowe	85.535,29	
b) zagraniczne	5.545.257,06	
	5.630.792	35
14. Pożyczki komunalne	65.052.548	41
15. Pożyczki budowlane z funduszków własnych	12.943.680	30
16. Pożyczki długoterminowe:		
a) na pokrycie zaległych odsetek budowlanych	762.865,93	
b) zwaloryzowane b. instytucyj sfuzjonowanych	4.077.057,13	
c) różne	34.039.193,72	
	38.879.116	78
17. Nieruchomości	33.406.047	28
18. Ruchomości	1.288.033	94
19. Sumy przechodnie	15.649.205	93
do przeniesienia	596.363.914	81

A N S

stwa Krajowego

XII. 1933 r.

STAN BIERNY.

	złotych	gr.
DZIAŁ HANDLOWY.		
1. Kapitał zakładowy	150.000.000	00
2. Fundusz rezerwowy	17.359.505	80
3. Inne rezerwy:		
a) waloryzacyjne dla pożyczek hipotecznych	2.186.009,67	
b) „ „ „ wkładek oszczędności	* 134.367,18	
c) rezerwa ogólna	28.793.443,05	
	31.113.819	90
4. Wkłady à vista:		
a) rachunki czekowe	94.028.838,22	
b) „ „ walutowe	2.940.505,18	
c) wkładki oszczędnościowe	55.020.877,81	
d) rachunki bieżące Kom. Kas Oszczędności	4.390.300,00	
	156.380.521	21
5. Wkłady terminowe	67.133.355	32
6. Różne salda kredytowe	13.269.042	42
7. Redyskonto weksli	59.702.870	69
8. Banki „Loro“:		
a) krajowe	24.706.025,55	
b) zagraniczne	3.490.356,89	
	28.196.382	44
9. Banki „Nostro“:		
a) krajowe	19.585.094,00	
b) zagraniczne	42.061,33	
	19.627.155	33
10. Przekazy na Bank	910.962	07
11. Wierzyciele hipoteczni	32.586	42
12. Sumy przechodnie	37.169.994	02
13. Odsetki na rok 1934	1.662.050	65
14. Saldo działu emisyjnego	11.124.240	07
15. Saldo działu operacyj ze Skarbem Państwa	115.889	57
16. Czysty zysk	2.565.538	90
do przeniesienia	596.363.914	81

	złotych	gr.
z przeniesienia	596.363.914	81
DZIAŁ EMISYJNY.		
20. Pożyczki emisyjne b. Polskiego Banku Krajowego:		
a) w listach zastawnych	7.391.411,06	
b) w obligacjach komunalnych	10.057.830,35	
c) „ „ kolejowych	10.826.192,00	41
21. Pożyczki emisyjne B. G. K.		
a) w listach zastawnych	281.415.988,00	
b) w obligacjach komunalnych	458.809.145,83	
c) „ „ budowlanych	31.708.500,00	
d) „ „ bankowych	23.014.614,00	83
22. Zaległe raty pożyczek emisyjnych	37.921.760	18
23. Kupony od wylosowanych listów zast. i obligacyj	54.777	29
24. Różne rachunki emisyjne	10.168.219	35
25. Saldo w dziale handlowym	11.124.240	07
	882.492.678	13
DZIAŁ OPERACYJ ZE SKARBEM PAŃSTWA.		
26. Kredyty udzielone z lokat Skarbu Państwa:		
a) kredyty budowlane z Państw. Fund. Budowlanego.	309.176.231	51
b) kredyty sanacyjne dla banków	34.554.301	97
c) kredyty:		
1) dla „Kooprolnej”	28.535.636,47	
2) „ „ innych	9.556.533,64	11
d) różne kredyty	148.617.531	11
27. Rachunki specjalne	120.688.016	57
28. Saldo w dziale handlowym	115.889	57
	651.244.140	84
Suma bilansowa	2.130.100.733	78
Inkaso	11.221.944	38
Dłużnicy za gwarancje	17.616.918,81	
Dłużnicy za akceptacje	7.694.032,45	26
Ogółem	2.166.633.629	42

	złotych	gr.
z przeniesienia	596.363.914	81
DZIAŁ EMISYJNY.		
17. Specjalna rezerwa dla papierów własnej emisji:		
a) dla listów zastawnych	5.559.552,62	
b) dla obligacyj komunalnych	14.579.619,49	
c) „ „ kolejowych	1.132.742,66	
d) „ „ budowlanych	257.459,96	
e) „ „ bankowych	922.768,21	
f) dla pożyczek emisyjnych w gotówce	121.991,50	44
18. Listy zast. i oblig. b. Polsk. B-ku Krajowego w obiegu:		
a) listy zastawne	7.391.411,06	
b) obligacje komunalne	10.057.830,35	
c) „ „ kolejowe	10.826.192,00	41
19. Listy zastawne i obligacje B.G.K. w obiegu:		
a) listy zastawne	281.415.988,00	
b) obligacje komunalne	458.809.145,83	
c) „ „ budowlane	31.708.500,00	
d) „ „ bankowe	23.014.614,00	83
20. Wylosowane listy zastawne i obligacje w obiegu	464.031	53
21. Kupony zapadłe w obiegu	321.656	13
22. Fundusz umorzenia listów zast. i obligacyj	1.738.989	73
23. Fundusz na zapłatę kuponów od listów zast. i oblig.	8.522.787	37
24. Raty przedterminowe	648.851	28
25. Wpływy na raty bieżące pożyczek emisyjnych	13.445.345	50
26. Różne rachunki emisyjne	11.553.200	91
	882.492.678	13
DZIAŁ OPERACYJ ZE SKARBEM PAŃSTWA.		
27. Lokaty Skarbu Państwa i fundusze administrowane:		
a) fundusze budowlane	316.694.115	77
b) „ „ sanacyjne dla banków	32.677.172	04
c) „ „ ex re „Kooprolnej” i innych	33.428.782	65
d) różne lokaty	149.114.697	81
28. Rachunki specjalne	119.329.372	57
	651.244.140	84
Suma bilansowa	2.130.100.733	78
Różni za inkaso	11.221.944	38
Udzielone gwarancje	17.616.918,81	
Wierzyciele za akceptacje	7.694.032,45	26
Ogółem	2.166.633.629	42

RACHUNEK

Banku Gospodar

za rok

STRATY.

	złotych	gr.
Odsetki:		
a) od rachunków bieżących	17.973.124,17	
b) od redyskonta	6.566.935,13	
c) od włądek oszczędności	2.602.233,51	
d) różne	20.674,59	40
Różnice kursowe na papierach wartościowych	2.832.675	91
Koszty handlowe:		
a) wydatki biurowe	607.568,01	
b) „ na lokal bankowy	1.069.413,38	
c) „ różne	1.139.771,60	
d) „ na utrzymanie samochodów	127.936,92	
e) „ personalne	9.048.090,66	
f) „ na emerytury	962.022,37	94
Amortyzacja:		
a) nieruchomości	630.755,25	
b) ruchomości	362.902,37	62
Odpisy	6.376.707	47
Czysty zysk	2.565.538	90
Ogółem	52.886.350	24

STRAT I ZYSKÓW

stwa Krajowego

1933

ZYSKI.

	złotych	gr.
Odsetki:		
a) od weksli zdyskontowanych	14.489.424,71	
b) od rachunków bieżących	11.725.312,26	
c) od pożyczek terminowych	1.677.772,86	
d) od pożyczek długoterm. i komunalnych	6.231.620,26	
e) od pożyczek budowlanych	449.457,19	
f) od papierów procentowych	6.208.374,57	
g) odsetki zwłoki od pożyczek emisyjnych	931.318,57	
h) różne	24.101,82	24
Prowizje:		
a) inkasowe	334.011,32	
b) przekazowe	143.782,93	
c) od rachunków bieżących	154.128,84	
d) giełdowe	93.481,94	
e) depozytowe	141.692,63	
f) gwarancyjne	175.008,94	
g) od pożyczek budowlanych	1.214.360,04	
h) różne	440.496,90	54
Różnice kursowe na dewizach i walutach	3.882.826	69
Dodatek na koszty administracyjne działu emisyjnego	3.271.883	80
Administracja nieruchomości	613.410	52
Zwrot dawniej odpisanych należności	683.883	45
Ogółem	52.886.350	24

PROTOKUŁ

POSIEDZENIA KOMISJI REWIZYJNEJ BANKU GOSPODARSTWA KRAJOWEGO
Z DNIA 10 LUTEGO 1934 R.

Komisja Rewizyjna sprawdziła bilans Banku Gospodarstwa Krajowego z dnia 31 grudnia 1933 roku oraz rachunek strat i zysków za rok 1933 i stwierdza:

1) że wszystkie pozycje tego bilansu, zamkniętego po obu stronach sumą zł 2.166.633.629 gr. 42 (łącznie z inkasem, gwarancjami i akceptacjami), zgodne są z księgami Centralnej Buchalterji oraz księgami Centralnego Zakładu Banku i sprawozdaniami Oddziałów;

2) że wszystkie zbadane księgi i dowody w Centralnej Buchalterji i w Centralnym Zakładzie Banku znajdują się w porządku.

Wobec powyższego Komisja Rewizyjna stawia wniosek o zatwierdzenie bilansu Banku z 31 grudnia 1933 r. oraz rachunku strat i zysków za 1933 rok.

Warszawa, dnia 10 lutego 1934 r.

Przewodniczący:

Dr. W. Marynowski m. p.

Członkowie Komisji:

Artur Alland m. p.

Marjan Strumillo m. p.

Wacław Drabarek m. p.

Lucjan Zadrowski m. p.

Tadeusz Pieńkowski m. p.

Stefan Żurowski m. p.

Bilans Funduszu Emerytalnego

urzędników i sług Banku Gospodarstwa Krajowego
z dnia 31 grudnia 1933 roku.

S T A N C Z Y N N Y	Złotych	gr.	S T A N B I E R N Y	Złotych	gr.
Bank Gospodarstwa Krajowego rachunek czekowy	948.159	00	Kapitał Funduszu Emerytalnego z dnia 31 grudnia 1932	16.968.509	64
Papiery wartościowe	7.659.101	64	Fundusz Amortyzacyjny	494.921	38
Nieruchomości	11.865.232	61	Wierzyciele hipoteczni	1.310.922	55
Rachunki różne	396.097	70	Rachunki różne	93.889	66
			Nadwyżka dochodów za rok 1933	2.000.347	72
Suma bilansowa	20.868.590	95	Suma bilansowa	20.868.590	95

Rachunek wydatków i dochodów

Funduszu Emerytalnego
za rok 1933.

W Y D A T K I	Złotych	gr.	D O C H O D Y	Złotych	gr.
Emerytury i pensje wdowie	145.243	82	Wpłaty Banku Gospodarstwa Krajowego	456.558	86
Kwartaly pośmiertne	823	60	Wpłaty członków	484.029	64
Przekazane rezerwy do Z.U.P.U. i zwroty członkom składek	44.056	97	Rezerwy premjowe	57.937	66
Koszty ogólne	2.241	24	Dochody z administracji nieruchomości za rok 1933	489.847	35
Nadwyżka dochodów za r. 1933	2.000.347	72	Kupony od papierów wartościowych	650.926	60
			Odsetki od r-ków czekowych	43.217	57
			Wylosowane papiery wartościowe i premje	10.195	67
Ogółem	2.192.713	35	Ogółem	2.192.713	35

